

Studiegids
Leraar geschiedenis

2024-2025

Driestar hogeschool

Driestar educatief

Inhoudsopgave algemeen deel en programma generiek

1. Leraar worden bij Driestar hogeschool	3
1.1 Leraar, een prachtig beroep	3
1.2 Onze hogeschool	3
1.3 De ideale student	3
2. De inhoud van de opleiding	5
2.1 Bachelor-masterstructuur	5
2.2 Propedeuse	5
2.3 Beroepsprofiel van de christelijke leraar	5
2.4 Samenhang tussen vak, vakdidactiek en generieke programma	7
2.5 Opleidingsprogramma: generiek deel	8
2.5.3 Relatie met de praktijk	8
2.5.4 Afstudeerrichtingen en eindwerken	9
2.5.5 Taaltoets	9
2.6 Opleidingsprogramma: vakdeel	10
2.7 Bekwaamheidseisen	10
2.8 Interculturele ervaring en internationalisering	10
2.8.1 Vakmodule 'internationalisering'	11
2.8.2 Internationalisering Engels	12
3. Algemeen en organisatorisch	14
3.1 Informatievoorziening, Eduweb, e-mail, Osiris	14
3.2 Absentie	14
3.3 Inleveren van opdrachten	14
3.4 Boekenlijst	15
3.5 Onderwijsinhouden	15
3.5 Diploma-uitreiking	15
4. Faciliteiten	15
4.1 Parkeren	15
4.2 Vertrouwenspersonen	15
4.3 Begeleiding studenten met een functiebeperving	16
5. Procedures en reglementen	16
5.1 Rechtsbescherming	16
5.1.1 Rechtsbescherming algemeen	16
5.1.2 Procedure bij klachten betreffende agressie en seksuele intimidatie	16
5.1.3 College van beroep voor de examens	16
5.1.4 Wet gegevensbescherming	16
5.2 Examenregeling, studentenstatuut en reglementen	17
5.3 Plagiaat	17
5.4 Landelijke (kennis)toetsen	17
6. Organisatie en aanspreekpunten	18
6.1 Namen en adressen	18
6.2 Collegetijden	19
7. Inschrijving, toelating en studiekosten	23
7.1 Toelatingseisen	23
7.2 Informatie over de opleiding	23
7.3 Aanmelding	24

7.4	Collegegeld	24
7.4.1	Regels en bedragen	24
7.4.2	Bedragen studiejaar 2024-2025	25
7.4.3	Betalingsmogelijkheden	25
7.4.4	Tweede inschrijving	26
7.4.5	Digitale machtiging collegegeld in Studielink	26
7.4.6	Studiefinanciering, lerarenbeurs en tegemoetkoming leraren	28
8.	Vrijstellingen en specifieke routes	28
	Wijze van beoordeling	30
8.2	Specifieke trajecten	30
8.2.1	Zijnstroom in beroep (ZiB)	30
8.2.2	Pedagogisch-didactisch getuigschrift (PDG)	30
8.2.3	Traject groepsleerkracht	30
9.	Overzicht generieke programma leerjaar 1-4	31
10.	Aan te schaffen literatuur voor generiek programma	42
I	Programmabeschrijving van leerjaar 1	47
	Toetsen professionele identiteit (PI) leerjaar 1: 'ik ben'	47
	Toetsen beroepstaken (BT) leerjaar 1: 'ik kan'	49
	Toetsen praktijkervaring leerjaar 1	54
	Toetsen divers leerjaar 1	56
	Toetsen praktijkopdrachten leerjaar 1	59
	Toets portfolio leerjaar 1	60
	Taaltoets	62
II	Programmabeschrijving van leerjaar 2	63
	Toetsen professionele identiteit (PI) leerjaar 2: 'ik ben'	63
	Toetsen beroepstaken (BT) leerjaar 2: 'ik kan'	65
	Toetsen praktijkervaring leerjaar 2	70
	Toetsen divers leerjaar 2	72
	Toetsen praktijkopdrachten leerjaar 2	75
	Toets portfolio en assessment leerjaar 2	76
III	Programmabeschrijving van leerjaar 3	78
	Toetsen professionele identiteit (PI) leerjaar 3: 'ik ben'	78
	Toetsen beroepstaken (BT) leerjaar 3: 'ik kan'	80
	Toetsen praktijkervaring leerjaar 3	85
	Toetsen divers leerjaar 3	87
	Toets praktijkopdracht leerjaar 3	89
	Toets portfolio leerjaar 3	90
	Toets Generieke kennisbasis (GKB)	91
IIII	Programmabeschrijving van leerjaar 4	92
	Toetsen beroepstaken (BT) leerjaar 4: 'ik kan'	92
	Toetsen praktijkervaring leerjaar 4	97
	Toetsen divers leerjaar 4	99
	Toets assessmentportfolio leerjaar 4	101

1. Leraar worden bij Driestar hogeschool

1.1 Leraar, een prachtig beroep

Lesgeven in het voortgezet onderwijs is geen dag hetzelfde. Contact met leerlingen is altijd boeiend en verrassend! Als leraar kun je de passie voor jouw vak overbrengen op jongeren. Als leraar lever je een belangrijke bijdrage aan hun vorming, je leeft hen voor als christen en probeert hen iets mee te geven vanuit de Bijbel. Kortom: houd je van jongeren én van je vak, dan is het leraarschap ongetwijfeld wat voor jou!

Bij Driestar hogeschool kun je zeven mooie tweedegraads lerarenopleidingen volgen: Duits, Engels, economie, geschiedenis, godsdienst, Nederlands en wiskunde. Deze opleidingen kun je in verschillende varianten doen. Het diploma geeft je bevoegdheid om les te geven in de onderbouw van havo en vwo en in alle leerjaren van het vmbo en het mbo. Onder voorbehoud van eventuele wijzigingen vertellen we in deze studiegids meer over de studie zoals deze is ingericht in het leerjaar 2024/2025. Omdat het generieke deel van de opleiding is veranderd, verwijzen we studenten die nog onderdelen van het oude programma moeten afronden naar de [studiegids van 2022-2023](#). Naast de informatie in deze studiegids kun je verschillende documenten op Eduweb vinden zoals de onderwijs- en examenregelingen en het studentenstatuut. Deze studiegids valt onder de reikwijdte van de onderwijs- en examenregelingen.

1.2 Onze hogeschool

Driestar hogeschool leidt leraren op voor het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Onze lerarenopleidingen staan landelijk goed bekend. We zijn deel van een organisatie die veel kennis over onderwijs heeft en werkt vanuit Bijbelse bronnen en christelijke waarden. We ondersteunen je in je vorming als docent. Het onderwijs heeft innerlijk gewortelde leraren nodig.

Onze christelijk-reformatorische identiteit vormt een wezenlijk onderdeel van de opleiding. Het doortrekt alles wat we doen: de omgang met elkaar en onze studenten en het invullen van de colleges. We spannen ons in om leraren op te leiden die zich geworteld weten in de Bijbelse leer en de gereformeerde belijdenis, die bewogen zijn met kinderen en jongeren en hart hebben voor hun werk. We hebben een duidelijk herkenbare christelijke identiteit. Dat betekent niet dat er alleen christelijke studenten voor onze opleidingen kiezen. Iedereen is welkom en ook studenten met een andere levensovertuiging voelen zich in het algemeen thuis op onze kwalitatief sterke, waardengedreven hogeschool waar studenten zich gezien en gekend weten.

Naast het opleiden van (aanstaande) docenten helpen we scholen bij de vormgeving van goed onderwijs en het nascholen van docententeams. Veel van onze docenten geven ook les in het funderende onderwijs. Voor de docenten van de lerarenopleidingen voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs (afgekort tot Ivo) geldt doorgaans dat ze ook een betrekking hebben of hebben gehad binnen een van deze soorten onderwijs. Zo hebben we niet alleen gedegen kennis van de theorie, maar we weten ook wat er leeft in de praktijk. Dat merk jij in je opleiding.

Kenmerkend voor onze hogeschool is verder de kleinschaligheid, de open sfeer en de goede persoonlijke begeleiding.

1.3 De ideale student

Een ideale student werkt aan zichzelf en wil veel leren. Je stelt jezelf dan ook leergierig op en durft regelmatig in de spiegel te kijken. Je wilt veel voor het vak leren en voor het generieke programma. Juist als er een andere wijze van leren wordt gevraagd met meer diepgang of stevige training, geniet je van de verbreding en verdieping waarmee je jouw leven en je leraarschap verrijkt.

Je neemt voldoende tijd voor de opleiding. Je zorgt dat je andere bezigheden het studeren niet in de weg zitten. Soms is dat zoeken, zeker als je een nieuwe baan hebt in het onderwijs of een gezin hebt. Doe niet te veel dingen tegelijk. Hobby's en vrijwilligerstaken kunnen tijdelijk op een laag pitje. Concentratie en focus is belangrijk. De tijd die je voor je studie opleiding nodig hebt is per student verschillend.

Een ideale student denkt na over zijn of haar opleiding en manier van werken. Als het nodig is, zoek je contact met een studieleider, tutor of docent; voor feedback, een duwtje in de rug, een nieuw

inzicht of een beetje hulp. Je bent van harte welkom! Een student met zo'n profiel leert en ontwikkelt echt en leert grondig. Zo ben je als leraar, nu en later, ook een voorbeeld voor je leerlingen. Vanaf de start van je studie wordt er eigenaarschap van je eigen leerproces gevraagd. Dit betekent dat je uitgedaagd wordt om mee te denken in het studieprogramma en een persoonlijke route mag voorstellen. Kun je op een andere wijze je leeruitkomsten aantonen, dan word je uitgedaagd hierover in gesprek te gaan. Door de flexibele opbouw van het generieke programma bestaat de mogelijkheid tot versnellen. Uiteraard word je begeleid door de docenten en zorgen zij voor duidelijkheid en structuur. Eigenaarschap betekent ook dat je bij een opdracht die qua thema niet zo past bij jouw onderwijscontext een alternatief mag voorstellen. Neem die ruimte, zodat het echt jouw studie is. Als student ben je ook (een aanstaande) docent. We verwachten van onze medewerkers en studenten een professionele houding in bijvoorbeeld onderlinge omgang, kleding en uitstraling.

2. De inhoud van de opleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we in hoofdlijnen de opleiding van het komend leerjaar. Wijzigingen nu of in latere jaren zijn voorbehouden. De student volgt altijd de opleiding zoals in het dan lopende leerjaar feitelijk vormgegeven is.

2.1 Bachelor-masterstructuur

Het hoger onderwijs sluit qua structuur en studiepuntensysteem aan bij de internationaal gebruikelijke bachelor-masterstructuur. Hierdoor zijn er goede (internationale) uitwisselingsmogelijkheden voor studenten. Door onze samenwerking met andere hogescholen en universiteiten, onder meer binnen de Educatieve Levensbeschouwelijke Alliantie, kunnen we maatwerk bieden als je een deel van je studie op een ander opleidingsinstituut wilt doen.

In het kader van de bachelor-masterstructuur zijn voor studenten twee zaken van belang:

1. We werken met 60 studiepunten per leerjaar. Eén studiepoint staat formeel voor 28 studiebelastingsuren. Een module van vier studiepunten telt dus 112 studielasturen. Als je daarvoor bijvoorbeeld twaalf college-uren hebt, is de verwachting dat je bereid bent 100 uren zelfstandig te maken. In hoeverre dat daadwerkelijk nodig is hangt van veel dingen af en kan per persoon verschillen.
2. Aan het eind van de opleiding mag jij je bachelor noemen. Een bachelordiploma biedt in principe toegang tot een masteropleiding bij hogescholen of universiteiten. Dat wil niet altijd zeggen dat je zondermeer in een masteropleiding - die voor universitaire bachelors veelal een jaar duurt - kunt instromen. Bij universiteiten gaat daar meestal nog een studietraject aan vooraf. Bij eerstegraadsopleidingen in het HBO kun je doorgaans drempelloos instromen.

2.2 Propedeuse

Het eerste studiejaar is een propedeutisch leerjaar. Dan krijg je inzicht in de aard van de gekozen studie en probeer je samen met je de docenten vast te stellen of je de capaciteiten bezit om de studie tot een goed einde te brengen. Gedurende het leerjaar maak je diverse soorten toetsen (bijvoorbeeld tentamens en opdrachten). De resultaten kunnen aanleiding zijn dat de student niet tot alle colleges van het tweede leerjaar wordt toegelaten, ook wanneer geen afwijzend studieadvies is gegeven.

Je maakt in de propedeutische fase door praktijkervaring of werkplekleren kennis met je toekomstige beroep als leraar in het voorgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs. Dit staat vermeld in de opdrachtbeschrijving praktijkervaring (GEN 1.11). Het heeft een tweeledige functie:

- je maakt kennis met je toekomstige beroep;
- het heeft een selecterende rol: deze moet afgerond worden met een voldoende.

Tijdens de modules van het generieke programma van het eerste leerjaar ontvang je meer informatie over het werkplekleren.

Zodra je alle punten binnen hebt voor de propedeutische fase krijg je bericht van studentzaken dat je propedeuse opgehaald kan worden.

2.3 Beroepsprofiel van de christelijke leraar

Ons beroepsprofiel voor de christelijke leraar vormt de basis voor al onze opleidingen. Het beschrijft op een heldere wijze wat je nodig hebt om een goede docent te zijn. De Bron, de Bijbel, staat centraal in ons beroepsprofiel. Het Woord bepaalt de manier waarop we kijken naar de werkelijkheid en waarop de leraar zijn beroep uitoefent.

De opleiding is vandaaruit opgebouwd uit drie lagen:

1. De zijnslaag: 'Ik ben'

In de laag 'ik ben' gaat het om de persoonsvorming van de (aanstaande) leraar. Deze laag noemen we ook wel de professionele identiteit, een begrip dat zich lastig laat definiëren. Professionele identiteit gaat over je persoonlijke ontwikkeling als docent, onder andere over de persoonlijke en professionele drijfveren die kleur geven aan je handelen. Uitgangspunt voor de beschrijving van de professionele identiteit is de christelijke mensvisie dat iedereen relationeel geschapen is. We onderscheiden daarbij vijf kernen. De leraar is verbonden met het christelijk geloof, met de naaste, met zichzelf, met de wereld en, als vijfde, met verleden, heden en toekomst.

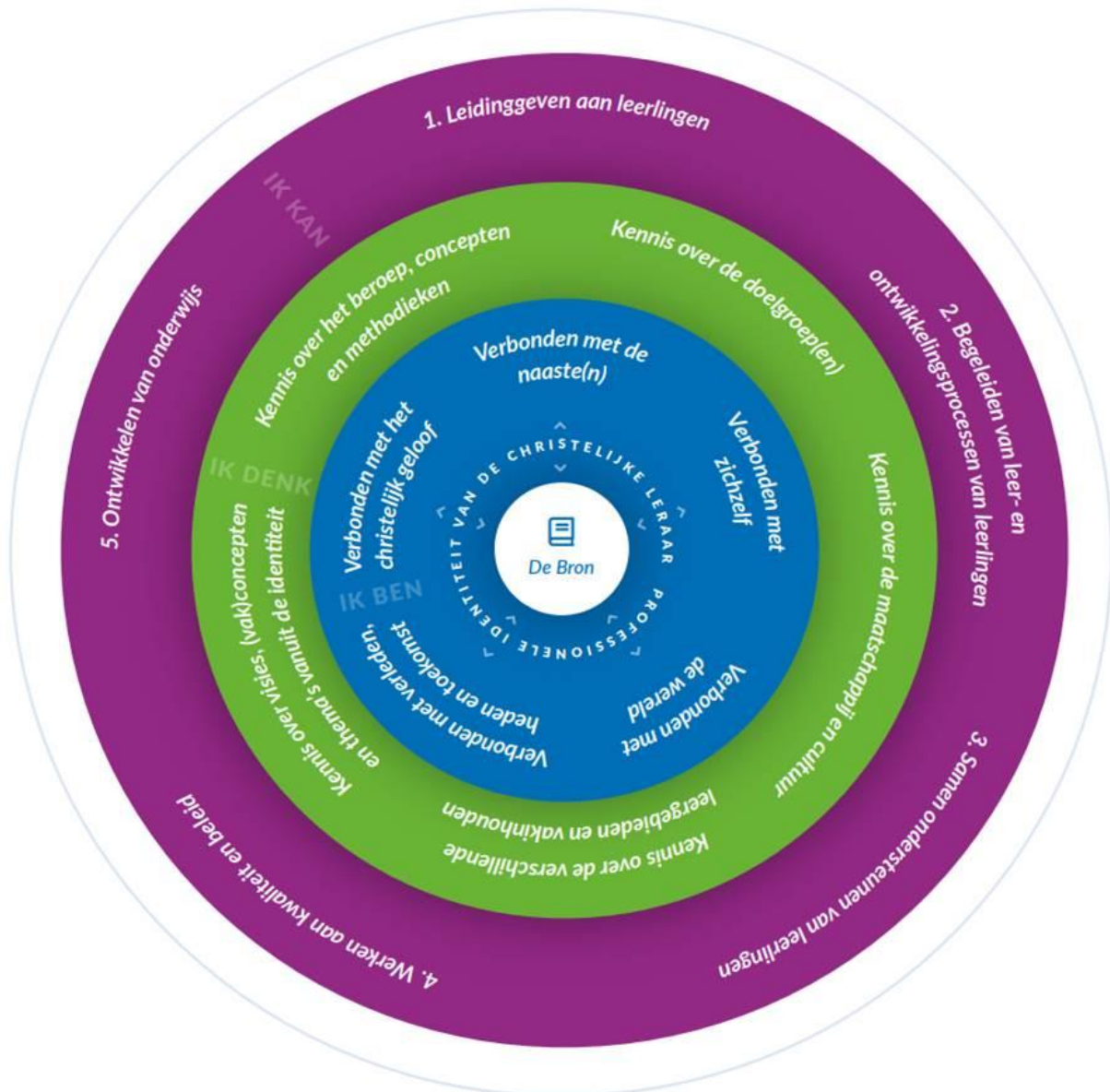
2. De kennislaag: 'Ik denk'

Deze laag betreft de kennisinhouden die de leraar bij de uitoefening van zijn beroep inzet. Deze inhouden komen voort uit de landelijke kennisbases voor de opleidingen en zijn aangevuld met wat Driestar educatief vanuit haar missie en visie essentieel vindt. Kennisinhouden zijn immers niet neutraal, ze hebben een vormende waarde in zich. We onderscheiden bij tweedegraads lerarenopleidingen vijf kennisdomeinen: 1. kennis over het beroep, concepten en methodieken; 2. kennis over de doelgroep(en); 3. kennis over de maatschappij en cultuur; 4. kennis over de verschillende leergebieden en vakinhouden en 5. kennis over visies, concepten en thema's vanuit de identiteit.

3. De beroepslaag: 'Ik kan'

Deze laag omvat de handelingen die de docent in de praktijk van zijn beroep uitvoert. Deze zijn samengevat in vijf beroepstaken: 1. pedagogisch leidinggeven aan leerlingen; 2. begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen; 3. samen ondersteunen van de leerling; 4. werken aan kwaliteit en beleid en 5. ontwikkelen van onderwijs.

Het beroepsprofiel is opgebouwd uit drie draaischijven. Deze drie schijven zijn met elkaar verbonden. Vanuit de bron ben je verbonden met de 'Ik ben'-laag, bijvoorbeeld de naaste. Vanuit dat perspectief gebruik je kennis over de doelgroep, een element uit 'Ik denk'-laag. Deze kennis heeft invloed op de manier waarop je leiding geeft aan leerlingen, één van de vijf beroepstaken uit de 'Ik kan'-laag.

2.4 Samenhang tussen vak, vakdidactiek en generieke programma

Belangrijk in de lerarenopleiding is de samenhang tussen vakinhoudelijke, vakdidactische en generieke onderdelen. In de praktijk van het onderwijs zijn het geen gescheiden werelden en dat moet ook in de opleiding worden ervaren. Vakdidactiek is de verbinding tussen pedagogiek en algemene didactiek enerzijds en vakinhoud anderzijds. We bieden vakdidactiek niet alleen aan in specifieke modules, maar ook geïntegreerd in (een deel van de) vakmodules. In de vakmodules komen met regelmaat ook generieke elementen, zoals het Didactische Analyse model en de taxonomie van Bloom, aan de orde. De docent laat mede door zijn eigen voorbeeldig gebruik van deze onderwijsconcepten zien dat pedagogiek, didactiek en vakinhoud geen gescheiden werelden zijn. Zie voor voorbeelden de moduleboeken van het vak.

Vak, vakdidactiek en generiek komen samen in de eindwerken. De basis van onderzoek doen (BT4) wordt geleerd bij generiek; in de afstudeerfase legt de student door het eindwerk vakdidactisch onderzoekend vermogen een meesterproef af. In het portfolio komen generieke, vakinhoudelijke en vakdidactische aspecten samen.

De Didactische Diamant is een Driestareigen onderwijsconcept, dat beproefde onderwijsconcepten verenigt in een holistische benadering van de werkelijkheid. Zowel in generieke als vakdidactische colleges wordt dit concept gebruikt, terwijl docenten in vakcolleges (elementen van) de Didactische Diamant voorbeeldig toepassen. Zie voor voorbeelden de moduleboeken van het vak.

2.5 Opleidingsprogramma: generiek deel

2.5.1 Opbouw en samenhang generieke programma

Een belangrijk kenmerk van het curriculum van de lerarenopleiding is de samenhang. Het programma sluit duidelijk aan op de praktijk van het docentschap. Bij Opleiden in de School (OidS) is de uitwerking deels anders dan bij deeltijd, omdat bij OidS een sterker accent ligt op het werkplekleren. Het generieke programma van de Ivo is opgezet vanuit het 'Beroepsprofiel van de christelijke leraar' (zie paragraaf 2.3). Een leraar geeft zijn handelen voor de klas kleur vanuit zijn persoonlijke en professionele drijfveren (professionele identiteit; pi). Dit krijgt vorm in de pi- en intervisiebijeenkomsten. De vijf beroepstaken staan centraal in de colleges. In masterclasses vindt een verdieping plaats van thema's die bij deze beroepstaken aan de orde komen.

Het programmaoverzicht in hoofdstuk 9 geeft een beeld van de opzet van het generieke programma. In elk collegeblok (drie bijeenkomsten) staat een beroepstaak centraal. Alle modules dragen bij aan het behalen van de eindkwalificaties van de opleiding. De verantwoording hiervan is te vinden in het raamwerkcurriculum van het generieke deel van de opleiding. Het raamwerkcurriculum is per vak te raadplegen in Onderwijs Online.

Er is een toenemende complexiteit in de behandeling van de beroepstaken van leerjaar 1 t/m 4. In leerjaar 1 gaat het bijvoorbeeld bij beroepstaak 1 'Pedagogisch leidinggeven aan leerlingen' om de rol die je als pedagoog vervult. In leerjaar 2 staat leiding geven aan de groep centraal. In leerjaar 3 draait het om leiding geven aan een individuele leerling die lastig gedrag vertoont, terwijl het in leerjaar 4 gaat om leiding te geven aan klassen met problematisch gedrag.

Leerjaar 3 sluit af met een deels reproductiegerichte toets waarin de generieke kernconcepten van leerjaar 1 tot en met 3 naar voren komen. Deze is gerelateerd aan de generieke kennisbasis (GKB), die landelijk geldt.

In leerjaar 1 t/m 3 zijn er twee keer per leerjaar masterclasses over historische pedagogen die voor het onderwijs in het algemeen en deels voor Nederland in het bijzonder van betekenis geweest zijn. Er is een reflectieopdracht aan verbonden. In leerjaar 4 worden keuzemodules aangeboden, die worden afgesloten met een opdracht.

2.5.2 Portfolio

Gedurende je opleiding bouw je een portfolio op. Je werkt aan je portfolio op je werkplek en door middel van zelfstudie. Aan het eind van het eerste en derde leerjaar vindt een voortgangsgesprek plaats. Aan het eind van het tweede leerjaar krijg je een assessment aan de hand van je portfolio. In het vierde leerjaar vindt er een assessment plaats over het portfolio. Dit portfolio wordt beoordeeld door twee beoordelaars.

2.5.3 Relatie met de praktijk

In de opleiding neemt praktijkervaring of werkplekleren een belangrijke plaats in. Wat je in theorie leert ervaar je in de praktijk en wat je in de praktijk leert vind je terug in de theorie. Beiden versterken elkaar. De praktijkervaringen op de werkplek worden tijdens de colleges op de hogeschool besproken en er wordt gezocht naar wat de theorie hierover zegt. In iedere periode komt er een beroepstaak aan de orde, bijvoorbeeld BT1 (beroepstaak) 'pedagogisch leidinggeven aan leerlingen'. Aan deze beroepstaken zijn opdrachten verbonden. Deze opdrachten worden op de Hogeschool toegelicht en voer je op de werkplek en door zelfstudie uit. Vooral in deze opdrachten zie je de verbinding tussen theorie en praktijk terug. Daarnaast zijn er 'praktijkopdrachten' waarmee je, zoals het woord al zegt, in de praktijk aan de slag gaat. Hiermee leer je gericht te kijken naar verschillende aspecten van het leraarschap. Wanneer je deze opdrachten gereed hebt worden die beoordeeld door de tutor of schoolopleider.

Deeltijd

In het deeltijdprogramma leerjaar 1, 2 en 3 heb je per leerjaar minimaal tien dagen werkplekleren (praktijkervaring). Werkplekleren is een belangrijk onderdeel van je opleiding. Je regelt als student zelf een school voor werkplekleren. Als dat problemen oplevert, kunnen we je assisteren. Ons ideaal is dat je tijdens je opleiding op meerdere scholen ervaring hebt opgedaan. Als je al voldoende uren werkt in het voortgezet onderwijs kun je de opdrachten van het generieke programma voor

werkplekklaren tijdens je werk doen, behoudens bepaalde opdrachten waarvoor je buiten de deur moet kijken.

Met werkplekklaren bedoelen we dat je ervaring opdoet in de praktijk door middel van het geven van lessen en het uitvoeren van opdrachten uit het generieke programma. De verwerking van het werkplekklaren vindt plaats door middel van het inleveren van lesvoorbereidingsformulieren (inclusief feedback schoolopleider/begeleider en persoonlijke reflectie) en het uitwerken van opdrachten in je portfolio.

OidS

Als Student OidS doe je binnen de opleidingsschool praktijkervaring op. Daarvoor ben je twee dagen per week op één van de partnerscholen, bijvoorbeeld de Gomarus scholengemeenschap, in de praktijk aan het leren en ervaren. De dinsdag is een vaste dag op de opleidingsplek. De tweede dag is meestal woensdag maar kan in overleg een andere dag zijn. Op de opleidingsplek ben je grotendeels in de klas aanwezig. Je observeert, assisteert, je voert allerlei taken van een leraar uit en je gaat lesgeven. Dit alles onder begeleiding en toezicht van je schoolopleider en/of werkplekbegeleider. Zo kun je groeien in een toekomstige baan van leraar. Daarnaast voer je de opdrachten van de beroepstaken en praktijkopdrachten uit. Verder werk je aan een portfolio waarin je jouw ontwikkeling zichtbaar maakt. Tenslotte doe je een maatschappelijke stage van minimaal 30 uur om kennis te maken met de maatschappij buiten de schoolmuren en om een breder blikveld te ontwikkelen.

2.5.4 Afstudeerrichtingen en eindwerken

We kennen in de tweedegraads lerarenopleidingen twee afstudeerrichtingen: het beroepsonderwijs (vmbo en mbo) en het algemeen vormend onderwijs (avo: havo en vwo van klas 1 t/m 3). Deze afstudeerrichtingen betreffen alle modules in leerjaar 4 van zowel het vakdeel (13 studiepunten) als het generieke programma (47 studiepunten).

In het vierde leerjaar volg je vier modules (zie hoofdstuk 10 voor beschrijvingen). Binnen de modules zijn er allerlei opdrachten die door hun opzet passend zijn (te maken) voor elk soort werkplek waar je je LIO-stage (Leraar in Opleiding) doet. De werkplek is bepalend voor welke afstudeerrichting je feitelijk kiest. De LIO-stage, al dan niet verricht tijdens je werk in het vo of mbo, wordt afgerond met een assessmentportfolio. In dit assessmentportfolio toon je door middel van bewijzen aan dat je startbekwaam bent. Over het assessmentportfolio wordt een evaluatief eindgesprek gevoerd (zie 2.5.2).

Het assessmentportfolio is één van de twee eindwerken van opleiding. Het andere is het vakdidactisch eindwerk onderzoekend vermogen. Door middel van dit eindwerk laat je zien dat je in staat bent om door middel van een beroepsproduct en gebruik makend van onderzoekend vermogen een bijdrage te leveren aan de verbetering van de vakdidactische praktijk. Beide eindwerken worden door twee beoordelaars beoordeeld. Deze beoordeling verloopt als volgt: Je levert je werk in GradeWork in bij de eerste beoordelaar. Dit is iemand anders dan je begeleider. De eerste beoordelaar beoordeelt het werk door middel van het beoordelingsformulier. Onafhankelijk daarvan voert een tweede beoordelaar een beoordeling uit. Voor OidS-studenten is dit ook iemand anders dan je begeleider. Voor deeltijdstudenten is dit je begeleider. De beide beoordelaars komen tot een eindoordeel, dat met jou gedeeld wordt. Het eindoordeel bevat de waardering van de beoordelingscriteria, opmerkingen van zowel de eerste, als tweede beoordelaar en een gezamenlijke toelichting van beide beoordelaars. Het vierde leerjaar van generiek kan zowel in semester 1 als semester 2 gevolgd worden. Om tot het vierde leerjaar toegelaten te worden moeten alle credits voor het vak- en generieke deel van leerjaar 1 en 2 gehaald zijn, evenals 12 credits voor het generieke deel van leerjaar 3. Voor aanmelding wordt een inschrijfprocedure gevolgd.

2.5.5 Taaltoets

Van een leraar wordt een goede beheersing van het Nederlands verwacht. Daarvoor zijn referentieniveaus opgesteld. Je moet niveau 4f halen in je propedeusejaar. Daarvoor maak je een taaltoets Nederlands van *Hogeschooltaal*. Als uit de taaltoets blijkt dat je dat niveau nog niet haalt, ben je verplicht om een licentie aan te schaffen en extra te oefenen. Later in het leerjaar wordt de toets opnieuw afgenomen. Het behalen van de taaltoets op niveau 4f is een voorwaarde voor het behalen van je propedeutisch diploma.

2.6 Opleidingsprogramma: vakdeel

Het vakdeel bestaat uit modules die gericht zijn op het verwerven van voldoende vakinhoudelijke en vakdidactische kennis. Driestar hogeschool legt daar altijd een flink accent op, omdat we het belangrijk vinden dat je als leraar duidelijk boven de stof staat. In de eerste twee leerjaren gaat het om 36 studiepunten per leerjaar, in het derde leerjaar om 38 en in het vierde leerjaar om 12 studiepunten en een landelijke kennistoets die ook één studiepunt telt. Het vakdeel voldoet daarmee ruimschoots aan de eisen die de overheid stelt. Onze studenten zijn erg tevreden over de nadruk op gedegen vakkennis.

Vakinhoudelijke kennis is belangrijk, maar het is natuurlijk ook belangrijk dat je er wat mee kunt met leerlingen. De relatie met het schoolvak komt bij veel modules op natuurlijke momenten terug. Dat gaat als vanzelf, omdat de meeste docenten zelf ook in het voortgezet onderwijs of mbo werkzaam zijn. Bij vakdidactiek word je heel expliciet geleerd hoe je inzichten, die je opdoet in het generieke programma, vertaalt naar je eigen vak. Ook komen daar speciale vak-eigen, didactische methodes aan de orde. Vakdidactiek is daarom een module die de spil vormt tussen het generieke programma en het vakdeel. Bij diverse vakmodules is er aandacht voor didactiek: wat kun je in de praktijk met deze kennis op je werkplek en hoe doe je dat dan?

De vakinhoudelijke en vakdidactische modules worden voor Duits, economie, Engels, geschiedenis en Nederlands gegeven op donderdagavonden van 17.00 tot 22.00 uur. Wiskunde begint een uur eerder (donderdag van 16.00 tot 22.00 uur). Het betreft 30 avonden in de jaren 1, 2 en 3 en zo'n 15 avonden in leerjaar 4. Het vakdeel van de lerarenopleiding godsdienst wordt aangeboden op woensdagavond van 17.00 tot 22.00 uur.

2.7 Bekwaamheidseisen

We zorgen er natuurlijk voor dat je bij het afronden van je studie voldoet aan de bekwaamheidseisen die de overheid stelt: je moet een competente docent zijn als je je studie afgerond hebt. Wat met *competent* bedoeld wordt is door de Onderwijscoöperatie geformuleerd in drie bekwaamheidsgebieden. Deze bekwaamheidseisen vormen de basis van de tweedegraadsbevoegdheid die je met de studie verwerft. Het gaat om de volgende gebieden: je moet vakinhoudelijk bekwaam zijn, vakdidactisch bekwaam en pedagogisch bekwaam. Het curriculum is zo ontworpen dat je in stappen deze bekwaamheden verwerft. Dat geldt voor de modules die je volgt, het werkplekleren en de reflectie die je daarop doet.

2.8 Interculturele ervaring en internationalisering

Een interculturele ervaring is om verschillende redenen belangrijk. Het kan zeer vormend zijn en een impuls geven tot hernieuwde reflectie en inspiratie voor jou als persoon en professional. Dat bevordert ook de diepgaande kwaliteit van je onderwijs. Je kijkt over de grenzen als je anderstaligen ontmoet. Dat geldt ook voor de ontmoeting met christenen wereldwijd die in andere culturen leven. Het studieprogramma kent twee modules die gerelateerd zijn aan interculturele ervaring. De module 'interculturele ervaring' (3 ec) van het generieke programma in het vierde studiejaar en de module 'internationalisering' (2 ec) van het vakprogramma in het derde studiejaar. De doelen van de vakmodule verschillen van die van de generieke module. Bij het vak spelen vakgerelateerde doelen zoals vakdidactiek een rol. Zie hiervoor de modulegidsen van de betreffende vakken. Hieronder vind je samenvatting van de vakmodule 'internationalisering'. Bij de generieke module gaat het om (inter)persoonlijke doelen, zoals kijken over de grenzen van je eigen context en leren van een ander perspectief. Zie voor meer informatie de modulebeschrijving in het vierde leerjaar in deze studiegids. Het is mogelijk om een reis naar het buitenland te maken waarin je activiteiten uitvoert waarmee je zowel de generieke, als ook de vakgerelateerde moduledoelen behaalt en de studielast overeenkomt met de studielast van beide modules. Dit geldt ook voor buitenlandreizen die door enkele vakgroepen worden georganiseerd in het kader van de vakmodule 'internationalisering'.

2.8.1 Vakmodule 'internationalisering'

Duits, economie, geschiedenis, godsdienst, Nederlands en wiskunde

Aan de module 'internationalisering' geven de opleiding Duits, economie, geschiedenis, godsdienst, Nederlands en wiskunde minimaal één georganiseerde invulling (zie route 1 hieronder), die doorgaans niet in een reguliere schoolvakantie valt. Daarin wordt kennismaking met scholen, met werkwijzen en met de (onderwijskundige) cultuur ter plaatse gecombineerd met vakinhoudelijke elementen die op hun beurt weer verbonden zijn aan bepaalde modules. Je doet dus in den vreemde kennis op van praktijken binnen je vakgebied. Naast route 1 bieden we twee andere routes aan.

- Route 1: door Driestar hogeschool georganiseerde studieweek buitenland
Je gaat naar het buitenland en maakt daar kennis met het onderwijs. Deze studieweek wordt georganiseerd door de opleiding zelf en is gekoppeld aan je vak. Bij deze studieweek - doorgaans één complete week - is er begeleiding vanuit de hogeschool en regelen we veel voor je als het gaat om het voldoen aan de doelen. Tegelijk verwachten we van studenten een actieve studiehouding, waarin je zelf delen van het programma voor je rekening neemt. Daarom stimuleren we sterk de deelname aan deze studieweken, waarvoor de studieleider verantwoordelijk is.
- Route 2: internationale studie
Driestar Educatief heeft banden met een aantal onderwijsinstellingen in het buitenland. Studenten aan Driestar hogeschool kunnen voor een kortere of langere periode aan één van deze instellingen studeren waar de LVO ervaring(en) mee heeft, bijvoorbeeld aan de Noordwes Universiteit, NWU, in Potchefstroom (Zuid-Afrika) en de Kirchliche Pädagogische Hochschule KPH in Wenen (Oostenrijk). Studenten die hieraan willen deelnemen moeten wel zeer zelfstandig kunnen opereren en een goed gevoel voor culturele verhoudingen hebben. Heb je interesse in deze route, neem dan vroegtijdig contact op met C. (Cornée) van der Wind, MA, M-ELT, C.vanderWind@driestar-educatief.nl.
- Route 3: individuele internationale stage
Je kunt ook kiezen om zélf een individuele buitenlandstage te organiseren. Je gaat dan zelf op zoek naar een stageplaats in het buitenland. Ook hiervoor geldt: je moet zeer zelfstandig kunnen opereren en een goed gevoel hebben voor culturele verhoudingen. Heb je interesse in deze route, neem dan ook vroegtijdig contact op met C. (Cornée) van der Wind, MA, M-ELT, C.vanderWind@driestar-educatief.nl.

We streven ernaar de reis- en verblijfkosten van de studieweek in het buitenland (route 1) niet nodeloos te laten oplopen, want studenten moeten deze zelf betalen. Regelmatig zijn werkgevers in het onderwijs bereid om (een deel van) de kosten te dragen vanuit het scholingsbudget dat ze ontvangen.

Er kunnen geen rechten aan bovenstaande vermeldingen ontleend worden. Door externe of interne oorzaken kan een bepaald aanbod niet mogelijk zijn.

Alternatief:

Mocht je een alternatief willen hebben voor de internationale studieweek dan is dat in beginsel mogelijk. Je moet dan contact opnemen met zowel de vakstudieleider als C. (Cornée) van der Wind, MA, M-ELT, C.vanderWind@driestar-educatief.nl. Je ontwerpt zelf een alternatief en voert dit uit. Dit alternatief moet voldoen aan dezelfde doelen die bij de internationale studieweek horen en ook dezelfde tijdsinvestering hebben van 56 uur (namelijk de twee bijbehorende studiepunten). We verwachten vooraf een gedetailleerde uitwerking van een plan waarbij is aangegeven welke activiteiten bijdragen aan welk doel en wat daarvan de geplande tijdsinvestering is. De beoordeling van je plan kost tijd, daarom moet jouw plan ruim voor de geplande datum van uitvoering bij bovengenoemde personen binnen zijn; minimaal 8 weken voor aanvang. Na afloop lever je een gedetailleerd verslag in dat in ieder geval voorzien is van de nodige bewijsstukken en dat ook een expliciete reflectie bevat in hoeverre de uitvoering aan de doelstellingen heeft beantwoord.

2.8.2 Internationalisering Engels

Bij de deeltijdopleiding Engels is een langdurig verblijf in het buitenland niet altijd mogelijk. We kiezen daarom als een van de mogelijke routes ook voor een *veelvuldig* (drie korte studieweken) verblijf in Engelstalige landen. Een langdurig verblijf of het volgen van een *Summer course* in een Engelstalig land is echter wel waardevol (zie route 2). In de kennisbasis Engels voor tweedegraadslerarenopleidingen is de volgende tekst over een verblijf in het buitenland opgenomen: *Startbekwame docenten moeten de doeltaal in allerlei situaties, receptief en productief, zonder enige belemmering kunnen gebruiken. Ook is het vloeiend hanteren van het didactische principe doeltaal-is-voertaal alleen mogelijk bij een hoog en breed eigen vaardigheidsniveau. Om het in de kennisbasis gedefinieerde eindniveau van taalbeheersing aan het einde van de opleiding te bereiken, is een lang en/of veelvuldig verblijf in een Engelstalig land dan ook voor vrijwel elke student zeer wenselijk. Dit kan in de vorm van een lange stage, van een studieperiode aan een buitenlandse universiteit of van een excursie.*

Mogelijkheden:

Route 1: de reguliere studieweek

De vakgroep Engels organiseert voor elk leerjaar een studiereis waarbij de bovengenoemde doelen centraal staan. Leerjaar 1 en 2 als onderdeel van de module *culture: history and literature*. Leerjaar 3 is een verdieping op taal, cultuur, kennis van land en volk, persoonlijke en professionele vorming. Tevens is dit een goede voorbereiding op de landelijke kennistoets. Bij alle studiereizen verwachten we een actieve studiehouding en betrokkenheid bij de voorbereiding en uitvoering van het programma. Er zal bij hogere leerjaren meer verwacht worden van de studenten ten aanzien van zelfstandigheid en het onder begeleiding organiseren van de studieweek. De studiereizen zijn een belangrijk onderdeel van het curriculum (modulendoelen) en bevatten onder andere groepsactiviteiten. Doorgaans vallen deze studieweken niet in reguliere schoolvakanties. Er kunnen geen rechten aan deze vermelding ontleend worden.

Er zijn bij Engels jaarlijks internationale werkweken met de volgende doelstellingen:

1. verdiepen van kennis van de Engelse taal, geschiedenis en literatuur
2. spiegelen van ideeën/ concepten/vooroordelen over onderwijs en de Engelse taal en cultuur aan de realiteit zoals ervaren tijdens de studiereis. We kiezen doorgaans voor het Verenigd Koninkrijk.
3. professionaliseren als leraar Engels (in opleiding) in het VO/MBO en toewerken naar specifieke doelen uit het vakgebied zoals aangegeven bij de moduledoelen (onderdeel van het vakinhoudelijk curriculum)
4. ontwikkelen van de christelijke identiteit als leraar (in opleiding)

Route 2: Internationale studie in een Engelssprekend land

Driestar hogeschool heeft banden met enkele onderwijsinstellingen in het buitenland. Studenten kunnen onder bepaalde voorwaarden voor een kortere of langere periode aan een van deze instellingen studeren of zelf een individuele buitenlandse studieweek organiseren. Onderschat echter niet wat daarbij komt kijken. Studenten moeten zeer zelfstandig kunnen werken en goed om kunnen gaan met culturele verschillen. Momenteel zijn er vanuit de Driestar hogeschool goede contacten met de Noordwest-Universiteit, NWU, in Potchefstroom in Zuid-Afrika.

Heb je interesse of ideeën voor een dergelijk langdurig verblijf in het buitenland, neem dan contact op met C. (Cornée) van der Wind, MA, M-ELT, C.vanderWind@driestar-educatief.nl. Je moet zelf een programma ontwerpen en uitvoeren dat voldoet aan dezelfde doelstellingen en tijdsinvestering (studiepunten) als de internationale studieweken. We verwachten vooraf een gedetailleerde uitwerking van een plan waarbij is aangegeven welke activiteiten bijdragen aan welke doelen en wat daarvan de geplande tijdsinvestering is. De beoordeling en eventuele goedkeuring van het plan kost tijd. Daarom moet het plan minimaal 8 weken voor de geplande datum van uitvoering ingeleverd zijn. Na afloop lever je een verslag in dat onder andere bewijsstukken, reflectie, activiteitenbeschrijving en bereikte doelen bevat.

We streven ernaar de kosten van de studieweek in het buitenland niet nodeloos te laten oplopen, omdat studenten zelf hun eigen reis- en verblijfkosten moeten betalen. Regelmatig zijn werkgevers in het onderwijs bereid om (een deel van) de kosten te dragen vanuit het scholingsbudget dat ze ontvangen.

Alternatief:

Mocht je een alternatief willen hebben voor de internationale studieweek dan is dat in beginsel mogelijk.

Je moet dan contact opnemen met zowel de vakstudieleider als C. (Cornée) van der Wind, MA, M-ELT, C.vanderWind@driestar-educatief.nl. Je ontwerpt zelf een alternatief en voert dit uit. Dit alternatief moet voldoen aan dezelfde doelen die bij de internationale studieweek horen en ook dezelfde tijdsinvestering hebben van 56 uur (namelijk de twee bijbehorende studiepunten). We verwachten vooraf een gedetailleerde uitwerking van een plan waarbij is aangegeven welke activiteiten bijdragen aan welk doel en wat daarvan de geplande tijdsinvestering is. De beoordeling van je plan kost tijd, daarom moet jouw plan ruim voor de geplande datum van uitvoering bij bovengenoemde personen binnen zijn; minimaal 8 weken voor aanvang. Na afloop lever je een gedetailleerd verslag in dat in ieder geval voorzien is van de nodige bewijsstukken en dat ook een expliciete reflectie bevat in hoeverre de uitvoering aan de doelstellingen heeft beantwoord.

3. Algemeen en organisatorisch

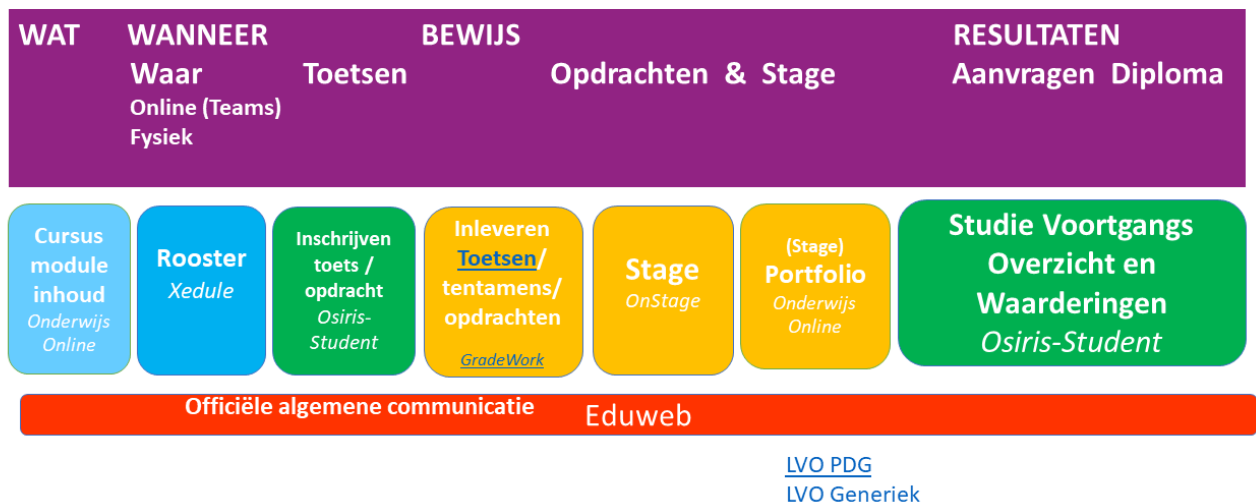
3.1 Informatievoorziening, Eduweb, e-mail, Osiris

Gedurende het schooljaar houden we je met Eduweb, een intranet voor onze studenten, op de hoogte van actuele zaken en wetenswaardigheden over de lvo-opleiding. Indien nodig informeren we je ook via je e-mailadres van Driestar hogeschool. Je wordt geacht van de inhoud kennis te hebben genomen; dus wees daar alert op. Bij het begin van je opleiding krijg je informatie over de toegang tot het netwerk en hoe je e-mail van buitenaf kunt lezen.

Binnen Driestar hogeschool maken we gebruik van verschillende softwareprogramma's die jullie ondersteunen bij de opleiding binnen onze hogeschool.

In onderstaande schema zie je waar we wat doen gedurende het proces van je opleiding:

Waar doen we wat?

© Driestar educatief

NB: binnen de LVO wordt geen gebruik gemaakt van OnStage.

3.2 Absentie

Aanwezigheid tijdens de collegeavonden is zinvol en in principe verplicht. In de colleges werk je aan je persoonlijke professionele ontwikkeling. Een aanwezigheid van minimaal 80 procent van de colleges is standaard vereist, tenzij uitdrukkelijk minder is toegestaan. Bij absentie moet je vooraf de docent en de studieleader in kennis stellen.

Voor de modules van het generieke programma geldt dat je per module 3 avonden actief bijwoont. Mocht dit door omstandigheden niet mogelijk zijn dan overleg je dit met je tutor. Per leerjaar mag je maximaal twee van de twaalf generieke collegeavonden missen.

3.3 Inleveren van opdrachten

De inleverdatum voor opdrachten wordt vermeld in OnderwijsOnline. Wordt er na deze inlevertermijn ingeleverd dan vervalt de reguliere beoordelingstermijn van 15 werkdagen. Een opdracht kan twee keer ter beoordeling worden ingeleverd. Hiervoor gebruik je in GradeWork 'gelegenheid 1' en 'gelegenheid 2'. Als de beoordeling van de opdracht bij de eerste keer onvoldoende is, dan kun je met behulp van de gegeven feedback de opdracht verbeteren en inleveren als herkansing door middel van 'gelegenheid 2'.

3.4 Boekenlijst

De lijst met aan te schaffen literatuur voor het generieke programma is in deze gids opgenomen (vanaf pagina 42).

De verplichte literatuur voor het vakinhoudelijk gedeelte is opgenomen bij de modulebeschrijvingen in de studiegids. De boeken moet je zelf aanschaffen. Soms horen bij (keuze)opdrachten ook boeken. Ook daarvan geldt dat je die zelf moet aanschaffen. We gaan ervanuit dat je zelf zorgt dat je alle benodigde zaken tijdig in bezit hebt.

3.5 Onderwijsinhouden

De doelen per module of periode, informatie over de afsluiting van de modules of periodes, de thema's die per college aan de orde komen en ook readermateriaal zijn te vinden in OnderwijsOnline.

3.5 Diploma-uitreiking

Drie keer per leerjaar vindt er een diploma-uitreiking plaats. In het leerjaar 2024-2025 zal op de volgende data een diploma-uitreiking plaatsvinden: donderdag 26 september 2024 om 16.00 uur, donderdag 23 januari 2025 om 16.00 uur en donderdag 10 juli 2025 om 19.00 uur. Hieraan kun je deelnemen als je hebt voldaan aan alle exameneisen. Om deel te kunnen nemen aan de diploma-uitreiking moet je het diploma minimaal drie werkwerken van te voren in Osiris aanvragen. Om dat te kunnen doen moeten alle vakken van het generieke programma én van het vakdeel met een voldoende afgerond zijn en moeten alle opdrachten en cijfers ingevoerd zijn in Osiris. Osiris moet dus 240 behaalde studiepunten aangeven. In de meeste gevallen is het assessmentportfolio en eindgesprek het laatste onderdeel van de studie, maar dit kan afhangen van je studieverloop. Plan tijdig je laatste studieactiviteiten en doe dat zodanig dat er geen druk uitgeoefend wordt op docenten om in minder tijd dan de OER aangeeft onderdelen te becommentariëren of te becijferen. Meer informatie over de diplomering vind je op Eduweb.

4. Faciliteiten

4.1 Parkeren

Je kunt op ons eigen terrein parkeren.

4.2 Vertrouwenspersonen

Driestar hogeschool wil studenten graag een veilige leer- en werkomgeving bieden. Elke student heeft daarom recht op bescherming tegen gedrag dat als ongewenst wordt ervaren. Binnen Driestar hogeschool is dan de mogelijkheid om een gesprek aan te vragen met een van de interne of externe vertrouwenspersonen. De vertrouwenspersoon zal luisteren naar je verhaal en zal vervolgens met je bespreken hoe je verder wilt en welke actie jijzelf, Driestar hogeschool of iemand anders kan ondernemen om het ongewenste gedrag te stoppen. Inzet is dat jij er geen schade van ondervindt. Ook kan de vertrouwenspersoon jou, indien gewenst, doorverwijzen naar hulpverlening binnen of buiten Driestar hogeschool.

De vertrouwenspersoon houdt zich ook bezig met voorlichting over en preventie van ongewenst gedrag. Schroom daarom niet om met de vertrouwenspersoon contact op te nemen wanneer je hiermee te maken krijgt, ook wanneer het niet jezelf betreft. Ook als je niet zeker weet of je klacht ernstig genoeg is, kun je erover praten. De inhoud van de gesprekken wordt altijd vertrouwelijk behandeld (zie ook paragraaf 5.1.2 Procedure bij klachten betreffende agressie en seksuele intimidatie).

Onze hogeschool heeft drie interne vertrouwenspersonen, namelijk drs. L.F. (Lydia) van Hartingsveldt, dr. P.D. (Petronelle) Baarda en D. (Daniël) van den Noort MEd. Daarnaast is er ook een externe vertrouwenspersoon: E.J. (Evelien) Gardebroek. Contactgegevens zijn te vinden op Eduweb.

Deze vertrouwenspersonen zijn ook de aangewezen vertrouwenspersonen voor eventuele klachten op het gebied van agressie of seksuele intimidatie. De docenten zijn voor de desbetreffende kwesties op school bereikbaar.

4.3 Begeleiding studenten met een functiebeperking

Wanneer je als student een handicap of chronische ziekte hebt waardoor je belemmerd wordt in het volgen van je studie, willen we er van onze kant alles aan doen om de voortgang van je studie zo goed mogelijk te laten verlopen. Je beperking kan leiden tot problemen bij de deelname aan het onderwijs en daardoor kan studievertraging ontstaan. In dergelijke situaties kun je een beroep doen op speciale voorzieningen en regelingen. Dhr. J. J. (Jasper) Baaijens BEd is decaan functiebeperkingen. Hij is te bereiken via J.Baaijens@driestar-educatief.nl.

Vooraf wijzen we je erop dat er weliswaar soms aanpassingen mogelijk zijn, maar dat de doelen en omvang van je studie niet gewijzigd kunnen worden. Landelijk gelden er namelijk eisen voor startbekwame leraren en daar moet iedere afgestudeerde aan voldoen.

5. Procedures en reglementen

5.1 Rechtsbescherming

5.1.1 Rechtsbescherming algemeen

In het Studentenstatuut vind je informatie over rechtsbescherming. Je kunt je klacht, bezwaar of beroep schriftelijk door middel van een ondertekende brief voorleggen aan het loket rechtsbescherming. Richt je brief aan Mr. P.A.L. (Petra) Wendt p.a.l.wendt@driestar-educatief.nl. Op Eduweb vind je op de pagina *Reglementen en rechtsbescherming* het schema rechtsbescherming. Dit schema staat ook in het Studentenstatuut.

5.1.2 Procedure bij klachten betreffende agressie en seksuele intimidatie

In bepaalde gevallen is het mogelijk om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie ongewenst gedrag. Je leest hierover meer in de *Klachtenregeling ongewenst gedrag*. Je kunt een klacht indienen via de vertrouwenspersoon, maar ook rechtstreeks, zonder tussenkomst van een ander. Het verdient echter de voorkeur om eerst een gesprek te voeren met een vertrouwenspersoon. Ook voor de melding van de klacht bij de (onafhankelijke) klachtencommissie kan een beroep worden gedaan op de steun van de vertrouwenspersoon. Hij of zij kan na een gesprek advies geven over een eventueel formeel vervolg. De formele procedure wordt beschreven in de *Klachtenregeling ongewenst gedrag*. Een klacht is niet anoniem, tenzij de klachtencommissie uitdrukkelijk bepaalt dat om gegronde redenen wél een anonieme klacht kan worden ingediend.

Een klacht kan worden ingediend via de vertrouwenspersoon of bij de voorzitter van de klachtencommissie ongewenst gedrag: Mr. W. Bos, Gijsberterf 6, 2743 JZ Waddinxveen.

5.1.3 College van beroep voor de examens

Als je het niet eens bent met het besluit van de examencommissie, kun je binnen 6 weken in beroep gaan bij het College van Beroep voor de Examens. Het beroep moet schriftelijk of digitaal worden ingediend bij het Loket Rechtsbescherming van Driestar hogeschool. Neem hiervoor contact op met Mr. P.A.L. (Petra) Wendt p.a.l.wendt@driestar-educatief.nl. In het Studentenstatuut is een schema opgenomen van de verschillende rechtsbeschermingsmogelijkheden voor studenten.

5.1.4 Wet gegevensbescherming

Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Vanaf die datum geldt dezelfde privacywetgeving in de hele Europese Unie (EU). De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) geldt niet meer.

Ook binnen onze organisatie is er sprake van gegevensbescherming. Wat betekent dit concreet voor jou? Alle persoonsgegevens die je in Osiris en OnderwijsOnline ziet, zijn de gegevens die wij hebben opgeslagen met als enige toevoeging je kerkgenootschap –indien van toepassing–.

Het kerkgenootschap heb je bij het aanmelden via Studielink zelf aangegeven. Medewerkers zullen nooit persoonsgegevens verstrekken aan derden zonder toestemming van jou als student.

Heb je hier nog vragen over? Loop even langs bij de balie van Studentzaken.

De functionaris gegevensbescherming binnen onze organisatie is A. (Ton) Voorwinden MFC.

5.2 Examenregeling, studentenstatuut en reglementen

Als student heb je een aantal rechten en plichten die zijn vastgelegd in regelingen. De belangrijkste zijn het Studentenstatuut, de Onderwijs- en examenregeling algemeen deel (geldt voor alle opleidingen binnen Driestar hogeschool) - met diverse bijlagen waaronder het Toetskader en Tentamenregels - en de Onderwijs en examenregeling (opleidingsdeel Ivo). Deze en alle andere reglementen van de hogeschool zijn te vinden op de website van de hogeschool en op Eduweb.

Op Eduweb en op de website van Driestar hogeschool kun je ook de volgende regelingen of protocollen raadplegen:

- Regeling profileringsfonds;
- Klachtenregeling ongewenst gedrag;
- Reglement geschillenadviescommissie;
- Reglement klachtencommissie studenten hogeschool;
- Reglement Loket rechtsbescherming;
- Reglement medezeggenschapsraad;
- Reglement opleidingscommissies Driestar hogeschool;
- Reglement van Orde College van beroep voor de examens;
- Protocol rouw binnen de organisatie;
- Studeren met een functiebeperking;
- Privacyreglement studenten Driestar educatief.

5.3 Plagiaat

Plagiaat is het letterlijk overnemen van (delen van) andermans werk zonder goede bronvermelding. Dit is meestal inbreuk op het auteursrecht en wordt dan gezien als fraude. Ook parafraseren, in je eigen woorden weergeven van andermans werk, wordt als plagiaat gezien als er geen bron bij vermeld staat. De onderwijs- en examenregeling (OER) geeft aan hoe fraude bestraft wordt. Gradework controleert ingeleverd werk ook op overeenkomst met op het internet aanwezige documenten alsook eerder bij Driestar educatief ingeleverd materiaal.

Voor meer informatie over auteursrechten en wat dit betekent voor studenten raadpleeg www.auteursrechten.nl.

Het als eigen werk inleveren van iets wat niet door jou is gemaakt, wordt beschouwd als fraude. Dat geldt zowel voor werk dat door een andere persoon is gemaakt als voor werk dat (mede) door een vorm van kunstmatige intelligentie of technisch hulpmiddel is gegenereerd, waaronder inbegrepen chatboxen zoals ChatGPT. Dit uiteraard tenzij in de opdracht uitdrukkelijk ruimte wordt geboden voor gebruik van dergelijke hulpmiddelen.

5.4 Landelijke (kennis)toetsen

Bij iedere lerarenopleiding in Nederland worden in het derde of vierde leerjaar digitale, landelijke kennistoetsen afgenomen. Deze zijn verplicht en moeten voldoende worden afgerond. Meer informatie is te vinden op <https://lkt.10voordeleraar.nl/>. Hier zijn ook voorbeeldtoetsen beschikbaar. De [voorbeeldtoetsen](#) beslaan de kennisdomeinen die ook in de landelijke kennistoets aan bod komen. Ze bevatten hetzelfde soort en hetzelfde aantal vragen. Voor een optimaal leereffect krijgen deelnemers alle vragen met de goede antwoorden te zien waarbij het percentage van de goede antwoorden ook wordt gegeven.

Er is een *speciale regeling collegegeld* voor studenten die alle studiepunten hebben gehaald maar alleen nog een externe toets moeten halen. Als dit mogelijk voor jou van toepassing is neem dan contact op met de studieleider van het vak.

Naast bovenstaande algemene zaken gelden voor de opleiding Engels aanvullende voorwaarden om deel te mogen nemen aan de landelijke kennistoets. Je moet de modules 1.1.4, 2.1.4, 3.1.4, 1.1.5, 2.1.5, en 3.1.5 afgerond hebben, recent hebben deelgenomen aan de colleges van de voorbereidende module 4.1.5 en de diagnostische toets behaald hebben.

6. Organisatie en aanspreekpunten

6.1 Namen en adressen

Bestuur	De opleiding wordt verzorgd onder verantwoordelijkheid van Driestar hogeschool te Gouda		
Adres	Driestar hogeschool, Burgemeester Jamessingel 2, 2803 PD GOUDA Postbus 368, 2800 AJ GOUDA		
Studentzaken		ruimte 0.25	Postbus 368 2800 AJ GOUDA tel. 0182-540310 studentinfo@driestar-educatief.nl
Manager	Tpk	dr. K. (Klaas) Tippe	k.tippe@driestar-educatief.nl
Studieleider generiek programma a.i.	Msc	C.M. (Corné) van der Maas MEd	c.m.vandermaas@driestar-educatief.nl
Verantwoordelijke jaar 1 generiek	Msc	C.M. (Corné) van der Maas MEd	c.m.vandermaas@driestar-educatief.nl
Verantwoordelijke jaar 2 generiek	Brp	Drs. S.P. (Sjoerd) van den Berg	s.p.vandenberg@driestar-educatief.nl
Verantwoordelijke jaar 3 generiek	Hea	A.(Albert) van Hell MEd	a.vanhell@driestar-educatief.nl
Verantwoordelijke jaar 4 generiek	Lnr	A.(Rian) Leune MA	a.leune@driestar-educatief.nl
Instituutscoördinatoren Opleiden in de school (OidS)	Lnr	A. (Rian) Leune MA (COS)	a.leune@driestar-educatief.nl
	Msc	C. M. (Corné) van der Maas MEd (RAOS / ZAOS)	c.m.vanderMaas@driestar-educatief.nl
Studieleider Duits	Lnr	A. (Rian) Leune MA	a.leune@driestar-educatief.nl
Studieleider Economie	Ode	drs. C.H. (Cor) Oudijn	c.h.oudijn@driestar-educatief.nl
Studieleider Engels	Mwf	C. (Cornée) van der Wind-Ferreira, MA, M-ELT	c.vanderwind@driestar-educatief.nl
Studieleider Geschiedenis	Glsm	drs. M. (Martijn) Glas	m.glas@driestar-educatief.nl
Studieleider Godsdienst	Ode	drs. C.H. (Cor) Oudijn	c.h.oudijn@driestar-educatief.nl
Studieleider Nederlands	Mgd	drs. P. (Peter) Goedegebure	p.goedegebure@driestar-educatief.nl
Studieleider Wiskunde	Mko	T. (Trudy) van der Kolk-den Heijer MSc	t.vanderkolk@driestar-educatief.nl
Internationalisering Ivo	Mwf	C. (Cornée) van der Wind, MA, M-ELT	c.vanderwind@driestar-educatief.nl
Examencommissie Ivo		secretariaat-examencommissieivo@driestar-educatief.nl <i>meer informatie op Eduweb</i>	
Opleidingscommissie Ivo		<i>meer informatie op Eduweb</i>	
Decaan functiebeperkingen		J. (Jasper) Baaijens BEd	j.baaijens@driestar-educatief.nl

6.2 Collegetijden

Voor openingsbijeenkomst, collegeweken, tentamenweken, vakanties en afsluiting: zie het jaarrooster op EduWeb. Voor alle data geldt: Deo volente.

De generieke colleges worden gegeven op dinsdagmiddag en -avond. In leerjaar 1-3 zijn er voor OidS-studenten per leerjaar vier periodes van drie middagen. Voor deeltijdstudenten zijn dit avonden. Voor de tijdsindeling zie hieronder. Per periode staat één beroepstaak centraal.

OidS-Raos leerjaar 1-3

Dinsdagmiddag 1	Dinsdagmiddag 2	Dinsdagmiddag 3
13:30-17:00 uur beroepstaak x	13:30-16:00 uur beroepstaak x 16:00-17:00 intervisie	13:30-16:00 uur beroepstaak x 16:00-17:00 uur professionele identiteit
17:00-18:00 uur: masterclass	incidenteel* 17:00-18:30 uur masterclass pedagogen	

*masterclasses pedagogen van 17.00 tot 18.30 uur voor leerjaar 1 en 3 op 12 november 2024 en 14 januari 2025 en voor leerjaar 2 op 3 december 2024 en 18 februari 2025.

OidS-COS leerjaar 1-2

COS-studenten volgen voor de beroepstakencolleges het Raos-rooster. Dit ziet er dan als volgt uit:

Dinsdagmiddag 1, 2 en 3	Dinsdagmiddag 2	Dinsdagmiddag 3
13:30-17:00 uur beroepstaak x	13:30-16:00 uur beroepstaak x	13:30-16:00 uur beroepstaak x

Opmerkingen:

- De COS-studenten volgen op dinsdagmiddag alleen de colleges over de beroepstaken. Zij volgen dus geen masterclasses, noch intervisie op dinsdagmiddag.
- De COS-studenten volgen drie keer per semester op dinsdagmorgen (9:30 uur – 12:30 uur) pi-bijeenkomsten (professionele identiteit).
- Daarnaast volgen de COS-studenten nog vier pi-bijeenkomsten per semester op woensdagmorgen (9:30-12:30 uur) die gegeven worden door COS-schoolopleiders. Tijdens deze bijeenkomsten vindt ook intervisie plaats.

Deeltijd leerjaar 1-3

Dinsdagavond 1	Dinsdagavond 2	Dinsdagavond 3
17:00-18:00 uur: masterclass	17:00-18:00 uur: beroepstaak x incidenteel*: 17:00-18:30 uur masterclass pedagogen	17:00-18:00 uur: beroepstaak x
18:30-21:15 uur beroepstaak x	18:30-20:15 uur: beroepstaak x	18:30-20:15 uur: beroepstaak x
	20:15-21:15 uur: intervisie	20:15-21:15 uur: professionele identiteit

*masterclasses pedagogen van 17.00 tot 18.30 uur voor leerjaar 1 en 3 op 12 november 2024 en 14 januari 2025 en voor leerjaar 2 op 3 december 2024 en 18 februari 2025. Het rooster met een masterclass pedagoog ziet er als volgt uit:

Dinsdagavond met masterclass pedagoog
17:00-18:30 uur: pedagoog
19:00-21:15 uur: beroepstaak

Deeltijd en OidS leerjaar 4

De generieke colleges in leerjaar 4 worden voor zowel OidS- als deeltijdstudenten gegeven op dinsdagavond. Elk semester bestaat uit twee periodes van drie collegeavonden, waarbij het tweede semester qua inhoud gelijk is aan het eerste. Het generieke programma in leerjaar 4 kan dus zowel in het eerste als in het tweede semester gedaan worden, waarbij het ook mogelijk is om modules in semester 1 en modules in semester 2 te volgen. Voor de tijdsindeling zie hieronder.

Dinsdagavond 1	Dinsdagavond 2	Dinsdagavond 3
17:00-18:00 uur: beroepstaak 4	17:00-18:00 uur: tutoruur	17:00-18:00 uur: beroepstaak 4
18:00-18:30 uur: pauze	18:00-18:30 uur: pauze	18:00-18:30 uur: pauze
18:30-19:45 uur: beroepstaak y	18:30-19:45 uur: keuzemodule a	18:30-19:45 uur: beroepstaak y
19:45-20:00 uur: pauze	19:45-20:00 uur: pauze	19:45-20:00 uur: pauze
20:00-21.15 uur: beroepstaak z	20:00-21.15 uur: keuzemodule a	20:00-21.15 uur: beroepstaak z

Vakinhoudelijke colleges leerjaar 1 t/m 4

De vakinhoudelijke colleges worden gegeven op donderdagavond van 17.00 – 22.00 uur. Studenten van de opleiding Ivo Wiskunde starten op donderdag om 16.00 uur. De vakinhoudelijke colleges van Ivo Godsdienst worden gegeven op woensdagavond volgens het rooster van de CGO. Het vakprogramma kent voor het eerste, tweede en derde leerjaar 8 collegeweken in het eerste semester en 7 collegeweken in het tweede. Het vierde leerjaar bestaat uit alleen het eerste semester.

Woensdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo godsdienst
1. 17.00 - 18.00 uur (GL) 17.00 - 18.30 uur (PW)
Pauze: 18.00 - 18.30 uur
2. 18.30 - 19.35 uur
3. 19.40-20.40 uur
Pauze: 20.40 - 21.00 uur
3. 21.00 uur - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo Nederlands
1. 17.00 - 18.30 uur
2. 18.30 - 20.00 uur
Pauze: 20.00 - 20.30 uur
3. 20.30 uur - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo economie
1. 17.00 - 17.45 uur
2. 17.45 - 18.30 uur
3. 18.30 - 19.15 uur
Pauze: 19.15 - 19.45 uur
4. 19.45 - 20.30 uur
5. 20.30 - 21.15 uur
6. 21.15 - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo Engels
1. 17.00 - 18.30 uur
Pauze: 18.30 - 19.00 uur
2. 19.00 - 20.30 uur
3. 20.30 uur - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo geschiedenis
1. 17.00 - 18.30 uur
2. 18.30 - 20.00 uur
Pauze: 20.00 - 20.30 uur
3. 20.30 uur - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo Duits
1. 17.00 - 18.00 uur
2. 18.00 - 19.00 uur
Pauze: 19.00 - 19.30 uur
3. 19.30 - 20.30 uur
4. 20.30 - 21.30 uur
5. 21.30 - 22.00 uur

*) Om drukte bij de kantine te voorkomen, hebben lvo-opleidingen verschillende pauzetijden.

Donderdag leerjaar 1 t/m 4	
Lvo wiskunde	
0. Voortgangsgesprekken	15.30 - 16.00 uur
1. Leerplein	16.00 - 16.45 uur
2. Leerplein	16.45 - 17.30 uur
3. Werkcollege/intervisie	17.30 - 18.15 uur
Pauze: 18.15-18.45 uur*	
4. College	18.45 - 19.30 uur
5. College	19.30 - 20.15 uur
Pauze: 20.15-20.30 uur*	
6. College	20.30 - 21.15 uur
7. College	21.15 - 22.00 uur

7. Inschrijving, toelating en studiekosten

7.1 Toelatingseisen

Voor de opleiding gelden toelatingseisen. Allereerst is dat het bezit van een bepaald diploma. Ten tweede het met goed resultaat volgen van de studiekeuzecheckdag en het afleggen van de bijbehorende toetsen. Voor studenten OidS is er daarnaast een aparte toelatingroute.

Om te worden toegelaten tot de tweedegraads lerarenopleiding heb je allereerst minimaal één van de volgende diploma's nodig: havo of mbo (minimaal niveau 4). Als je een havodiploma hebt geldt dat bij alle profielen het betreffende vak in het vakkenpakket dient te zijn opgenomen.

Aanvullende informatie voor Lerarenopleiding wiskunde

Voor de lerarenopleiding wiskunde geldt dat je als havist wiskunde B moet hebben afgerond. Als je een vwo-diploma hebt kun je met alle profielen worden toegelaten tot de opleiding.

Als je een havodiploma hebt geldt dat wiskunde B in het vakkenpakket dient te zijn opgenomen. Als je een vwo-diploma hebt, volstaat ook wiskunde A voor toelaatbaarheid tot de opleiding. Voor een voldoende instapniveau zijn de volgende onderdelen van Havo wiskunde B extra van belang:

- De student kan standaardfuncties (lineaire functies, wortel- en machtsfuncties, exponentiele, logaritmische, en goniometrische functies) hanteren, interpreteren binnen een context, grafieken beschrijven en functievoorschriften vastleggen.
- Het bovengenoemde geldt ook voor samengestelde functie als combinatie van standaardfuncties.
- De student kent de begrippen die karakteristieke eigenschappen van de grafieken van functies beschrijven: interval, domein, bereik, stijgen, dalen, toenemend en afnemend stijgen en dalen, top, extremen, minimum, maximum, snijpunt met de y-as en symmetrie.
- De student kent de begrippen differentiaal quotiënt, helling, richtingscoëfficiënt en raaklijn en kan deze bij een gegeven functie bepalen.
- De student kan eerste- en tweedegraads vergelijkingen algebraïsch oplossen.
- De student kan de goniometrie en de stelling van Pythagoras gebruiken voor het bepalen van hoeken en afstanden in een gegeven driehoek.

Als je op 1 september van het leerjaar dat je wilt starten 21 jaar of ouder bent en je beschikt niet over één van bovenvermelde diploma's, kun je wettelijk alleen toegelaten worden na een *Toelatingsonderzoek 21+*. Daarvoor moet je de algemene studiekeuzecheckdag volgen en een onverkort positief advies krijgen op basis van de tests die dan afgenomen worden.

De studie start op het eindniveau van havo-5. We verwachten van je dat je de inhoud van het schoolvak op de havo en Nederlands op dat niveau beheerst. Dit is nodig om de studie goed te kunnen volgen. Je moet kennis en vaardigheden dus in redelijke mate paraat hebben. Als het lang geleden is dat je met het vak bezig bent geweest, vergt dat een inhaalslag die je voorafgaand aan de eerste colleges moet afronden. De studieleider is bereid je daarover te adviseren.

7.2 Informatie over de opleiding

Regelmatig zijn er voorlichtingsbijeenkomsten op de hogeschool voor belangstellenden. Je vindt de data op onze website www.driestar-hogeschool.nl. Het is belangrijk om hier naartoe te komen als aanstaande student! Daarnaast kun je met een van de studieleiders van het vak of van het generieke programma een afspraak maken. Het is ook mogelijk - aanbevolen zelfs - een collegeavond bij te wonen. Neem hiervoor contact op met Studentzaken, met de studieleider van het vakinhoudelijke programma of met de studieleider van het generieke programma.

Voor alle administratieve zaken en voor de eerste algemene informatie kun je terecht bij de afdeling Studentzaken. Voor algemene vragen over de inhoud van de studie of vragen die over het vakdeel gaan staat de studieleider van het vak je graag te woord. Heb je vragen over de inhoud van het generieke programma en het werkplekleren, richt je tot de studieleider van het generieke programma. Contactgegevens vind je in hoofdstuk 6.

De studieleider is te spreken voor elke student die dit wenst. Gesprekken over studiebegeleiding vinden plaats op initiatief van de student. We verzoeken je zo mogelijk eerst via e-mail een afspraak te maken. Een persoonlijk gesprek vindt bij voorkeur plaats in aansluiting op de te volgen colleges.

7.3 Aanmelding

Het is van belang je zo spoedig mogelijk aan te melden, liefst voor 1 mei. Alleen wie zich vóór 1 mei aanmeldt heeft recht op toelating in het hoger onderwijs op voorwaarde dat aan de toelatingseis is voldaan. Wie zich pas na die datum aanmeldt, moet afwachten of hij/zij nog toegelaten wordt. In alle gevallen is de studiekeuzecheckdag verplicht en moet je als je na 1 mei hebt aangemeld een positief advies krijgen om daadwerkelijk toegelaten te worden.

Aanmelden voor een opleiding loopt via het centrale aanmeldsysteem van alle hogescholen en universiteiten: *Studielink*. De aanmelding gaat volledig via Studielink, dus je hoeft geen apart formulier voor onze hogeschool in te vullen. Voor meer informatie en aanmelding ga je naar www.driestar-educatief.studielink.nl.

7.4 Collegegeld

7.4.1 Regels en bedragen

In het studentenstatuut is aangegeven welke rechten en plichten aan jouw inschrijving als student zijn verbonden. In de regelgeving wordt gesproken over twee soorten collegegeld: het wettelijk collegegeld en het instellingscollegegeld.

Het wettelijk collegegeld wordt betaald door een student:

- die niet eerder een bachelor of master heeft gehaald - tenzij je voor het eerst een opleiding in onderwijs volgt en je eerder behaalde bachelor geen opleiding in de zorg betrof - en
- die voldoet aan het nationaliteitsvereiste. Dit houdt in dat de student de nationaliteit bezit van een land dat deel uitmaakt van de Europese Economische Ruimte (EER), de Surinaamse of de Zwitserse nationaliteit, of (onder voorwaarden) de Turkse nationaliteit op grond van het Associatiebesluit 1/80. Studenten vallen ook onder de nationaliteitsvereiste als ze een familielid zijn van in Nederland wonende EU-burgers die niet de EER-nationaliteit hebben of als ze een verblijfsvergunning bezitten op basis waarvan ze in aanmerking komen voor studiefinanciering en
- die woont in Nederland, België, Luxemburg of een van de Bondsstaten Noord-Rijnland-Westfalen, Nedersaksen of Bremen van de Bondsrepubliek Duitsland
- en wordt voor de voltijdopleidingen vastgesteld door het ministerie OCW
- en wordt voor de deeltijdopleidingen vastgesteld door de hogeschool met als wettelijk minimum € 2.280 en wettelijk maximum het voltijdcollegegeldtarief € 2.530.

Het instellingscollegegeld

- geldt voor een student die geen recht heeft op wettelijk collegegeld
- wordt vastgesteld door de hogeschool
- is minimaal gelijk aan het wettelijk voltijd collegegeldtarief

Er is één uitzondering op deze regeling: een student betaalt wettelijk collegegeld indien hij met een tweede opleiding is begonnen terwijl de eerste opleiding (waarvoor wettelijk collegegeld wordt/werd betaald) nog niet was afgerond. Dit geldt dus voor degenen die een tweede opleiding volgen die gestart is vóór het behalen van de eerste bachelor en die niet onderbroken is geweest. Zodra de eerste studie is afgerond, betaalt de student wel instellingscollegegeld.

7.4.2 Bedragen studiejaar 2024-2025

De tarieven van het collegegeld voor het studiejaar 2024-2025 zijn als volgt:

Wettelijk collegegeld*

deeltijd collegegeld	€ 2.280
duaal collegegeld	€ 2.530

*Regeling halvering collegegeld: Tweedejaars studenten die in hun eerste jaar ook recht hadden op deze regeling betalen de helft van het wettelijk collegegeld. Deze regeling vervalt voor nieuwe studenten vanaf 1 september 2024.

Kijk voor meer informatie en de voorwaarden over deze regeling op:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/hoger-onderwijs/halvering-collegegeld-eerstejaars>.

Instellingscollegegeld

instellingscollegegeld	€ 7.500
instellingscollegegeld (verlaagd, gehele vrijstelling generiek programma)	€ 6.235

7.4.3 Betalingsmogelijkheden

Hoe betaal je het collegegeld?

Voor het studiejaar 2024-2025 kun je de betaling van het collegegeld via Studielink regelen. Driestar hogeschool maakt voor de incasso van het collegegeld gebruik van een digitale machtiging in Studielink.

Het collegegeld mag op twee manieren worden voldaan:

1. Je machtigt Driestar educatief het bedrag in één keer van je rekening af te schrijven. Het bedrag wordt dan eind september 2024 (of zo snel mogelijk daarna) van de rekening afgeschreven.
2. Je machtigt Driestar educatief het bedrag in tien termijnen van je rekening af te schrijven. In dat geval ben je € 24,00 administratiekosten verschuldigd. Dit wordt geïncasseerd bij de eerste termijn. De bedragen worden vanaf eind september 2024 elke maand van je rekening afgeschreven t/m eind juni 2025.

Denk goed na bij het doen van je inschrijving of je in één keer of in termijnen wilt betalen. De betaalwijze is namelijk achteraf niet meer te wijzigen nadat je eenmaal je betaalgegevens hebt ingevuld en de machtiging hebt bevestigd in Studielink.

Zorg dat er voldoende saldo op je rekening staat op het moment dat er geïncasseerd wordt. Na een tweede mislukte incasso worden er € 10,00 administratiekosten in rekening gebracht per mislukte poging.

Betaling door werkgever

Betaalt je werkgever? Schrijf je dan eerst in via Studielink en kies bij betaling voor *betaling op andere wijze*. Zonder herinschrijving kunnen wij het formulier niet verwerken. Je ontvangt dan een email met activeringscode. Stuur deze door naar degene die gaat betalen, die kan dan inloggen en zelf de bankgegevens invullen en bevestigen. | Je blijft als student altijd zelf verantwoordelijk voor tijdige betaling van het collegegeld. Wanneer jouw werkgever niet tijdig betaalt, word jij als student daarop aangesproken.

Incassodata voor studiejaar 2024/2025

De incassodata zijn:	
Eenmalig	27-09-2024
Termijn 1	27-09-2024
Termijn 2	25-10-2024
Termijn 3	27-11-2024
Termijn 4	27-12-2024
Termijn 5	27-01-2025
Termijn 6	27-02-2025
Termijn 7	27-03-2025
Termijn 8	25-04-2025
Termijn 9	27-05-2025
Termijn 10	27-06-2025

7.4.4 Tweede inschrijving

Het is mogelijk om twee (of meer) studies naast elkaar te volgen. Alleen bij de opleiding van de eerste inschrijving ben je dan collegegeld verschuldigd. Hieronder staan de verschillende mogelijkheden van een tweede inschrijving:

Eerste en tweede inschrijving aan Driestar hogeschool

Je betaalt collegegeld voor je eerste inschrijving. Je hoeft verder niets te regelen voor je tweede inschrijving. Wanneer het bedrag voor de opleiding van eerste inschrijving lager is dan het bedrag bij tweede inschrijving (bijvoorbeeld bij deeltijd en voltijd) moet je het verschil bijbetalen. Je ontvangt dan een aanvullende factuur.

Eerste inschrijving elders, tweede inschrijving aan Driestar hogeschool

Als je een eerste inschrijving aan een andere universiteit of hogeschool hebt moet je het volledige collegegeld betalen bij die instelling. Je kunt als tweede inschrijver bij Driestar hogeschool per 1 september 2024 worden ingeschreven als je bij de instelling van eerste inschrijving het collegegeld hebt betaald. In dit geval dien je een *Bewijs Betaald Collegegeld* op te vragen bij die hogeschool of universiteit. Deze lever je in bij de afdeling Studentzaken. Wanneer het bedrag bij de instelling van eerste inschrijving lager is dan het bedrag bij een tweede inschrijving aan Driestar hogeschool (bijvoorbeeld bij deeltijd en voltijd) moet je het verschil bijbetalen. Je ontvangt dan een aanvullende factuur.

Eerste inschrijving aan Driestar hogeschool, tweede inschrijving elders

Het is ook mogelijk dat je een eerste inschrijving aan Driestar hogeschool hebt en een tweede inschrijving elders. In dat geval kun je een *Bewijs Betaald Collegegeld (BBC)* aanvragen bij de afdeling Financiën (collegegeld@driestar-educatief.nl). Deze lever je in bij de andere hogeschool of universiteit.

7.4.5 Digitale machtiging collegegeld in Studielink

Je betaalt collegegeld voor ieder studiejaar dat je bent ingeschreven bij Driestar hogeschool. De betaling regel je zelf online met een digitale machtiging in Studielink.

Samengevat moet je de volgende acties uitvoeren:

- log in op Studielink: www.driestar-educatief.studielink.nl
- schrijf je (her)in voor het eerstvolgende collegejaar
- ga naar *Voer je betaalgegevens in* via *Mijn To do lijst*
- het collegegeld wordt vastgesteld door de hogeschool
- bevestig je machtiging

Belangrijke informatie!

- Om gebruik te maken van de digitale machtiging moeten je persoonsgegevens zijn gecontroleerd.
- Betaalt een bedrijf/werkgever namens jou het collegegeld via machtiging of factuur? Vul dan in: *betaling op andere wijze* (zie paragraaf 7.4.3).
- Betaalt iemand anders voor jou het collegegeld (bijvoorbeeld een ouder) of betaal je zelf maar ben je minderjarig, dan moet die andere persoon de digitale machtiging ondertekenen met zijn/haar eigen DigiD.
- Je kunt de ingevulde betalingsgegevens na bevestiging in StudieLink niet meer wijzigen.
- Wil je na het bevestigen van de digitale machtiging toch je betalingsgegevens wijzigen? Stuur dan een mail naar collegegeld@driestar-educatief.nl.

Volg je ook een opleiding aan een andere onderwijsinstelling? Dan heb je mogelijk recht op vrijstelling van collegegeld door een Tweede Inschrijving. Lever dan een *Bewijs Betaald Collegegeld (BBC)* voor 1 september 2024 in bij de afdeling Studentzaken van Driestar hogeschool.

Vragen

Voor vragen over digitale machtiging van het collegegeld kun je een e-mailbericht sturen naar collegegeld@driestar-educatief.nl.

7.4.6 Studiefinanciering, lerarenbeurs en tegemoetkoming leraren

Studiefinanciering

Studenten die een voltijd of een duale opleidingsvorm (OidS) volgen, komen in aanmerking voor een lening, een studentenreisproduct (OV), collegegeldkrediet en eventueel een aanvullende beurs (afhankelijk van het inkomen van ouders). Het aanvragen kan via de website van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).

Tegemoetkoming leraren of levenlanglerenkrediet

Volg je een lerarenopleiding aan hbo of universiteit? Dan kun je mogelijk een [tegemoetkoming leraren](#) aanvragen. Bent je tussen de 30 en 55 en wil je een opleiding aan mbo, hbo of universiteit gaan volgen? Dan kom je misschien wel in aanmerking voor het [levenlanglerenkrediet](#).

Lerarenbeurs

Ben je bevoegd leraar in het primair of voortgezet onderwijs, het middelbaar of hoger beroepsonderwijs? Dan kun je een [lerarenbeurs aanvragen](#) als je je professionele niveau wilt verhogen, je vakkennis wilt verbreden of wilt specialiseren. De lerarenbeurs vergoedt (deels) de kosten voor collegegeld, studiemiddelen en reiskosten. Bovendien kan je werkgever met de lerarenbeurs een vergoeding krijgen om je vervanging tijdens studieverlof te bekostigen.

8. Vrijstellingen en specifieke routes

8.1 Vrijstellingen

Grondslag van de regeling

Op grond van de onderwijs- en examenregeling (OER) bestaat de mogelijkheid tot het aanvragen van vrijstelling voor onderdelen van het Generieke programma, zoals tentamens en opdrachten.

De procedure voor het aanvragen van vrijstellingen wordt hieronder beschreven.

Motivering van de aanvraag

De aanvraag voor het verkrijgen van een vrijstelling moet je duidelijk motiveren. Daarvoor verstrek je een kopie van een bewijsstuk zoals een certificaat, diploma, getuigschrift en een officiële beschrijving van de inhoud. In een schriftelijke toelichting bij het bewijsstuk geef je verdere informatie over het niveau (getoetste kennis, vaardigheden) en de studielast van het onderdeel op grond waarvan je de vrijstelling aanvraagt. Eerder gevolgde cursussen van bijvoorbeeld 40 of 60 uur studielast geven per definitie geen vrijstelling voor onderdelen uit het Generieke programma met een studielast van 112 uur. Zo mogelijk voeg je ook officiële beschrijvingen van de inhoud bij.

Als je vrijstelling aanvraagt en krijgt voor bepaalde onderdelen uit het Generiek programma is het van belang te bedenken dat wij van jou verwachten dat je alle kennis nog steeds paraat hebt. Bovendien bouwen modules regelmatig op elkaar voort en dat betekent ook dat in volgende modules je niet van docenten mag verwachten of vragen dat ze iets dat eerder aan de orde is geweest opnieuw gaan behandelen. Daarvoor is collegetijd of individuele tijd te kostbaar. Als je niet zeker weet of je kennis nog actueel en paraat is raden we af om vrijstellingen aan te vragen.

Standaard vrijstellingen

Er zijn standaardvrijstellingen voor modules van het generieke programma voor studenten met een diploma pabo van Driestar hogeschool, behaalde propedeuse LVO andere hogeschool, pedagogisch-didactisch getuigschrift (pdg) of een andere lerarenopleiding. Dat betekent dat een (fors) deel van het generieke programma van alle leerjaren in principe voor vrijstelling in aanmerking komt als je aan de gestelde voorwaarden voldoet. In onderstaande tabel staat wat je wel moet volgen, dus niet een opsomming van de vrijstellingen.

Als je beschikt over een bachelor waarin je een onderwijsgerelateerd onderzoek hebt gedaan, kun je onder voorwaarde van positief advies van de vakgroep vrijstelling krijgen voor de modules GEN 1.8 praktijkgericht onderzoek, GEN 2.8 praktijkgericht onderzoek, GEN 3.8 praktijkgericht onderzoek en GEN 4.8 vakdidactisch eindwerk onderzoekend vermogen.

Als je beschikt over een niet-onderwijsgerelateerde bachelor waarin je een onderzoek hebt gedaan, kun je onder voorwaarde van positief advies van de vakgroep vrijstelling krijgen voor de modules GEN 1.8 praktijkgericht onderzoek, GEN 2.8 praktijkgericht onderzoek en GEN 3.8 praktijkgericht onderzoek.

Persona's in het Generieke programma

Op basis van 'eerder verworven kwalificaties' (EVK's)

Te volgen modules

	Modules leerjaar 1	Modules leerjaar 2	Modules leerjaar 3	Modules leerjaar 4
Pabo (indien gevolgd bij Driestar)*	GEN 1.6 (BT2)	GEN 2.6 (BT2)	GEN 3.6 (BT2)	GEN 4.6 (BT2) GEN 4.11 (Praktijkervaring) (behalve toets-2 stage po/vo) GEN 4.12 (portfolio / assessment)
Propedeuse LVO	Geen modules	Alle modules	Alle modules	Alle modules
Diploma lerarenopleiding (eerste- of tweedegraads)	Geen modules	Geen modules	Geen modules	Geen modules
Pdg	Geen modules	Geen modules	Geen modules	Alle modules
Zomercursus basisvaardigheden	Vrijstelling voor GEN 1.5 (BT1)	Alle modules	Alle modules	Alle modules
HBO-diploma of master (wel/niet gerelateerd aan onderwijs)	Jaar 1 t/m 4: Student (evt. in overleg met de studieleider) stelt een vrijstellingsverzoek op en dient dat in bij de examencommissie. De examencommissie neemt, zo nodig in overleg met de studieleider, een besluit tot wel of geen toekenning van vrijstelling.			
WO-diploma of master (wel/niet gerelateerd aan onderwijs)	Jaar 1 t/m 4: Student (evt. in overleg met de studieleider) stelt een vrijstellingsverzoek op en dient dat in bij de examencommissie. De examencommissie neemt, zo nodig in overleg met de studieleider, een besluit tot wel of geen toekenning van vrijstelling.			

* bij het volgen van een dubbele bachelor pabo en lvo: vrijstelling onder voorbehoud van afronding van het genoemde leerjaar op de pabo of behalen pabo-diploma. Student mag gelijktijdig beginnen met beide opleidingen, maar vrijstelling vervalt bij het niet afronden van genoemde jaar op pabo

Assessment voor aanvraag maatwerktraject op basis van eerder verworven competenties (EVC's)

1. Voorwaarde: de studieleider(s) van het vak en/of generiek zien ruimte voor minimaal 15 EC vrijstelling op basis van 'eerder verworven competenties';
2. Door de studieleider(s) wordt contact opgenomen met het assessmentbureau;
3. Het assessmentbureau maakt de verdere afspraken met de student over het aan te leveren portfolio en de datum voor het assessment;
4. Na het assessment wordt door het assessmentbureau aan de studieleider(s) van het vak en/of generiek gevraagd om aan de hand van het adviesrapport van de assessoren een passend studieprogramma voor de student op te stellen.

Wijze van beoordeling

De studieleider van het generieke deel van de opleiding brengt advies uit aan de examencommissie over een aanvraag tot vrijstelling als het gaat om een onderdeel uit het generieke programma en om het werkplekleren. Voor andere onderdelen van het programma brengt de studieleider van het vak advies uit over de aanvraag. Beide studieleiders overleggen indien nodig met de betrokken docent(en).

Bij een positieve beslissing van de examencommissie zetten we de studiepunten voor het betreffende onderdeel in het cijferregistratiesysteem. Daarbij vermelden we dat het een vrijstelling betreft. De toegekende studiepunten zijn alleen rechtsgeldig in het kader van het diploma van de opleiding. Deze studiepunten zullen dus niet vermeld worden op eventuele certificaten die we voor een deel van de opleiding verstrekken.

8.2 Specifieke trajecten

8.2.1 Zijinstroom in beroep (ZiB)

Deze studievariant is geschikt voor studenten die al een hbo- of wo-opleiding hebben afgerond, maar niet in het bezit zijn van een onderwijsbevoegdheid of die een tweede onderwijsbevoegdheid willen halen. De student moet een benoeming van minimaal 0,4 fte hebben op een school voor voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs. Naast deze leerwerkplek zijn er colleges bij Driestar hogeschool in Gouda volgens een op maat gemaakte studieroute. Aan het einde van deze periode is er een bekwaamheidsonderzoek. De school is verplicht de student in staat te stellen het traject te volgen. Hiervoor wordt een overeenkomst opgesteld. Zij-instromers hebben maximaal twee jaar de tijd om de onderwijsbevoegdheid te halen. Bij uitloop is er de mogelijkheid voor de werkgever verlenging aan te vragen.

8.2.2 Pedagogisch-didactisch getuigschrift (PDG)

De post-hbo-opleiding Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (PDG) leidt op tot startbekwame docent in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Deze opleiding wordt gegeven vanuit het samenwerkingsverband Hodos. Dit betekent dat de bijeenkomsten door zowel Driestar hogeschool als door schoolopleiders van het Hoornbeek College worden verzorgd.

Voor het PDG-traject bestaat een afzonderlijke studiegids.

8.2.3 Traject groepsleerkracht

De post-hbo-opleiding Groepsleerkracht onderbouw vmbo-b/k biedt de mogelijkheid om met een beperkte bevoegdheid les te geven in het vmbo basis-kader leerjaar 1 en 2. Voor de opleiding is een diploma van de pabo of de pedagogische academie vereist. Na acht maanden wordt de opleiding afgerond met een portfolio en een eindassessment.

9. Overzicht generieke programma leerjaar 1-4

Aan de periodeoverzichten en de beschrijvingen kunnen geen rechten worden ontleend. Het kan om verschillende redenen voorkomen dat kleine of grotere onderdelen worden gewijzigd in de loop van het leerjaar. Het streven is echter om dit zo min mogelijk te doen.

9.1 Raamwerk generieke programma leerjaar 1-4

Periode	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4	
Periode 1	BT1 'leidinggeven aan leerlingen' GEN 1.5		BT2/Kennisring 'begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen' GEN 3.6		
		BT1 'leidinggeven aan leerlingen' GEN 2.5		BT2/ Kennisring GEN 4.6	BT5/BT2 GEN 4.9
Periode 2	BT5/BT2 'ontwikkelen van onderwijs' GEN 1.9		BT1 'leidinggeven aan leerlingen' GEN 3.5		
		BT5/BT2 'ontwikkelen van onderwijs' GEN 2.9		BT1 GEN 4.5	BT3 GEN 4.7
Periode 3	BT3 'samen ondersteunen van leerlingen' GEN 1.7		BT5/BT2 'ontwikkelen van onderwijs' GEN 3.9		
		BT3 'samen ondersteunen van leerlingen' GEN 2.7		BT5/BT2 GEN 4.9	BT2/ Kennisring GEN 4.6
Periode 4	BT2/Kennisring 'begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen' GEN 1.6		BT3 'samen ondersteunen van leerlingen' GEN 3.7		
		BT2/Kennisring 'begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen' GEN 2.6		BT3 GEN 4.7	BT1 GEN 4.5

9.2 Leerlijnen en toetsing leerjaar 1-4

	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4
Leidinggeven aan leerlingen (BT1)	De docent als gastheer/-vrouw en pedagoog GEN 1.5	Leiding geven aan een klas GEN 2.5	Leiding geven aan een individuele leerling GEN 3.5	Groepsdynamica GEN 4.5
Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen (BT2/ Kennisring)	Hersenontwikkeling en sociaal-emotionele ontwikkeling GEN 1.6	Godsdienstige of levensbeschouwelijke vorming GEN 2.6	Burgerschapsvorming en morele- en mediavorming GEN 3.6	Ontwikkeling en leren GEN 4.6
Samen ondersteunen van leerlingen (BT3)	Communicatie GEN 1.7	Ouderbetrokkenheid GEN 2.7	Mentoraat GEN 3.7	Leerlingzorg GEN 4.7
Werken aan kwaliteit en beleid (BT4)	Praktijkonderzoek GEN 1.8	Praktijkonderzoek GEN 2.8	Praktijkonderzoek GEN 3.8	Vakdidactisch eindwerk onderzoekend vermogen GEN 4.8
Ontwikkelen van onderwijs (BT5/BT2)	Lesontwerp GEN 1.9	Lesontwerp GEN 2.9	Lessenserie: formatief handelen GEN 3.9	Digitale didactiek GEN 4.9
Praktijkervaring	Praktijkervaring lesgeven GEN 1.11	Praktijkervaring lesgeven GEN 2.11.1	Praktijkervaring lesgeven GEN 3.11.1	Praktijkervaring lesgeven GEN 4.11
Professionele identiteit	Professionele identiteit GEN 1.12.1 GEN 1.12.2	Professionele identiteit GEN 2.12.1 GEN 2.12.2	Professionele identiteit GEN 3.12.1 GEN 3.12.2	
Reflectie op beroepstaken	Reflectie op beroepstaken GEN 1.12.5 en GEN 1.12.6	Reflectie op beroepstaken GEN 2.12.5 en GEN 2.12.6	Reflectie op beroepstaken GEN 3.12.5 en GEN 3.12.6	
Masterclasses pedagogen	Masterclasses pedagogen GEN 1.12.7 en GEN 1.12.8	Masterclasses Pedagogen GEN 2.12.7 en GEN 2.12.8	Masterclasses Pedagogen GEN 3.12.7 en GEN 3.12.8	
Praktijkopdracht en	Praktijkopdrachten GEN 1.12.9-GEN 1.12.12	Praktijkopdrachten GEN 2.12.9, GEN 2.12.11, GEN 2.12.12	Praktijkopdracht GEN 3.12.12	
Portfolio	Portfolio en ontwikkelingsgesprek GEN 1.12.13	Portfolio en assessment GEN 2.12.13	Portfolio en ontwikkelingsgesprek GEN 3.12.13	Assessmentportfolio en eindgesprek GEN 4.12
				Keuzemodules

				GEN 4.16.1 en GEN 4.16.2
				Interculturele ervaring GEN 4.17
Kennistoetsen	Taaltoets GEN 1.14		Generieke kennisbasis toets GEN 3.15	

9.2 Het generieke programma in leerjaren en periodes

Leerjaar 1

	SEMESTER 1		SEMESTER 2	
	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Leidinggeven aan leerlingen (BT1) GEN 1.5	De docent als gastheer/-vrouw en pedagoog (BT1)			
	Schriftelijke opdrachten (2,5EC)			
Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen (BT2/kennisring) GEN 1.6				Hersenontwikkeling en sociaal-emotionele ontwikkeling (BT2/kennisring)
			Communicatie (BT3)	Schriftelijke opdracht (2EC)
Samen ondersteunen van leerlingen (BT3) GEN 1.7				
Werken aan kwaliteit en beleid (BT4) GEN 1.8		Praktijkonderzoek (BT4)		
				Schriftelijke opdracht (2EC)
Ontwikkelen van onderwijs (BT5/BT2) GEN 1.9		Lesontwerp (BT5/BT2)		
		Schriftelijke opdracht (2,5EC)		
Praktijkervaring GEN 1.11	Praktijkervaring lesgeven GEN 1.11		Praktijkervaring lesgeven GEN 1.11	
	Schriftelijke opdracht (1EC)		Schriftelijke opdracht (1EC)	
Portfolió en ontwikkelingsgesprek GEN 1.12	Het beroep en ik (PT) GEN 1.12.1		In contact met mijn leerlingen (PT) GEN 1.12.2	
	Schriftelijke opdracht (2EC)		Schriftelijke opdracht (2EC)	

GEN 1.14 Taaltoets	Reflectie op beroepstaken 1 (BT1 en BT5) GEN 1.12.5		Reflectie op beroepstaken 2 (BT3 en BT2) GEN 1.12.6	
	Schriftelijke opdracht (0,5)		Schriftelijke opdracht (0,5)	
	Masterclass Pedagoog 1 GEN 1.12.7		Masterclass Pedagoog 2 GEN 1.12.8	
	Schriftelijke opdracht (0,5EC)		Schriftelijke opdracht (0,5EC)	
	Praktijkopdracht 1 GEN 1.12.9		Praktijkopdracht 2 GEN 1.12.10	
	Schriftelijke opdracht (1EC)		Schriftelijke opdracht (1EC)	
	Praktijkopdracht 3 'maatschappelijke stage' GEN 1.12.11			
	Schriftelijke opdracht (1EC)			
			Praktijkopdracht 'filmfragment lesonderdeel' GEN 1.12.12	
			Schriftelijke opdracht (0,5EC)	
			Portfolio en voortgangsgesprek GEN 1.12.13	
			Schriftelijke en mondelinge opdracht (0,5EC)	
	Taaltoets GEN 1.14			
	Digitale toets (1EC)			

Leerjaar 2

	SEMESTER 1		SEMESTER 2	
	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Leiding geven aan leerlingen (BT1) GEN 2.5	Leiding geven aan een klas (BT1) Schriftelijke opdrachten (2,5EC)			
Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen (BT2/kennisring) GEN 2.6			Godsdienstig of levensbeschouwend vorming (BT2/kennisring)	Schriftelijke opdracht (2EC)
Samen ondersteunen van leerlingen (BT3) GEN 2.7			Ouderbetrokkenheid (BT3) Schriftelijke opdracht (2EC)	
Werken aan kwaliteit en beleid (BT4) GEN 2.8	Praktijkonderzoek (BT4) Schriftelijke opdracht (2EC)			
Ontwikkelen van onderwijs (BT5/BT2) GEN 2.9		Lesontwerp BT5/BT2 Schriftelijke opdracht (2,5EC)		
Praktijkervaring GEN 2.11	Praktijkervaring lesgeven Schriftelijke opdracht (1,5EC)	Praktijkervaring lesgeven Schriftelijke opdracht (1,5EC)	Praktijkervaring lesgeven Schriftelijke opdracht (1,5EC)	
Portfolio en assessment GEN 2.12	Vormgeven aan identiteit (PI) GEN 2.12.1	De hoopvolle docent (PI) GEN 2.12.2		Schriftelijke opdracht (2EC)

	Reflectie op beroepstaken 1 (BT1 en BT5) GEN 2.12.5	Reflectie op beroepstaken 2 (BT3 en BT2) GEN 2.12.6	
	Schriftelijke opdracht (0,5)	Schriftelijke opdracht (0,5)	
	Masterclass Pedagoog 1 GEN 2.12.7	Masterclass Pedagoog 2 GEN 2.12.8	
	Schriftelijke opdracht (0,5EC)	Schriftelijke opdracht (0,5EC)	
	Praktijkopdracht 1 'aansluiting po-vo' GEN 2.12.9	Praktijkopdracht 2 'maatschappelijke betrokkenheid' GEN 2.12.11	
	Schriftelijke opdracht (1EC)	Schriftelijke opdracht (1EC)	
		Praktijkopdracht 3 'filmfragment lesonderdeel' GEN 2.12.12	
		Schriftelijke opdracht (1EC)	
		Portfolio en assessment GEN 2.12.13	
		Schriftelijke en mondelinge opdracht (1EC)	

Leerjaar 3

	SEMESTER 1		SEMESTER 2	
	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Leidingsgeven aan leerlingen (BT1) GEN 3.5		Leiding geven aan een individuele leerling (BT1) Schriftelijke opdracht (2,5EC)		
Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen (BT2/kennisring) GEN 3.6	Burgerschapsvorming en morele- en mediavorming (BT2/kennisring) Schriftelijke opdracht (2EC)			
Samen ondersteunen van leerlingen (BT3) GEN 3.7				Mentoraat (BT3) en leren signaleren en de wet meldcode Schriftelijke opdracht (2EC)
Werken aan kwaliteit en beleid (BT4) GEN 3.8		Praktijkonderzoek Schriftelijke opdracht (2EC)		
Ontwikkelen van onderwijs (BT5/BT2) GEN 3.9			Lessenserie: formatief handelen (BT5/BT2) Schriftelijke opdracht (2,5EC)	
Praktijkervaring GEN 3.11		Praktijkervaring lesgeven Schriftelijke opdracht (1EC)		
Portfolio en ontwikkelingsgesprek GEN 3.12		In balans (PT) GEN 3.12.1 Schriftelijke opdracht (2EC)	Identiteitspanningen (PT) GEN 3.12.2 Schriftelijke opdracht (2EC)	

Generieke kennisbasis toets GEN 3.15	Reflectie op beroepstaken 1 GEN 3.12.5 Schriftelijke opdracht (0,5)	Reflectie op beroepstaken 2 GEN 3.12.6 Schriftelijke opdracht (0,5)
	Masterclass Pedagoog 1 GEN 3.12.7 Schriftelijke opdracht (0,5EC)	Masterclass Pedagoog 2 GEN 3.12.8 Schriftelijke opdracht (0,5EC)
		Praktijkopdracht 'filmfragment 'lesonderdeel' GEN 3.12.12
		Schriftelijke opdracht (1EC)
		Portefolio en ontwikkelingsgesprek GEN 3.12.13 Schriftelijke en mondelinge opdracht (1EC)
		GKB toets
		Digitale toets 60 minuten (1EC)

Leerjaar 4

	SEMESTER 1		SEMESTER 2	
	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Leidingsgeven aan leerlingen (BT1) GEN 4.5	Ontwikkeling en leren (BT2/kennising) Schriftelijke opdracht (2EC)	Groepsdynamica (BT1) Schriftelijke opdracht (2EC)	Ontwikkeling en leren (BT2/kennising) Schriftelijke opdracht (2EC)	Groepsdynamica (BT1) Schriftelijke opdracht (2EC)
Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen (BT2/kennising) GEN 4.6	Ontwikkeling en leren (BT2/kennising) Schriftelijke opdracht (2EC)	Ontwikkeling en leren (BT2/kennising) Schriftelijke opdracht (2EC)	Ontwikkeling en leren (BT2/kennising) Schriftelijke opdracht (2EC)	Ontwikkeling en leren (BT2/kennising) Schriftelijke opdracht (2EC)
Samen ondersteunen van leerlingen (BT3) GEN 4.7	Ontwikkeling en leren (BT2/kennising) Schriftelijke opdracht (2EC)	Leerlingzorg (BT3) Schriftelijke opdracht (2EC)	Leerlingzorg (BT3) Schriftelijke opdracht (2EC)	Leerlingzorg (BT3) Schriftelijke opdracht (2EC)
GEN 4.8 Werken aan kwaliteit en beleid (BT4)	Praktijkgericht onderzoek Schriftelijke opdracht (10EC)			
Ontwikkelen van onderwijs (BT5/BT2) GEN 4.9	Digitale didactiek (BT5/BT2) Schriftelijke opdracht (2EC)	Digitale didactiek (BT5/BT2) Schriftelijke opdracht (2EC)	Digitale didactiek (BT5/BT2) Schriftelijke opdracht (2EC)	Digitale didactiek (BT5/BT2) Schriftelijke opdracht (2EC)
Praktijkervaring GEN 4.11	Praktijkervaring lesgeven (L10) Schriftelijke opdracht (15EC)			
Assessmentportfolio en eindgesprek GEN 4.12	Assessmentportfolio en eindgesprek GEN 4.12.13		Assessmentportfolio en eindgesprek GEN 4.12.13	
Keuzemodules GEN 4.16	Keuzemodule 1 GEN 4.16.1 Schriftelijke opdracht (3EC)	Keuzemodule 2 GEN 4.16.2 Schriftelijke opdracht (3EC)	Keuzemodule 1 GEN 4.16.1 Schriftelijke opdracht (3EC)	Keuzemodule 2 GEN 4.16.2 Schriftelijke opdracht (3EC)
Interculturele ervaring GEN 4.17	Interculturele ervaring Schriftelijke opdracht (3EC)			

Afsluiting periode

Periodes in leerjaar 1, 2 en 3 worden afgesloten met een toetsopdracht. Periodes in leerjaar 4 worden doorgaans afgesloten met een toetsopdracht. Toetsopdrachten voor beroepstaken moeten drie weken na de laatste collegeavond van de periode (zie planning van leerling) ingeleverd worden bij de tutor/docent of schoolopleider.

10. Aan te schaffen literatuur voor generiek programma

Hier wordt alleen de literatuur vermeld die je moet aanschaffen. Zoals je ziet is er gekozen voor een aantal 'leidende' boeken die meerdere jaren gebruikt worden. Naast de hieronder genoemde titels is er ook literatuur die via OnderwijsOnline digitaal beschikbaar wordt gesteld. Omdat we het belangrijk vinden dat een bachelor student in staat is ook Engelstalige literatuur te gebruiken, vind je bij de literatuur op OnderwijsOnline per leerjaar een of meer Engelstalige titels.

Jaar 1

Periode	Beroepsprofiel	Literatuur
1	Beroepstaak 1 'Leidinggeven aan leerlingen' (BT1)	<p>Verplicht</p> <ul style="list-style-type: none"> Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica. <p>Aanbevolen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. Teitler, P. en R. (2022). <i>Lessen in orde</i>. Coutinho.
2	Beroepstaak 5 'Ontwikkelen van onderwijs' (BT5)	<p>Verplicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica.
3	Beroepstaak 3 'Samen ondersteunen van leerlingen' (BT3)	<p>Verplicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2021). <i>Communiceren is docentenwerk</i>. Coutinho. Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. Vries, P. de (2022). <i>Handboek Ouderbetrokkenheid 3.0</i>. CPS. <p>Aanbevolen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Jolles, J. (2020). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim. Mijland, I. & Bakker-de Jong, M. (2022). <i>Handboek voor elke mentor</i>. Quirijn.
4	Beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen' (BT2)	<p>Verplicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> Jolles, J. (2022). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim. Slot, W., & van Aken, M. (Red). (2019). <i>Psychologie van de adolescentie: Basisboek</i> ThiemeMeulenhoff. <p>Aanbevolen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Crone, E. (2008). <i>Het puberende brein</i>. Bert Bakker
1-4	Beroepstaak 4 'Werken aan kwaliteit en beleid'	<p>Verplicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P. (2019). <i>Wijze lessen: 12 bouwstenen voor effectieve didactiek</i>. Ten Brink Uitgevers. (ook gratis te downloaden) Velde, M. van der, Munneke, L. (2020). <i>Onderzoekend vermogen in de praktijk</i>. Concept uitgeefgroep.
1-4	Professionele identiteit (PI) en intervisie	<p>Verplicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bouwhuis, M. (2020). <i>De leraar in beeld</i>. Pica. Korthagen, F. (2023). <i>De kracht van reflectie</i>. Boom.

		<ul style="list-style-type: none"> Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica.
	Pedagogen	<p>Verplicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> Murre, P.M., De Muynck, A. & Vermeulen, H. (2012 en 2014). <i>Vitale idealen, voorbeeldige praktijken. Grote pedagogen over opvoeding en onderwijs</i>. Deel 1 en deel 2. Buijten en Schipperheijn <i>Motief</i>. (Te bestellen bij webwinkel Driestar)

Jaar 2

Periode	Beroepsprofiel	Literatuur
1	Beroepstaak 1 'Leidinggeven aan leerlingen' (BT1)	<p>Verplicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> Van Dijk, B. (2015). <i>Beïnvloed anderen, begin bij jezelf</i>. Thema. <p>Aanbevolen</p> <ul style="list-style-type: none"> Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica. Teitler, P. en R. (2022). <i>Lessen in orde</i>. Coutinho.
2	Beroepstaak 5 'Ontwikkelen van onderwijs' (BT5)	<p>Verplicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. Schmeier, M. (2023). <i>Expliciete Directe Instructie in het voortgezet onderwijs</i>. Pica. Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica. <p>Aanbevolen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hoogeveen. P. & Winkels, J. (2022). <i>Het didactische werkvormenboek. Variatie en differentiatie in de praktijk</i>. Koninklijke van Gorcum Bv.
3	Beroepstaak 3 'Samen ondersteunen van leerlingen' (BT3)	<p>Verplicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2021). <i>Communiceren is docentenwerk</i>. Coutinho. Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. Mijland, I. & Bakker-de Jong, M. (2022). <i>Handboek voor elke mentor</i>. Quirijn. Vries, P. de (2022). <i>Handboek Ouderbetrokkenheid 3.0</i>. CPS. <p>Aanbevolen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Jolles, J. (2022). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim.
4	Beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen' (BT2)	<p>Verplicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> Jolles, J. (2022). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim. Kunz, B. & Van Doleweerd, J. (2021). <i>Stapstenen. Godsdienstige vorming in het basisonderwijs</i>. De Banier en Driestar educatief. (in OnderwijsOnline beschikbaar) Slot, W., & van Aken, M. (Red). (2019). <i>Psychologie van de adolescentie: Basisboek</i>. ThiemeMeulenhoff. Van Dijk-Groenenboer, M. (2020). <i>Handboek Vakdidactiek Levensbeschouwing en Religie</i>. LERVO. (in OO) Visser-Vogel, E. & de Muynck, A. (2019). <i>Hier ben ik! Een christelijk perspectief op persoonsvorming in het onderwijs</i>. De Banier. <p>Aanbevolen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho.

1-4	Professionele identiteit (PI) en intervisie	Verplicht: <ul style="list-style-type: none"> Bouwhuis, M. (2020). <i>De leraar in beeld</i>. Pica. Korthagen, F. (2023). <i>De kracht van reflectie</i>. Boom. Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica.
1-4	Beroepstaak 4 'Werken aan kwaliteit en beleid'	Verplicht: <ul style="list-style-type: none"> Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P. (2019). <i>Wijze lessen: 12 bouwstenen voor effectieve didactiek</i>. Ten Brink Uitgevers. (ook gratis te downloaden) Velde, M. van der, Munneke, L. (2020). <i>Onderzoekend vermogen in de praktijk</i>. Concept uitgeefgroep.
	Pedagogen	Verplicht: <ul style="list-style-type: none"> Murre, P.M., De Muynck, A. & Vermeulen, H. (2012 en 2014). <i>Vitale idealen, voorbeeldige praktijken. Grote pedagogen over opvoeding en onderwijs</i>. Deel 1 en deel 2. Amsterdam, Buijten en Schipperheijn Motief. (Te bestellen bij webwinkel Driestar)

Jaar 3

Periode	Beroepsprofiel	Literatuur
1	Beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen' (BT2)	Verplicht: <ul style="list-style-type: none"> Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. Laan, J. van der (2021). <i>Groeien in mediawijsheid</i>. De Banier. Slot, W., & van Aken, M. (Red). (2019). <i>Psychologie van de adolescentie: Basisboek</i>. ThiemeMeulenhoff. Aanbevolen: <ul style="list-style-type: none"> Jolles, J. (2022). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim
2	Beroepstaak 1 'Leidinggeven aan leerlingen' (BT1)	Verplicht: <ul style="list-style-type: none"> Verstegen, R. & Lodewijks, H. (2018). <i>Interactiewijzer</i>. Koninklijke van Gorcum Bv. Aanbevolen: <ul style="list-style-type: none"> Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica. Van der Wolf, K. & Van Beukering, T. (2009). <i>Gedragsproblemen in scholen</i>. Acco.
3	Beroepstaak 5 'Ontwikkelen van onderwijs' (BT5)	Verplicht: <ul style="list-style-type: none"> Berben, M., Koopman, J., & Vos, R. (2022). <i>Formatief toetsen</i>. CPS. Kneyber, R., Sluijsmans, D., Devid, V., & Wilde López, W. (2022). <i>Formatief handelen: Van instrument naar ontwerp</i>. Phronese. (Ook gratis te downloaden) Murre, P.M. (2019). <i>Meer door minder</i>. Driestar educatief. Sluijsmans, D., & Kneyber, R. (2016). <i>Toetsrevolutie: Naar een feedbackcultuur in het voortgezet onderwijs</i>. Phronese. (Ook gratis te downloaden) Aanbevolen: <ul style="list-style-type: none"> Schmeier, M. (2023). <i>Expliciete Directe Instructie in het VO</i>. Pica. Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica.

4	Beroepstaak 3 'Samen ondersteunen van leerlingen' (BT3)	<p>Verplicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mijland, I. & Bakker-de Jong, M. (2022). <i>Handboek voor elke mentor</i>. Quirijn. <p>Aanbevolen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. Van der Wolf, K. & Van Beukering, T. (2009). <i>Gedragsproblemen in scholen: het denken en handelen van leraren</i>. Acco.
1-4	Professionele identiteit (PI) en intervisie	<p>Verplicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bouwhuis, M. (2020). <i>De leraar in beeld</i>. Pica. Korthagen, F. (2023). <i>De kracht van reflectie</i>. Boom. Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica. Van Laar, T. & Huttinga, W. (2022). <i>Leren leven met het kwaad</i>. Expertisecentrum Onderwijs en Identiteit.
1-4	Beroepstaak 4 'Werken aan kwaliteit en beleid'	<p>Verplicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P. (2019). <i>Wijze lessen: 12 bouwstenen voor effectieve didactiek</i>. Ten Brink Uitgevers. (ook gratis te downloaden) Velde, M. van der, Munneke, L. (2020). <i>Onderzoekend vermogen in de praktijk</i>. Concept uitgeefgroep.
	Pedagogen	<p>Verplicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> Murre, P.M., De Muynck, A. & Vermeulen, H. (2012 en 2014). <i>Vitale idealen, voorbeeldige praktijken. Grote pedagogen over opvoeding en onderwijs</i>. Deel 1 en deel 2. Amsterdam, Buijten en Schipperheijn Motief. (Te bestellen bij webwinkel Driestar)

Jaar 4

Periode	Beroepsprofiel	Literatuur
1-4	Beroepstaak 1 'Leidinggeven aan leerlingen' (BT1)	<p>Verplicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> Dokman, I., van Beusekom, R., Oldeboom, B. & Pepping-Poot, A. (2019). <i>Ik in de wij. Groepsdynamisch werken in het onderwijs</i>. L&ving Factory. <p>Aanbevolen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica.
1-4	Beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen' (BT2)	<ul style="list-style-type: none"> Berg, B., Van Bommel, R., & van Ast, M. (2022). <i>Een meester in leren. Van operant conditioneren tot metacognitie</i>. Pumbo. Slot, W., & van Aken, M. (Red). (2019). <i>Psychologie van de adolescentie</i>. Basisboek (26e druk). ThiemeMeulenhoff. <p>Aanbevolen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Jolles, J. (2022). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim
1-4	Beroepstaak 3 'Samen ondersteunen van leerlingen' (BT3)	<p>Verplicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mijland, I. & Bakker-de Jong, M. (2022). <i>Handboek voor elke mentor</i>. Quirijn. Van der Wolf, K. & Van Beukering, T. (2009). <i>Gedragsproblemen in scholen</i>. Acco. <p>Aanbevolen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho.
1-4	Beroepstaak 4 'Werken aan kwaliteit en beleid'	<p>Verplicht:</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • Velde, M. van der, Munneke, L. (2020). <i>Onderzoekend vermogen in de praktijk</i>. Concept uitgeefgroep.
1-4	Beroepstaak 5 'Ontwikkelen van onderwijs' (BT5)	<p>Verplicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Berben, M., Koopman, J., & Vos, R. (2022). <i>Formatief toetsen</i>. CPS. • Buelens, W., Schroeven, M., Surma, T., Vanhoyweghen, K., Kirschner, P.A. (2024). <i>Digitale didactiek</i>. Ten Brink. (Ook gratis te downloaden) • Laan, J. van der (2021). <i>Groeien in mediawijsheid</i>. De Banier. • Van den Burg, C., Berben, M., & Moonen, B. (2019). <i>Activerende en passende werkvormen</i>. CPS. <p>Aanbevolen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kneyber, R., Sluijsmans, D., Devid, V., & Wilde López, W. (2022). <i>Formatief handelen: Van instrument naar ontwerp</i>. Phronese. (Ook gratis te downloaden) • Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P. (2019). <i>Wijze lessen: 12 bouwstenen voor effectieve didactiek</i>. Ten Brink. (ook gratis te downloaden)

I Programmabeschrijving van leerjaar 1

Toetsen professionele identiteit (PI) leerjaar 1: 'ik ben'

GEN 1.12.1 -Professionele identiteit (PI)

o Toetsnaam:	Het beroep en ik
o Cursuscode:	GEN 1.12.1
o Toetscode:	toets-1
o Aantal studiepunten:	2
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 1, PI-bijeenkomsten periode 1 en 2, <u>onderdeel portfolio</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	'ik ben' , leerlijn PI leerjaar 1-4
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de leeruitkomsten van de onderstaande onderdelen van de ik-ben laag uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Professionele identiteit:** kern 3 'verbonden met zichzelf', kern 5 'verbonden met verleden, heden en toekomst'

Inhoud

In deze periode maak je kennis met je professionele identiteit. Wat is dat eigenlijk? En hoe zit het met je persoonlijke identiteit en je identiteit als docent? Je beschrijft jouw biografie en reflecteert hierop met gebruikmaking van inzichten uit de ontwikkelingspsychologie en legt hierbij de relatie tot het beroep van docent. Je geeft een onderbouwde inschatting van je eigen geschiktheid voor de opleiding en dit beroep. Je laat een houding en studievaardigheden zien die passen bij de start van je (studie)loopbaan.

Werkwijze

Het pi-thema staat centraal tijdens collegeavond 3 van periode 1 en 2. Bij deze bijeenkomsten horen een voorbereidings- en een verwerkingsopdracht. Door de voorbereidingsopdracht bereid je jezelf voor op de bijeenkomst. Tijdens de bijeenkomsten verdiep je je aan de hand van de voorbereidingsopdracht. Na afloop van de bijeenkomst voer je, met behulp van wat je geleerd hebt tijdens de bijeenkomst, een verwerkingsopdracht uit om je professionele identiteit te versterken. Op collegeavond 2 van periode 1 en 2 voer je een intervisie uit.

Verplichtingen

De student is verplicht alle PI- en intervisiebijeenkomsten aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 1.12.2 -Professionele identiteit (PI)

○ Toetsnaam:	In contact met mijn leerlingen
○ Cursuscode:	GEN 1.12.2
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	2
○ Plaats in het curriculum:	jaar 1, PI-bijeenkomsten periode 3 en 4, <u>onderdeel portfolio</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	'ik ben' , leerlijn PI leerjaar 1-4
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de leeruitkomsten van de onderstaande onderdelen van de ik-ben laag uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Professionele identiteit:** kern 2 'verbonden met de naaste', kern 3 'verbonden met zichzelf', kern 4 'verbonden met de wereld'

Inhoud

In deze periode staat jouw doelgroep centraal: jongeren. Je verdiept je in hun leefwereld en hoe je met hen betekenisvolle relaties kunt opbouwen. Je reflecteert daarbij op je persoonlijke en professionele ontwikkeling.

Werkwijze

Het pi-thema staat centraal tijdens collegeavond 3 van periode 3 en 4. Bij deze bijeenkomsten horen een voorbereidings- en een verwerkingsopdracht. Door de voorbereidingsopdracht bereid je jezelf voor op de bijeenkomst. Tijdens de bijeenkomsten verdiep je je aan de hand van de voorbereidingsopdracht. Na afloop van de bijeenkomst voer je, met behulp van wat je geleerd hebt tijdens de bijeenkomst, een verwerkingsopdracht uit om je professionele identiteit te versterken. Op collegeavond 2 van periode 3 en 4 voer je een intervisie uit.

Verplichtingen

De student is verplicht alle PI- en intervisiebijeenkomsten aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

Toetsen beroepstaken (BT) leerjaar 1: 'ik kan'

GEN 1.5 -BT1 Leidinggeven aan leerlingen

○ Toetsnaam:	De docent als gastheer/-vrouw en presentator
○ Cursuscode:	GEN 1.5
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	2,5
○ Plaats in het curriculum	leerjaar 1, colleges periode 1, <u>onderdeel afsluiting periode 1</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	'ik kan' , leerlijn BT1 leerjaar 1-4
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Beroepstaak 1 'Leidinggeven aan leerlingen': kern 1.6 'Onderzoekend vermogen in het pedagogisch leidinggeven aan leerlingen'**

Inhoud

In deze module over leidinggeven aan leerlingen staan de rollen van gastheer en presentator centraal. De kwaliteit van de leraar als gastheer en presentator is van invloed op het klassenmanagement.

Werkwijze

De docent/schoolopleider besteedt in de colleges specifiek aandacht aan de genoemde thema's. Tijdens de colleges is er tijd ingeruimd om de stof te verwerken en eventueel aan (delen) van de opdracht te werken. Daarnaast is er voldoende ruimte voor interactie met medestudenten over de onderwerpen die centraal staan. Naast de colleges volg je een verdiepende masterclass. Deze vindt altijd tijdens collegeavond 1 van elke periode plaats.

Verplichtingen

De student is verplicht alle colleges aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 1.6 -BT2 Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen

○ Toetsnaam:	Hersenontwikkeling en sociaal-emotionele ontwikkeling
○ Cursuscode:	GEN 1.6
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	2
○ Plaats in het curriculum	leerjaar 1, colleges periode 4, <u>onderdeel afsluiting periode 4</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	' ik kan ', ' ik denk ', leerlijn BT2 leerjaar 1-4
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Kennisdomeinen:** Kennis van doelgroep(en)

Inhoud

In deze periode krijg je meer zicht op de doelgroep waaraan je als docent lesgeeft: jongeren. Wie zijn zij en wat houdt hen bezig? Jongeren zijn volop in ontwikkeling en daarom is het belangrijk dat je als docent hier niet alleen kennis over hebt, maar ook in staat bent om hier in je pedagogisch-didactisch handelen op aan te sluiten. We verdiepen ons specifiek in drie aspecten van de ontwikkeling van jongeren: de lichamelijke ontwikkeling (waaronder de hersenontwikkeling), de sociaal-emotionele ontwikkeling en de psychoseksuele ontwikkeling. Deze module bereidt je voor op het werken aan beroepstaak 2.

Werkwijze

De docent/schoolopleider besteedt in de colleges specifiek aandacht aan de genoemde thema's. Tijdens de colleges is er tijd ingeruimd om de stof te verwerken en eventueel aan (delen) van de opdracht te werken. Daarnaast is er voldoende ruimte voor interactie met medestudenten over de onderwerpen die centraal staan. Naast de colleges volg je een verdiepende masterclass. Deze vindt altijd tijdens collegeavond 1 van elke periode plaats.

Verplichtingen

De student is verplicht alle colleges aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 1.7 -BT3 Samen ondersteunen van leerlingen

o Toetsnaam:	Communicatie
o Cursuscode:	GEN 1.7
o Toetscode:	toets-1
o Aantal studiepunten:	2
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 1, colleges periode 3, <u>onderdeel afsluiting periode 3</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	'ik kan' , leerlijn BT3 leerjaar 1-4
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Beroepstaak 3 'Samen ondersteunen van de leerling'**: kern 3.1 'Vormgeven van ouderbetrokkenheid'

Inhoud

In deze periode ga je aan de slag met het thema communicatie ten behoeve van gesprekken met ouders en leerlingen. Dit doe je door op de opleidingsplek en in literatuur te verkennen wat communicatie inhoudt en hoe dit wordt vormgegeven. Tijdens de colleges oefenen we in rollenspellen hiermee. De leerervaring leg je vast in de opdracht die bij deze beroepstaak hoort.

Werkwijze

De docent/schoolopleider besteedt in de colleges specifiek aandacht aan de genoemde thema's. Tijdens de colleges is er tijd ingeruimd om de stof te verwerken en eventueel aan (delen) van de opdracht te werken. Daarnaast is er voldoende ruimte voor interactie met medestudenten over de onderwerpen die centraal staan. Naast de colleges volg je een verdiepende masterclass. Deze vindt altijd tijdens collegeavond 1 van elke periode plaats.

Verplichtingen

De student is verplicht alle colleges aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 1.8 - BT4 werken aan kwaliteit en beleid

o Toetsnaam:	Praktijkonderzoek
o Cursuscode:	GEN 1.8
o Toetscode:	toets-1
o Aantal studiepunten:	2
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 1, periode 2 t/m 4
o Plaats in het beroepsprofiel:	'ik kan' , leerlijn BT4 leerjaar 1-4
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Beroepstaak 4 'Werken aan kwaliteit en beleid':** kern 4 'Doen van praktijkonderzoek'
- **Beroepstaak 1 'Pedagogisch leidinggeven aan leerlingen':** Kern 1 'Onderhouden van een pedagogische relatie met leerlingen'

Inhoud

Bij deze beroepstaak leer je hoe je een eenvoudig onderzoek kunt uitvoeren met als doel je eigen beroepspraktijk te versterken door middel van een advies voor eigen handelen op didactisch gebied. Dit advies is gebaseerd op een bepaald wetenschappelijk inzicht met bijbehorende concretisering. Je onderzoekt door middel van observatie in hoeverre dit inzicht en de concretisering ervan vorm krijgt in de praktijk. De hoofdvraag, literatuur en onderzoeksaanpak zijn voor je geformuleerd. Jij bestudeert de literatuur, bereidt de observatie voor en voert deze uit. Je stelt hiertoe observatiecriteria op. De observatiecriteria vormen een deelproduct van je onderzoek. Je analyseert de verzamelde onderzoeksgegevens om te komen tot het advies. Dit advies toets je aan de praktijk door een werkplekbegeleider te vragen er feedback op te geven.

Werkwijze

Deze onderzoeksopdracht wordt in de tweede periode nader toegelicht maar heeft verder geen plek in de colleges. Voor het uitvoeren van dit onderzoek krijg je begeleiding van een onderzoeksbegeleider. In het proces zitten go/no go momenten ingebouwd, om te voorkomen dat je een onderzoek verder uitwerkt waar geen goede basis voor is. Consulteer daarom regelmatig je begeleider en laat hem/haar meekijken waar je mee bezig bent.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 1.9 -BT5 Ontwikkelen van onderwijs

o Toetsnaam:	Lesontwerp
o Cursuscode:	GEN 1.9
o Toetscode:	toets-1
o Aantal studiepunten:	2,5
o Plaats in het curriculum	leerjaar 1, colleges periode 2, <u>onderdeel afsluiting periode 2</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	'ik kan' , leerlijn BT5 leerjaar 1-4
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

De doelen in deze opdracht komen voort uit de volgende kernen en indicatoren van beroepstaak 5 (BT5) en beroepstaak 2 (BT2) uit het beroepsprofiel:

- **Beroepstaak 5 'Ontwikkelen van onderwijs'**: kern 5.3 'Maken van het onderwijsproduct' en kern 5.4 'Uitvoeren van onderwijs' (zie BT2).
- **Beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen'**: kern 2.1 'Voorbereiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen' en kern 2.2 'Uitvoeren van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen'

Inhoud

In deze module leer je hoe je een les moet ontwerpen en geven aan de hand van een lesvoorbereidingsformulier, het Didactische Analyse-model en de taxonomie van Bloom. Je leert op je lessen te reflecteren zodat je kunt aangeven in hoeverre je je doelen hebt bereikt. Daarbij weet je de feedback van een stagebegeleider of schoolopleider om te zetten in aandachtspunten voor je ontwikkeling van andere lessen. De opdracht heeft een generieke en een vakdidactische component en vormt een totaalproduct.

Werkwijze

De docent/schoolopleider besteedt in de colleges specifiek aandacht aan de genoemde thema's. Tijdens de colleges is er tijd ingeruimd om de stof te verwerken en eventueel aan (delen) van de opdracht te werken. Daarnaast is er voldoende ruimte voor interactie met medestudenten over de onderwerpen die centraal staan. Naast de colleges volg je een verdiepende masterclass. Deze vindt altijd tijdens collegeavond 1 van elke periode plaats.

Verplichtingen

De student is verplicht alle colleges aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

Toetsen praktijkervaring leerjaar 1

GEN 1.11 -Praktijkervaring

o Toetsnaam:	Praktijkervaring lesgeven
o Cursuscode:	GEN 1.11
o Toetscode: `	toets-1
o Aantal studiepunten:	1
o Plaats in het curriculum	leerjaar 1, <u>periode 1 t/m 4</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	'ik ben', 'ik denk', 'ik kan',
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

GEN 1.11 -Praktijkervaring

o Toetsnaam:	Praktijkervaring opdracht
o Cursuscode:	GEN 1.11
o Toetscode: `	toets-2
o Aantal studiepunten:	1
o Plaats in het curriculum	leerjaar 1, <u>periode 1 t/m 4</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	'ik ben', 'ik denk', 'ik kan',
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Je werkt voor de opdracht 'Praktijkervaring lesgeven' aan basisvaardigheden lesgeven volgens het lesvoorbereidingsformulier. Dit staat in relatie tot de leeruitkomsten van de beroepstaken 5 en 2.

Toetsdoelen

- Je kunt een les met behulp van het lesvoorbereidingsformulier voorbereiden.
- Je bent in staat om de les te geven zoals je deze hebt voorbereid
- Je bent in staat op je eigen handelen te reflecteren

Inhoud

In deze module maak je kennis met de praktijk van het beroep van leraar in het voortgezet onderwijs/middelbaar beroepsonderwijs. De module praktijkervaring bestaat uit twee toetsen: Toets 1 'praktijkervaring lesgeven' en toets 2 'praktijkervaring opdrachten'. Studenten met een aanstelling op een school kunnen vrijstelling krijgen voor de toets 'praktijkervaring lesgeven', maar dienen de bij deze module behorende opdrachten wel uit te voeren (toets 2 'praktijkervaring opdracht').

Het vereiste aantal te geven lessen is als volgt:

- OidS-studenten: minimaal 25 lessen in het hele cursusjaar.
- Deeltijdstudenten met een stage (geen aanstelling): minimaal 15 lessen verspreid over 10 dagen stage.
- Studenten met een aanstelling in het vo of mbo: minimaal 4 lessen per week gedurende een heel cursusjaar.

Werkwijze

- Een deeltijdstudent geeft voor deze opdracht 15 lessen verspreid over 10 dagen. Als je deeltijdstudent bent, kun je dit tijdens het werkplekleren doen of in je eigen lespraktijk.
- Een student OidS geeft voor deze opdracht minimaal 25 lessen gedurende het hele jaar. Als je student OidS bent, kun je dit doen op de school waar je je opleidingsplek hebt. Voor elke les maak je gebruik van het lesvoorbereidingsformulier zoals bij de module BT5 gebruikt is. Een onderdeel van dit formulier is de beschrijving van je eigen evaluatie. Na elke les laat je een beoordelingsformulier invullen door de werkplekbegeleider, leidinggevende of stagebegeleider die de les heeft bijgewoond. NB: Voor OidS studenten geldt dat zij de lessen van leerjaar 1 tot een maximum van 40 lessen mee kunnen laten tellen voor leerjaar 2 (totaal jaar 1 + 2 = 100 lessen).

- Studenten met een aanstelling in het vo of mbo: minimaal 4 lessen per week gedurende een heel cursusjaar.

Verplichtingen

Als je de route Opleiden in de School (OidS) volgt, ben je twee dagen per week op je schoollocatie.

Als je via de deeltijdroute studeert, ben je minimaal tien dagen op een school voor voortgezet onderwijs/middelbaar beroepsonderwijs.

Literatuur

Zie de beschrijving van BT5 Ontwikkelen van onderwijs.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

Toetsen divers leerjaar 1

GEN 1.12.5 -Reflectie op beroepstaken 1

○ Toetsnaam:	Reflectie op beroepstaken 1
○ Cursuscode:	GEN 1.12.5
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	0,5
○ Plaats in het curriculum:	leerjaar 1, periode 1 en 2, zelfstudie, <u>onderdeel portofolio</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	leerlijn `reflectie op beroepstaken leerjaar 1-4
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

GEN 1.12.6 -Reflectie op beroepstaken 2

○ Toetsnaam:	Reflectie op beroepstaken 2
○ Cursuscode:	GEN 1.12.6
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	0,5
○ Plaats in het curriculum:	leerjaar 1, periode 3 en 4, zelfstudie, <u>onderdeel portofolio</u>
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Je werkt in de periode 1 t/m 4 zelfstandig aan de volgende toetsdoelen die in relatie staan met leeruitkomsten van beroepstaken uit het beroepsprofiel:

1. Je kunt op hoofdlijnen aangeven wat je niveau is bij de beroepstaak.
2. Je kunt de belangrijkste sterke en ontwikkelpunten weergeven.
3. Je kunt een specifieke ervaring of situatie beschrijven aan de hand van het model van Korthagen.
4. Je kunt de niveaubeschrijving onderbouwen met bewijzen.

Werkwijze

Je gaat bij de beroepstaken 1, 2, 3 en 5 beschrijven je niveau beschrijven. Je doet dat voor twee beroepstaken per halfjaar. Hierbij geef je aan in hoeverre de betreffende beroepstaak al ontwikkeld is of in ontwikkeling is in jouw handelen. Daarbij geef je aan wat de mate van complexiteit en zelfstandigheid is. Ook beschrijf je wat je belangrijkste sterke en ontwikkelpunten zijn per beroepstaak. Je sluit af door bij elke beroepstaak een ervaring of situatie te analyseren aan de hand van het model van Korthagen.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 1.12.7 -Masterclasses pedagogen 1 (niet voor COS)

o Toetsnaam:	Masterclass pedagogen 1
o Cursuscode:	GEN 1.12.7
o Toetscode:	toets-1 (opdracht) en toets-2 (aanwezigheid)
o Aantal studiepunten:	0,5
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 1, periode 2, masterclass, <u>onderdeel portofolio</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	leerlijn 'pedagogen' leerjaar 1-3
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

GEN 1.12.8 -Masterclasses pedagogen 2 (niet voor COS)

o Toetsnaam:	Masterclass pedagogen 2
o Cursuscode:	GEN 1.12.8
o Toetscode:	toets-1 (opdracht) en toets-2 (aanwezigheid)
o Aantal studiepunten:	0,5
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 1, periode 3, masterclass, <u>onderdeel portofolio</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	leerlijn 'pedagogen' leerjaar 1-3
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leerdoelen en beroepsprofiel

Je kunt op basis van kennis en opgedane inzichten reflecteren op het denken van de door jou gekozen pedagoog en dit verbinden met je eigen opvattingen over goed onderwijs en onderwijskundige keuzes die je maakt.

De leerlijn pedagogen levert een bijdrage aan de **professionele identiteit (PI)**. Alle vijf kernen uit het beroepsprofiel komen hierbij in de loop van je opleiding aan bod. Deze kernen zijn: *Kern 1 'Verbonden met het christelijk geloof', kern 2 'Verbonden met de naaste(n)', kern 3 'Verbonden met zichzelf', Kern 4 'Verbonden met de wereld' en kern 5 'Verbonden met verleden, heden en toekomst'.*

Inhoud

Als je kiest voor het onderwijs doe je dat vanuit idealen. Althans, dat hopen we. Soms zijn die idealen nog wat onbestemd. Wij zijn gelukkig niet de eersten die nadenken over goed onderwijs. We staan in een rijke traditie van pedagogen en andere denkers. Het is goed om daar kennis van te nemen. De pedagoog als inspiratiebron, als reisgenoot die even met je meeloopt op jouw weg naar het docentschap. Aan wie jij je vragen stelt, maar als je goed luistert hoor je dat hij ook vragen aan jou stelt. Er is immers al zo veel gezegd en uitgeprobeerd op het terrein van het onderwijs.

We hebben gemerkt dat deze momenten helpen om onderwijs en leraarschap minder eenzijdig vanuit een kennis- of vaardighedenbril te bekijken. Je krijgt meer inzicht in fundamentele vraagstukken en een beter beeld van onderwijs als geheel. Het geeft je ook een gevoel voor verhoudingen bij dat wat heden ten dage als nieuw gepresenteerd wordt en dat wat van duurzaam belang is.

Werkwijze

Om een goed beeld van de pedagogiek door de eeuwen heen te krijgen volg je twee colleges over een pedagoog naar keuze. Daarbij ontvang je een voorbereidende opdracht en na afloop een verwerkingsopdracht die je inlevert als onderdeel van je portfolio.

Verplichtingen

Twee masterclasses van een pedagoog naar keuze.

Je kiest gedurende leerjaar 1 t/m 3 voor een spreiding van pedagogen uit verschillende periodes. Zie hiervoor de gids Historische Pedagogie.

Verplichte literatuur

Murre, P.M., De Muynck, A. & Vermeulen, H. (2012 en 2014). *Vitale idealen, voorbeeldige praktijken. Grote pedagogen over opvoeding en onderwijs*. Deel 1 en deel 2. Amsterdam, Buijten en Schipperheijn Motief. (Te bestellen bij webwinkel Driestar)

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

Toetsen praktijkopdrachten leerjaar 1

GEN 1.12.9 – Praktijkopdracht 1 (niet voor COS)

○ Toetsnaam:	Wat is een goede docent?
○ Cursuscode:	GEN 1.12.9
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	1
○ Plaats in het curriculum:	leerjaar 1, periode 1 en 2, <u>onderdeel portofolio</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	beroepstaken, 'ik kan'
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

GEN 1.12.10 – Praktijkopdracht 2 (niet voor COS)

○ Toetsnaam:	De lesopening
○ Cursuscode:	GEN 1.12.10
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	1
○ Plaats in het curriculum:	leerjaar 1, periode 3 en 4, <u>onderdeel portofolio</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	beroepstaken, 'ik kan'
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

GEN 1.12.11 – Praktijkopdracht 3 (niet voor COS)

○ Toetsnaam:	Maatschappelijke stage
○ Cursuscode:	GEN 1.12.11
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	1
○ Plaats in het curriculum:	leerjaar 1, periode 1 t/m 4, <u>onderdeel portofolio</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	beroepstaken, 'ik kan'
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

GEN 1.12.12– Praktijkopdracht 4 (niet voor COS)

○ Toetsnaam:	Filmfragment van lesonderdeel
○ Cursuscode:	GEN 1.12.12
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	0,5
○ Plaats in het curriculum:	leerjaar 1, periode 3 en 4, <u>onderdeel portofolio</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	beroepstaken 'ik kan'
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Je werkt in de periode 1 t/m 4 zelfstandig aan de toetsdoelen die in relatie staan met leeruitkomsten van BT en PI uit het beroepsprofiel van de christelijke leraar, zoals deze in de opdrachtomschrijvingen in OnderwijsOnline zijn omschreven.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

Toets portfolio leerjaar 1

GEN 1.12.13 -Portfolio en ontwikkelingsgesprek

o Toetsnaam:	Portfolio en ontwikkelingsgesprek
o Cursuscode:	GEN 1.12.13
o Toetscode:	toets-1
o Aantal studiepunten:	0,5
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 1, periode 4, <u>onderdeel portofolio</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	leerlijn PI 1-4
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Inhoud

Het portfolio in leerjaar 1 is een ontwikkelingsdocument. Hierin verzamel je bewijsmateriaal waarmee je je ontwikkeling als zelfstandig als leraar in opleiding aantoont. Ook werk je aan en reflecteer je op je professionele identiteit en de vijf beroepstaken uit het 'beroepsprofiel voor de christelijke leraar'. Hiermee maak je je persoonlijke ontwikkeling in leerjaar 1 zichtbaar. Tijdens het ontwikkelingsgesprek komt de door jouw beschreven ontwikkeling van de beroepstaken en professionele identiteit aan de orde.

Leerdoelen

1. Je kunt een ontwikkelingsgericht en inzichtgevend beeld geven van je huidige niveau met betrekking tot het beroepsprofiel.
2. Je functioneert op voldoende niveau voor de professionele identiteit en de beroepstaken 1, 2, 3 en 5 als beginnend beroepsbeoefenaar op NLQF niveau 6 (qua kennis, vaardigheden, verantwoordelijkheid en zelfstandigheid).
3. Je onderbouwt je niveaubeschrijvingen met bewijzen die getuigen van variatie, relevantie, authenticiteit en actualiteit en kwaliteit.

Onderdelen

Het portfolio leerjaar 1 bestaat uit de volgende onderdelen:

- ✓ Curriculum vitae
- ✓ Gegevens werkplek en -begeleider
- ✓ Leervragen en 'plan van aanpak' (zie opdrachtbeschrijving 'portfolio')
- ✓ Reflectie op beroepstaken en professionele identiteit

Werkwijze

Het portfolio is een werkdocument gedurende een leerjaar. Je werkt er opdrachten in uit en je levert bewijsmateriaal in. Tijdens het ontwikkelingsgesprek met je schoolopleider (OidS) of docent/tutor (deeltijd) vertel je aan de hand van je portfolio in een criteriumgericht interview (CGI) over de ontwikkeling die je doormaakt.

Verplichtingen

- Je woont de PI-bijeenkomsten bij.
- Je neemt actief deel aan de PI-bijeenkomsten.
- Het ontwikkelingsgesprek wordt gevoerd wanneer het portfolio helemaal afgerond is. Dit betekent dat alle opdrachten zijn ingeleverd.
- Je rondt leerjaar 1 af in de vorm van een ontwikkelingsgesprek met je docent/tutor (deeltijd) of schoolopleider (OidS).

Literatuur

Zie opdrachtoomschrijvingen in portfolio.

Afsluiting

Het onderdeel 'portfolio en ontwikkelingsgesprek' is behaald wanneer het portfolio en ontwikkelingsgesprek met een voldoende is beoordeeld.

Taaltoets

GEN 1.14 -Taaltoets

○ Toetsnaam:	Taaltoets
○ Cursuscode:	GEN 1.14
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	1
○ Plaats in het curriculum:	leerjaar 1, periode 2
○ Plaats in het beroepsprofiel:	-
○ Beoordelaar:	hogeschooltaal, digitale toets
○ Beoordeling:	cijfer

Inhoud

De Taaltoets toetst het niveau van de Nederlands Taal op het gebied van spelling, woordenschat en stelvaardigheid op niveau 4F. Het startniveau van een HBO-opleiding is 3F. Het vereiste eindniveau voor de propedeuse is 4F.

Werkwijze

Deze test maak je in september of oktober op de hogeschool. Je wordt daarvoor uitgenodigd. Je maakt de test op internet: www.hogeschooltaal.nl. Bij Hogeschooltaal kun je een leermodule bestellen om je via een online zelfstudieprogramma op de taaltoets voor te bereiden.

Verplichtingen

Je bent verplicht om de taaltoets te behalen.

Literatuur

Geen

Afsluiting

Dit onderdeel is behaald als de taaltoets voldoende is gemaakt.

II Programmabeschrijving van leerjaar 2

Toetsen professionele identiteit (PI) leerjaar 2: 'ik ben'

GEN 2.12.1 -Professionele identiteit (PI)

o Toetsnaam:	Vormgeven aan identiteit
o Cursuscode:	GEN 2.12.1
o Toetscode:	toets-1
o Aantal studiepunten:	2
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 2, PI-bijeenkomsten periode 1 en 2, <u>onderdeel portfolio</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	' ik ben ', leerlijn PI leerjaar 1-4
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de leeruitkomsten van de onderstaande onderdelen van de ik-ben laag uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Professionele identiteit:** kern 1 'verbonden met het christelijke geloof', kern 2 'verbonden met de naaste(n)' en kern 3 'verbonden met zichzelf'

Inhoud

Wat is jouw visie op jouw werk als docent en ervaar of zie jij jouw werk als een roeping? En welke rol heeft jouw geloof of levensbeschouwing daarin? Dit zijn relevante vragen om over na te denken als professional omdat je – als het goed is - vanuit visie en/of roeping je werk doet. Als je weet wat je belangrijk vindt aan en in je werk, sta je bewuster als professional in je schoenen. Je staat niet zomaar voor de klas en je doet niet zomaar wat. Je geeft vanuit jouw identiteit vorm aan onderwijs en rituelen en je verantwoordt hoe dat zich verhoudt tot de identiteit van jouw school.

Werkwijze

Het pi-thema staat centraal tijdens collegeavond 3 van periode 1 en 2. Bij deze bijeenkomsten horen een voorbereidings- en een verwerkingsopdracht. Door de voorbereidingsopdracht bereid je jezelf voor op de bijeenkomst. Tijdens de bijeenkomsten verdiep je je aan de hand van de voorbereidingsopdracht. Na afloop van de bijeenkomst voer je, met behulp van wat je geleerd hebt tijdens de bijeenkomst, een verwerkingsopdracht uit om je professionele identiteit te versterken. Op collegeavond 2 van periode 1 en 2 voer je een intervisie uit.

Verplichtingen

De student is verplicht alle PI- en intervisiebijeenkomsten aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 2.12.2 -Professionele identiteit (PI)

○ Toetsnaam:	De hoopvolle docent
○ Cursuscode:	GEN 2.12.2
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	2
○ Plaats in het curriculum:	jaar 2, PI-bijeenkomsten periode 3 en 4, <u>onderdeel portfolio</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	'ik ben' , leerlijn PI leerjaar 1-4
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de leeruitkomsten van de onderstaande onderdelen van de ik-ben laag uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Professionele identiteit (PI):** kern 1 *'verbonden met het christelijke geloof'*, kern 2 *'verbonden met de naaste'*, kern 3 *'verbonden met zichzelf'*, kern 4 *'verbonden met de wereld'* en kern 5 *'verbonden met heden, verleden en toekomst'*.

Inhoud

Bij dit PI-thema staat centraal wat hoopvol handelen voor jou betekent en hoe je hier handen en voeten aan geeft in de praktijk. Je onderbouwt deze hoop met gebruikmaking van pedagogische en levensbeschouwelijke bronnen. Je laat zien waar je staat als docent in ontwikkeling, reflecteert op je eerste ervaringen als docent, formuleert leerdoelen en legt uit hoe je hieraan wilt werken.

Werkwijze

Het pi-thema staat centraal tijdens collegeavond 3 van periode 3 en 4. Bij deze bijeenkomsten horen een voorbereidings- en een verwerkingsopdracht. Door de voorbereidingsopdracht bereid je jezelf voor op de bijeenkomst. Tijdens de bijeenkomsten verdiep je je aan de hand van de voorbereidingsopdracht. Na afloop van de bijeenkomst voer je, met behulp van wat je geleerd hebt tijdens de bijeenkomst, een verwerkingsopdracht uit om je professionele identiteit te versterken. Op collegeavond 2 van periode 3 en 4 voer je een intervisie uit.

Verplichtingen

De student is verplicht alle PI- en intervisiebijeenkomsten aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

Toetsen beroepstaken (BT) leerjaar 2: 'ik kan'

GEN 2.5 -BT1 Leidinggeven aan leerlingen

○ Toetsnaam:	Leidinggeven aan een klas
○ Cursuscode:	GEN 2.5
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	2,5
○ Plaats in het curriculum	leerjaar 2, colleges periode 1, <u>onderdeel afsluiting periode 1</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	'ik kan' , leerlijn BT1 leerjaar 1-4
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Beroepstaak 1 'Leidinggeven aan leerlingen'**: kern 1.1 'onderhouden van een pedagogische relatie met leerlingen', kern 1.2 'afstemmen van de leiderschapsstijl op leerlingen', kern 1.3 'hanteren van regels en routines', kern 1.4 'begeleiden van de omgang tussen leerlingen', 1.5 'aanpak van gedrag van leerlingen dat als problematisch wordt gezien' en kern 1.6 'onderzoekend vermogen in het pedagogisch leidinggeven aan leerlingen'.

Inhoud

Als docent geef je leiding aan groepen jongeren. Dit is een uitdagende en fascinerende taak, omdat dit voortdurend vragen aan je stelt en de antwoorden nooit pasklaar beschikbaar zijn. Zeker als in problematische lessituaties een sterk beroep wordt gedaan op je creatieve oplossingsvermogen. Dit vraagt bereidheid om jezelf te zien als startpunt voor verandering bij interactieproblemen tussen jou als docent en een klas. De Roos van Leary is een hulpmiddel in de omgang met dit soort vraagstukken.

Werkwijze

De docent/schoolopleider besteedt in de colleges specifiek aandacht aan de genoemde thema's. Tijdens de colleges is er tijd ingeruimd om de stof te verwerken en eventueel aan (delen) van de opdracht te werken. Daarnaast is er voldoende ruimte voor interactie met medestudenten over de onderwerpen die centraal staan. Naast de colleges volg je een verdiepende masterclass. Deze vindt altijd tijdens collegeavond 1 van elke periode plaats.

Verplichtingen

De student is verplicht alle colleges aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 2.6 -BT2 Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen

o Toetsnaam:	Godsdienstige of levensbeschouwelijke vorming
o Cursuscode:	GEN 2.6
o Toetscode:	toets-1
o Aantal studiepunten:	2
o Plaats in het curriculum	leerjaar 2, colleges periode 4, <u>onderdeel afsluiting periode 4</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	'ik kan', 'ik denk' , leerlijn BT2 leerjaar 1-4
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen':** kern 2.1 'voorbereiden van leer- en ontwikkelingsprocessen', kern 2.2 'uitvoeren van leer- en ontwikkelingsprocessen', kern 2.3 'evalueren van leer- en ontwikkelingsprocessen' en kern 2.4 'onderzoekend vermogen in het begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen').
- **Kennisdomeinen:** Kennis van doelgroep(en) en kennis van visies/(vak)concepten/thema's vanuit identiteit

Inhoud

Als docent heb je een belangrijke taak in het vormen van leerlingen. Je hebt niet alleen oog voor cijfers en resultaten, maar ook voor de persoonsvorming van jouw leerlingen. Godsdienstige of levensbeschouwelijke ontwikkeling en vorming maakt onderdeel uit van iemands bredere persoonsvorming. Enerzijds is vorming niet maakbaar, maar anderzijds kun je er als opvoeder bewust of onbewust aan bijdragen. Bij deze beroepstaak ga je aan de slag met jouw pedagogisch-didactisch handelen op het gebied van godsdienstige of levensbeschouwelijke vorming.

Werkwijze

De docent/schoolopleider besteedt in de colleges specifiek aandacht aan de genoemde thema's. Tijdens de colleges is er tijd ingeruimd om de stof te verwerken en eventueel aan (delen) van de opdracht te werken. Daarnaast is er voldoende ruimte voor interactie met medestudenten over de onderwerpen die centraal staan. Naast de colleges volg je een verdiepende masterclass. Deze vindt altijd tijdens collegeavond 1 van elke periode plaats.

Verplichtingen

De student is verplicht alle colleges aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 2.7 -BT3 Samen ondersteunen van leerlingen

o Toetsnaam:	Ouderbetrokkenheid
o Cursuscode:	GEN 2.7
o Toetscode:	toets-1
o Aantal studiepunten:	2
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 2, colleges periode 3, <u>onderdeel afsluiting periode 3</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	'ik kan' , leerlijn BT3 leerjaar 1-4
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Beroepstaak 3 'Samen ondersteunen van leerlingen':** kern 3.1 'vormgeven van ouderbetrokkenheid' en kern 3.3 'onderzoekend vermogen in het samen ondersteunen van de leerlingen'

Inhoud

"Leerprestaties van kinderen groeien alleen als de neuzen van de ouders en school dezelfde kant op staan". De dynamische driehoek van docent-leerling-ouder speelt een belangrijke rol in het onderwijs. Daarom besteden we in deze opdracht 'ouderbetrokkenheid' (BT3) aandacht aan:
1) ouderbetrokkenheid (beleid) en 2) gesprekstechnieken (communicatie).

Werkwijze

De docent/schoolopleider besteedt in de colleges specifiek aandacht aan de genoemde thema's. Tijdens de colleges is er tijd ingeruimd om de stof te verwerken en eventueel aan (delen) van de opdracht te werken. Daarnaast is er voldoende ruimte voor interactie met medestudenten over de onderwerpen die centraal staan. Naast de colleges volg je een verdiepende masterclass. Deze vindt altijd tijdens collegeavond 1 van elke periode plaats.

Verplichtingen

De student is verplicht alle colleges aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 2.8 - BT4 werken aan kwaliteit en beleid

○ Toetsnaam:	praktijkonderzoek
○ Cursuscode:	GEN 2.8
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	2
○ Plaats in het curriculum:	leerjaar 2, periode 2 t/m 4
○ Plaats in het beroepsprofiel:	' ik kan ', leerlijn BT4 leerjaar 1-4
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Beroepstaak 4 'Werken aan kwaliteit en beleid': kern 4 'Doen van praktijkonderzoek'**

Inhoud

Bij deze beroepstaak leer je hoe je een onderzoek kunt uitvoeren met als doel je de beroepspraktijk van jouw sectie of team te versterken door middel van een advies voor handelen op didactisch gebied. Dit advies is gebaseerd op een bepaald wetenschappelijk inzicht met bijbehorende concretisering. Het advies sluit aan bij de visie van de school op didactiek en leren. Ook past het advies bij het didactisch niveau waarop de sectie of het team functioneert. Je onderzoekt door middel van observaties en interviews in hoeverre het wetenschappelijk inzicht en de concretisering ervan vorm krijgen in jouw sectie of team. Je analyseert de verzamelde onderzoeksgegevens om te komen tot het advies als eindproduct. Dit advies relateer je aan de visie van de school op didactiek en leren en stem je af op de sectie of het team.

Het verschil ten opzichte van de onderzoeksopdracht BT4 in leerjaar 1 is dat je zelf aanvullend literatuur moet zoeken en deelvragen opstellen. Daarnaast zet je twee methodes in om data te verzamelen in plaats van één.

Werkwijze

Deze onderzoeksopdracht wordt in de tweede periode nader toegelicht maar heeft verder geen plek in de colleges. Voor het uitvoeren van dit onderzoek krijg je begeleiding van een onderzoeksbegeleider. In het proces zitten go/no go momenten ingebouwd, om te voorkomen dat je een onderzoek waar geen goede basis voor is verder uitwerkt. Consulteer daarom regelmatig je begeleider en laat hem/haar meekijken waar je mee bezig bent.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 2.9 -BT5 Ontwikkelen van onderwijs

o Toetsnaam:	les ontwerpen
o Cursuscode:	GEN 2.9
o Toetscode:	toets-1
o Aantal studiepunten:	2,5
o Plaats in het curriculum	leerjaar 2, colleges periode 2, <u>onderdeel afsluiting periode 2</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	'ik kan' , leerlijn BT5 leerjaar 1-4
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Beroepstaak 5 'Ontwikkelen van onderwijs'**: kern 5.1 'analyseren, kern 5.2 'ontwerpen van het onderwijsproduct', kern 5.3 'maken van het onderwijsproduct' en kern 5.5 'evalueren van het onderwijsproduct'.
- **Beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen'**: kern 2.1 'voorbereiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen', kern 2.2 'uitvoeren van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen en kern 2.3 'evalueren van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen'.

Inhoud

In deze beroepsopdracht staat het ontwerpen van een les centraal.

Werkwijze

De docent/schoolopleider besteedt in de colleges specifiek aandacht aan de genoemde thema's. Tijdens de colleges is er tijd ingeruimd om de stof te verwerken en eventueel aan (delen) van de opdracht te werken. Daarnaast is er voldoende ruimte voor interactie met medestudenten over de onderwerpen die centraal staan. Naast de colleges volg je een verdiepende masterclass. Deze vindt altijd tijdens collegeavond 1 van elke periode plaats.

Verplichtingen

De student is verplicht alle colleges aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

Toetsen praktijkervaring leerjaar 2

GEN 2.11.1 -Praktijkervaring

o Toetsnaam:	Praktijkervaring lesgeven
o Cursuscode:	GEN 2.11
o Toetscode: `	toets-1
o Aantal studiepunten:	1
o Plaats in het curriculum	leerjaar 2, periode 1 t/m 4
o Plaats in het beroepsprofiel:	'ik ben', 'ik denk', 'ik kan',
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

GEN 2.11.2 -Praktijkervaring

o Toetsnaam:	Praktijkervaring opdracht
o Cursuscode:	GEN 2.11
o Toetscode: `	toets-2
o Aantal studiepunten:	1
o Plaats in het curriculum	leerjaar 2, periode 1 t/m 4
o Plaats in het beroepsprofiel:	'ik ben', 'ik denk', 'ik kan',
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten

Na afloop kun je aantonen dat je de leeruitkomsten van de professionele identiteit, de kennisring en van de beroepstaken van het eerste leerjaar beheerst (zie gids Praktijkervaring).

Inhoud

In deze module:

- maak je kennis met de praktijk van het beroep van leraar in het vo of mbo
- geef je (delen van) lessen
- reflecteer je op je eigen handelen en hoe dat zich verhoudt tot het christelijk leraarschap

De module praktijkervaring bestaat uit twee toetsen: Toets 1 'praktijkervaring lesgeven' en toets 2 'praktijkervaring opdracht'. Studenten met een aanstelling op een school kunnen vrijstelling krijgen voor de toets 'praktijkervaring lesgeven', maar dienen de bij deze module behorende opdrachten wel uit te voeren (toets 2 'praktijkervaring opdrachten').

Het vereiste aantal te geven lessen is als volgt:

- OidS-studenten: minimaal 75 lessen in het hele cursusjaar.
- Deeltijdstudenten met een stage (geen aanstelling): minimaal 15 lessen verspreid over 10 dagen stage.
- Studenten met een aanstelling in het vo of mbo: minimaal 4 lessen per week gedurende een heel cursusjaar.

Werkwijze

Om je praktijkervaring te ontwikkelen, ga je observeren, geef je lessen en ga je in gesprek met docenten en leerlingen. Je reflecteert (met je schoolopleider/begeleider) op je eigen handelen.

Naast een aantal gerichte praktijkopdrachten werk je aan de opdrachten waarmee je de theorie aan de praktijk verbindt. De praktijkopdrachten staan beschreven in de gids Praktijkervaring.

Als je de route Opleiden in de School (OidS) volgt, werk je op schoollocatie aan zowel je praktijkopdrachten als aan de periodeopdrachten.

Als je via de deeltijdroute studeert, werk je op een school voor voortgezet onderwijs/middelbaar beroepsonderwijs aan de praktijkopdrachten en maak je de periodeopdrachten als zelfstudie.

Verplichtingen

Als je de route Opleiden in de School (OidS) volgt, ben je twee dagen per week op je schoollocatie. Als je via de deeltijdroute studeert, ben je minimaal tien dagen op een school voor voortgezet onderwijs/middelbaar beroepsonderwijs.

Literatuur

Zie de gids Praktijkervaring.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

Toetsen divers leerjaar 2

GEN 2.12.5 -Reflectie op beroepstaken 1

○ Toetsnaam:	reflectie op beroepstaken 1
○ Cursuscode:	GEN 2.12.5
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	0,5
○ Plaats in het curriculum:	leerjaar 2, periode 1 en 2, zelfstudie, <u>onderdeel portfolio</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	leerlijn 'reflectie op beroepstaken leerjaar 1-4
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

GEN 2.12.6 -Reflectie op beroepstaken 2

○ Toetsnaam:	reflectie op beroepstaken 2
○ Cursuscode:	GEN 2.12.6
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	0,5
○ Plaats in het curriculum:	leerjaar 2, periode 1 en 2, zelfstudie, <u>onderdeel portfolio</u>
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Je werkt in periode 1 t/m 4 zelfstandig aan de volgende toetsdoelen die in relatie staan met leeruitkomsten van beroepstaken uit het beroepsprofiel:

1. Je kunt op hoofdlijnen aangeven wat je niveau is bij de beroepstaak.
2. Je kunt de belangrijkste sterke en ontwikkelpunten weergeven.
3. Je kunt een specifieke ervaring of situatie beschrijven aan de hand van het model van Korthagen.
4. Je kunt de niveaubeschrijving onderbouwen met bewijzen.

Werkwijze

Je gaat bij de *beroepstaak 1 'Leidinggeven aan leerlingen'* (periode 1) en *beroepstaak 5 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen'* (periode 2), *beroepstaak 3 'Samen ondersteunen van leerlingen'* (periode 3) en *beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen'* (periode 4) je niveau beschrijven. Hierbij geef je aan in hoeverre de betreffende beroepstaak al ontwikkeld is of in ontwikkeling is in jouw handelen. Daarbij geef je aan wat de mate van complexiteit en zelfstandigheid is. Ook beschrijf je wat je belangrijkste sterke en ontwikkelpunten zijn per beroepstaak. Je sluit af door bij elke beroepstaak een ervaring of situatie te analyseren aan de hand van het model van Korthagen.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 2.12.7 -Masterclasses pedagogen 1 (niet voor COS)

o Toetsnaam:	Masterclass pedagogen 1
o Cursuscode:	GEN 2.12.7
o Toetscode:	toets-1 (opdracht) en toets-2 (aanwezigheid)
o Aantal studiepunten:	0,5
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 2, periode 2, masterclass, <u>onderdeel portfolio</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	leerlijn 'pedagogen' leerjaar 1-3
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

GEN 2.12.8 -Masterclasses pedagogen 2 (niet voor COS)

o Toetsnaam:	Masterclass pedagogen 2
o Cursuscode:	GEN 2.12.8
o Toetscode:	toets-1 (opdracht) en toets-2 (aanwezigheid)
o Aantal studiepunten:	0,5
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 2, periode 3, masterclass, <u>onderdeel portfolio</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	leerlijn 'pedagogen' leerjaar 1-3
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leerdoelen en beroepsprofiel

Je kunt op basis van kennis en opgedane inzichten reflecteren op het denken van de door jou gekozen pedagoog en dit verbinden met je eigen opvattingen over goed onderwijs en onderwijskundige keuzes die je maakt.

De leerlijn pedagogen levert een bijdrage aan de **professionele identiteit (PI)**. Alle vijf kernen uit het beroepsprofiel komen hierbij in de loop van je opleiding aan bod. Deze kernen zijn: *Kern 1 'Verbonden met het christelijk geloof', kern 2 'Verbonden met de naaste(n)', kern 3 'Verbonden met zichzelf', Kern 4 'Verbonden met de wereld' en kern 5 'Verbonden met verleden, heden en toekomst'.*

Inhoud

Als je kiest voor het onderwijs doe je dat vanuit idealen. Althans, dat hopen we. Soms zijn die idealen nog wat onbestemd. Wij zijn gelukkig niet de eersten die nadenken over goed onderwijs. We staan in een rijke traditie van pedagogen en andere denkers. Het is goed om daar kennis van te nemen. De pedagoog als inspiratiebron, als reisgenoot die even met je meeloopt op jouw weg naar het docentschap. Aan wie jij je vragen stelt, maar als je goed luistert hoor je dat hij ook vragen aan jou stelt. Er is immers al zo veel gezegd en uitgeprobeerd op het terrein van het onderwijs.

We hebben gemerkt dat deze momenten helpen om onderwijs en leraarschap minder eenzijdig vanuit een kennis- of vaardighedenbril te bekijken. Je krijgt meer inzicht in fundamentele vraagstukken en een beter beeld van onderwijs als geheel. Het geeft je ook een gevoel voor verhoudingen bij dat wat heden ten dage als nieuw gepresenteerd wordt en dat wat van duurzaam belang is.

Werkwijze

Om een goed beeld van de pedagogiek door de eeuwen heen te krijgen volg je twee colleges over een pedagoog naar keuze. Daarbij ontvang je een voorbereidende opdracht en na afloop een verwerkingsopdracht die je inlevert als onderdeel van je portfolio.

Verplichtingen

Twee masterclasses van een pedagoog naar keuze.

Je kiest gedurende leerjaar 1 t/m 3 voor een spreiding van pedagogen uit verschillende periodes. Zie hiervoor de gids Historische Pedagogie.

Verplichte literatuur

Murre, P.M., De Muynck, A. & Vermeulen, H. (2012 en 2014). *Vitale idealen, voorbeeldige praktijken. Grote pedagogen over opvoeding en onderwijs*. Deel 1 en deel 2. Amsterdam, Buijten en Schipperheijn Motief. (Te bestellen bij webwinkel Driestar)

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

Toetsen praktijkopdrachten leerjaar 2

GEN 2.12.9 – Praktijkopdracht 1 (niet voor COS)

○ Toetsnaam:	Aansluiting po-vo'
○ Cursuscode:	GEN 2.12.9
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	1
○ Plaats in het curriculum:	leerjaar 2, periode 1 en 2, <u>onderdeel portofolio</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	beroepstaken, 'ik kan'
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

GEN 2.12.10 – Praktijkopdracht 2 (niet voor COS)

○ Toetsnaam:	Maatschappelijke betrokkenheid
○ Cursuscode:	GEN 2.12.10
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	1
○ Plaats in het curriculum:	leerjaar 2, periode 3 en 4, <u>onderdeel portofolio</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	beroepstaken, 'ik kan'
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

GEN 2.12.12– Praktijkopdracht 3 (niet voor COS)

○ Toetsnaam:	Filmfragment van lesonderdeel
○ Cursuscode:	GEN 2.12.12
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	0,5
○ Plaats in het curriculum:	leerjaar 2, periode 3 en 4, <u>onderdeel portofolio</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	beroepstaken 'ik kan'
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Je werkt in de periode 1 t/m 4 zelfstandig aan de toetsdoelen die in relatie staan met leeruitkomsten van BT en PI uit het beroepsprofiel van de christelijke leraar, zoals deze in de opdrachtomschrijvingen in OnderwijsOnline zijn omschreven.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

Toets portfolio en assessment leerjaar 2

Inhoud

Het portfolio in leerjaar twee is een assessment-document. Hierin verzamel je bewijsmateriaal waarmee je aantoont dat je zelfstandig als leraar in opleiding kunt functioneren. Ook werk je aan en reflecteer je op je professionele identiteit en de vijf beroepstaken uit het 'beroepsprofiel voor de christelijke leraar'. Hiermee maak je je persoonlijke ontwikkeling in leerjaar 2 zichtbaar.

Onderdelen

Het portfolio in leerjaar 2 bestaat uit de volgende onderdelen:

- ✓ Curriculum vitae
- ✓ Gegevens werkplek en -begeleider
- ✓ Leervragen en 'plan van aanpak'
- ✓ Professionele identiteit (GEN 2.12.1 en 2.12.2)
- ✓ Reflectie op beroepstaken 1 en 2 (GEN 2.12.5, 2.12.6)
- ✓ Pedagogen (GEN 2.12.7, 2.12.8; niet voor COS)
- ✓ Praktijkopdrachten (GEN 2.12.9-2.12.12; niet voor COS)
- ✓ Portfolio en assessment (GEN 2.12.13)

Werkwijze

Het portfolio is een werkdocument gedurende een leerjaar. Je werkt er opdrachten in uit en je levert bewijsmateriaal in. Tijdens het assessmentgesprek met je schoolopleider (OidS) of docent/tutor (deeltijd) vertel je aan de hand van je portfolio en criteriumgericht interview (CGI) over de ontwikkeling die je doormaakt.

Verplichtingen

- Je woont de PI-bijeenkomsten bij.
- Je neemt actief deel aan de PI-bijeenkomsten.
- Het ontwikkelingsgesprek wordt gevoerd wanneer het portfolio helemaal afgerond is. Dit betekent dat alle opdrachten zijn ingeleverd.
- Je rond leerjaar 2 af in de vorm van een assessment met je docent/tutor (deeltijd) of schoolopleider (OidS).

Literatuur

Zie opdrachtomschrijvingen in portfolio

GEN 2.12.13 -Portfolio en assessment

○ Toetsnaam:	Portfolio en assessment
○ Cursuscode:	GEN 2.12.13
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	0,5
○ Plaats in het curriculum:	leerjaar 2, periode 4, <u>onderdeel portofolio</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	leerlijn PI 1-4
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leerdoelen

1. Je kunt een ontwikkelingsgericht en inzichtgevend beeld geven van je huidige niveau met betrekking tot het beroepsprofiel.
2. Je functioneert op voldoende niveau voor de professionele identiteit en de beroepstaken 1, 2, 3 en 5 als beginnend beroepsbeoefenaar op NLQF niveau 6 (qua kennis, vaardigheden, verantwoordelijkheid en zelfstandigheid).
3. Je onderbouwt je niveaubeschrijvingen met bewijzen die getuigen van variatie, relevantie, authenticiteit en actualiteit en kwaliteit.

Inhoud

Tijdens het assessment komt de door jouw beschreven ontwikkeling van de beroepstaken en professionele identiteit aan de orde.

Werkwijze

Voorafgaand aan het assessment heb je alle delen uit het portfolio ingediend en zijn deze met een voldoende beoordeeld. Tijdens het gesprek richt de schoolopleider of tutor/docent zich op de door jou beschreven terreinen die om meer toelichting of verheldering vragen.

Verplichtingen

Het assessment is verplicht omdat je hiermee het totale onderdeel van het portfolio afrondt.

Afsluiting

Het onderdeel 'portfolio en assessment' is behaald wanneer het assessment met een voldoende is beoordeeld.

III Programmabeschrijving van leerjaar 3

Toetsen professionele identiteit (PI) leerjaar 3: 'ik ben'

GEN 3.12.1 -Professionele identiteit (PI)

o Toetsnaam:	In balans
o Cursuscode:	GEN 3.12.1
o Toetscode:	toets-1
o Aantal studiepunten:	2
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 3, PI-bijeenkomsten periode 1 en 2, <u>onderdeel portfolio</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	' ik ben ', leerlijn PI leerjaar 1-4
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de leeruitkomsten van de onderstaande onderdelen van de ik-ben laag uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Professionele identiteit:** kern 1 'verbonden met het christelijke geloof', kern 3 'verbonden met zichzelf'

Inhoud

Elke tijd heeft zijn eigen uitdagingen. We hebben allemaal onze eigen bezigheden thuis en op ons werk. In de eerste twee leerjaren hebben we nagedacht over jouw visie op jouw werk als docent. Maar hoe zorg je ervoor dat je innerlijke motivatie niet stukslaat op de weerbarstige praktijk van alledag? Hoe houd je zin in je werk als docent en hoe houd jij je persoonlijke tank gevuld? En hoe ga je om met problemen en stress zodat je voorkomt dat je emmer overloopt? Oftewel: hoe blijf je in balans?

Werkwijze

Het pi-thema staat centraal tijdens collegeavond 3 van periode 1 en 2. Bij deze bijeenkomsten horen een voorbereidings- en een verwerkingsopdracht. Door de voorbereidingsopdracht bereid je jezelf voor op de bijeenkomst. Tijdens de bijeenkomsten verdiep je je aan de hand van de voorbereidingsopdracht. Na afloop van de bijeenkomst voer je, met behulp van wat je geleerd hebt tijdens de bijeenkomst, een verwerkingsopdracht uit om je professionele identiteit te versterken. Op collegeavond 2 van periode 1 en 2 voer je een intervisie uit.

Verplichtingen

De student is verplicht alle PI- en intervisiebijeenkomsten aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 3.12.2 -Professionele identiteit (PI)

○ Toetsnaam:	Identiteitsspanningen
○ Cursuscode:	GEN 3.12.2
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	2
○ Plaats in het curriculum:	jaar 3, PI-bijeenkomsten periode 3 en 4, <u>onderdeel portfolio</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	'ik ben' , leerlijn PI leerjaar 1-4
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de leeruitkomsten van de onderstaande onderdelen van de ik-ben laag uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Professionele identiteit (PI): kern 3 'verbonden met zichzelf'**

Inhoud

Vroeg of laat kom je als docent in aanraking met professionele identiteitsspanningen. Dat kunnen spanningen zijn die specifiek betrekking hebben op jouw rol als docent in de klas, maar het kunnen ook spanningen zijn die 'groter' zijn. Bijvoorbeeld: Jouw visie, wensen of opvattingen stroken niet met die van de school. Je gaat na hoe je zo goed mogelijk met deze spanningen kunt omgaan.

Werkwijze

Het pi-thema staat centraal tijdens collegeavond 3 van periode 3 en 4. Bij deze bijeenkomsten horen een voorbereidings- en een verwerkingsopdracht. Door de voorbereidingsopdracht bereid je jezelf voor op de bijeenkomst. Tijdens de bijeenkomsten verdiep je je aan de hand van de voorbereidingsopdracht. Na afloop van de bijeenkomst voer je, met behulp van wat je geleerd hebt tijdens de bijeenkomst, een verwerkingsopdracht uit om je professionele identiteit te versterken. Op collegeavond 2 van periode 3 en 4 voer je een intervisie uit.

Verplichtingen

De student is verplicht alle PI- en intervisiebijeenkomsten aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

Toetsen beroepstaken (BT) leerjaar 3: 'ik kan'

GEN 3.5 -BT1 Leidinggeven aan leerlingen

○ Toetsnaam:	Leidinggeven aan een individuele leerling
○ Cursuscode:	GEN 3.5
○ Toetscode:	toets 1
○ Aantal studiepunten:	2,5
○ Plaats in het curriculum	leerjaar 3, colleges periode 2, <u>onderdeel afsluiting periode 2</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	'ik kan' , leerlijn BT1 leerjaar 1-4
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Beroepstaak 1 'Pedagogisch leidinggeven aan leerlingen'**: kern 1.1 'Onderhouden van een pedagogische relatie met leerlingen', kern 1.2 'Afstemmen van een leiderschapsstijl op leerlingen', kern 1.3 'Hanteren van regels en routines', kern 1.4 'Begeleiden van de omgang tussen leerlingen', kern 1.5 'Aanpakken van gedrag van leerlingen dat als problematisch wordt ervaren' en kern 1.6 'Onderzoekend vermogen in het pedagogisch leidinggeven aan leerlingen'.

Inhoud

In een klas heb je te maken met individuele leerlingen aan wie je leidinggeeft. In situaties waarin je problematische interacties met individuele leerlingen ervaart, wordt er een sterk beroep gedaan op je creatieve oplossingsvermogen. Dit vraagt bereidheid om jezelf te zien als startpunt voor verandering bij interactieproblemen tussen jou als docent en een leerling. De 'Interactiewijzer' (Verstegen & Lodewijks, 2018) is een model dat vanuit de interactietheorie een bijdrage kan leveren aan de omgang met dit soort vraagstukken.

Werkwijze

De docent/schoolopleider besteedt in de colleges specifiek aandacht aan de genoemde thema's. Tijdens de colleges is er tijd ingeruimd om de stof te verwerken en eventueel aan (delen) van de opdracht te werken. Daarnaast is er voldoende ruimte voor interactie met medestudenten over de onderwerpen die centraal staan. Naast de colleges volg je een verdiepende masterclass. Deze vindt altijd tijdens collegeavond 1 van elke periode plaats.

Verplichtingen

De student is verplicht alle colleges aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 3.6 -BT2 Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen

o Toetsnaam:	Burgerschapsvorming en morele- en mediavorming
o Cursuscode:	GEN 3.6
o Toetscode:	toets-1
o Aantal studiepunten:	2
o Plaats in het curriculum	leerjaar 3, colleges periode 1, <u>onderdeel afsluiting periode 1</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	'ik kan', 'ik denk' , leerlijn BT2 leerjaar 1-4
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen':** kern 2.1 'voorbereiden van leer- en ontwikkelingsprocessen', kern 2.2 'uitvoeren van leer- en ontwikkelingsprocessen', kern 2.3 'evalueren van leer- en ontwikkelingsprocessen' en kern 2.4 'onderzoekend vermogen in het begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen').
- **Kennisdomeinen:** Kennis van leergebieden en kennis van maatschappij en cultuur

Inhoud

Als docent heb je een belangrijke taak in het vormen van leerlingen. Je hebt niet alleen oog voor cijfers en resultaten, maar ook voor bredere vorming van jongeren. Je kunt hierbij denken aan persoonsvorming, maar ook aan vormingsgebieden zoals burgerschapsvorming, en morele- en mediavorming. Enerzijds is vorming niet maakbaar, maar anderzijds kun je er als opvoeder bewust of onbewust aan bijdragen. Een belangrijk middel hierbij als docent is je didactiek. Bij deze beroepstaak ga je aan de slag met je didactisch handelen rondom het thema burgerschapsvorming, morele vorming of mediavorming. Vanuit visie en inhoud ontwerp je een concrete lesactiviteit die je plant, uitvoert en evalueert.

Werkwijze

De docent/schoolopleider besteedt in de colleges specifiek aandacht aan de genoemde thema's. Tijdens de colleges is er tijd ingeruimd om de stof te verwerken en eventueel aan (delen) van de opdracht te werken. Daarnaast is er voldoende ruimte voor interactie met medestudenten over de onderwerpen die centraal staan. Naast de colleges volg je een verdiepende masterclass. Deze vindt altijd tijdens collegeavond 1 van elke periode plaats.

Verplichtingen

De student is verplicht alle colleges aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 3.7 -BT3 Samen ondersteunen van leerlingen

o Toetsnaam:	Mentoraat
o Cursuscode:	GEN 3.7
o Toetscode:	toets-1
o Aantal studiepunten:	2
o Plaats in het curriculum	leerjaar 3, colleges periode 4, <u>onderdeel afsluiting periode 3</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	' ik kan ', leerlijn BT3 leerjaar 1-4
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Samen ondersteunen van leerlingen (BT3):** kern 3.2 'In samenspraak bepalen van de ondersteuning van de leerling', kern 3.3 'Samenwerken in een integrale aanpak en kern 3.4 'Onderzoekend vermogen in het samen ondersteunen van de leerling'

Inhoud

In deze periode ga je aan de slag met mentoraat en leerlingbegeleiding. We gaan in gesprek over onze beelden van 'goed mentoraat', het schoolbeleid m.b.t. mentoraat en leerlingbegeleiding en het maken van een ondersteuningsplan voor een van je leerlingen.

Werkwijze

De docent/schoolopleider besteedt in de colleges specifiek aandacht aan de genoemde thema's. Tijdens de colleges is er tijd ingeruimd om de stof te verwerken en eventueel aan (delen) van de opdracht te werken. Daarnaast is er voldoende ruimte voor interactie met medestudenten over de onderwerpen die centraal staan. Naast de colleges volg je een verdiepende masterclass. Deze vindt altijd tijdens collegeavond 1 van elke periode plaats.

Verplichtingen

De student is verplicht alle colleges aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 3.8 - BT4 werken aan kwaliteit en beleid

○ Toetsnaam:	praktijkonderzoek
○ Cursuscode:	GEN 3.8
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	2
○ Plaats in het curriculum:	leerjaar 3, periode 2 t/m 4
○ Plaats in het beroepsprofiel:	' ik kan ', leerlijn BT4 leerjaar 1-4
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Beroepstaak 4 'Werken aan kwaliteit en beleid': kern 4 'Doen van praktijkonderzoek'**

Inhoud

Bij deze beroepstaak leer je hoe je een praktijkonderzoek kunt uitvoeren. Je gebruikt hiervoor aangeboden literatuur en zoekt aanvullende literatuur. Je formuleert de hoofd- en deelvragen en de onderzoeksaanpak. Ten slotte lever je als beroepsproduct twee herontworpen mentorlessen op, die aan de praktijk getoetst zijn.

In leerjaar 3 moet je de hoofd- en deelvragen en onderzoeksaanpak helemaal zelf formuleren, wat niet het geval was leerjaar 1 en 2. Deze toename in complexiteit zorgt voor een goede voorbereiding op het onderzoek in leerjaar 4. Om het praktijkonderzoek van leerjaar 3 qua studielast werkbaar te maken, voer je geen data-analyse uit. Dit heb je immers in het eerste en tweede leerjaar al geoefend.

Werkwijze

Deze onderzoeksopdracht wordt in de tweede periode nader toegelicht maar heeft verder geen plek in de colleges. Voor het uitvoeren van dit onderzoek krijg je begeleiding van een onderzoeksbegeleider. In het proces zitten go/no go momenten ingebouwd, om te voorkomen dat je een onderzoek verder uitwerkt waar geen goede basis voor is. Consulteer daarom regelmatig je begeleider en laat hem/haar meekijken waar je mee bezig bent.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 3.9 - BT5 Ontwikkelen van onderwijs

o Toetsnaam:	Lessenserie: formatief handelen
o Cursuscode:	GEN 3.9
o Toetscode:	toets-1
o Aantal studiepunten:	2,5
o Plaats in het curriculum	leerjaar 3, colleges periode 3, <u>onderdeel afsluiting periode 3</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	' ik kan ', leerlijn BT5 leerjaar 1-4
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Beroepstaak 5 'Ontwikkelen van onderwijs':** kern 5.1 'Analyseren', kern 5.2 'Ontwerpen van het onderwijsproduct', kern 3 'Maken van het onderwijsproduct' en kern 5.6 'Onderzoekend vermogen in het ontwikkelen van het onderwijsproduct'
- **Beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen':** kern 2.1 'voorbereiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen', kern 2.2 'Uitvoeren van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen', kern 2.3 'Evalueren van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen en kern 2.4 'Onderzoekend vermogen in het begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen'.

Inhoud

Hoe zorg je ervoor dat je het instapniveau van je leerlingen kent en dat je hen helpt zelfstandig stappen te zetten in hun ontwikkeling? Dankzij *formatief handelen* kan je als docent en leerling in actie komen. Het gaat hierbij om de processen die doorlopen moeten worden van het begin tot het eind.

Werkwijze

De docent/schoolopleider besteedt in de colleges specifiek aandacht aan de genoemde thema's. Tijdens de colleges is er tijd ingeruimd om de stof te verwerken en eventueel aan (delen) van de opdracht te werken. Daarnaast is er voldoende ruimte voor interactie met medestudenten over de onderwerpen die centraal staan. De eindopdracht moet je in een aantal stappen maken. De colleges zijn onder andere de werkplaats waar je feedback moet vragen van je peer. Zie de opdrachtbeschrijving voor meer details. Naast de colleges volg je een verdiepende masterclass. Deze vindt altijd tijdens collegeavond 1 van elke periode plaats.

Verplichtingen

De student is verplicht alle colleges aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor één avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent.

Verplichte literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

Toetsen praktijkervaring leerjaar 3

GEN 3.11.1 -Praktijkervaring

o Toetsnaam:	Praktijkervaring lesgeven
o Cursuscode:	GEN 3.11
o Toetscode: `	toets-1
o Aantal studiepunten:	1
o Plaats in het curriculum	leerjaar 3, periode 1 t/m 4
o Plaats in het beroepsprofiel:	'ik ben', 'ik denk', 'ik kan',
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

GEN 3.11.2 -Praktijkervaring

o Toetsnaam:	Praktijkervaring opdracht
o Cursuscode:	GEN 3.11
o Toetscode: `	toets-2
o Aantal studiepunten:	1
o Plaats in het curriculum	leerjaar 3, periode 1 t/m 4
o Plaats in het beroepsprofiel:	'ik ben', 'ik denk', 'ik kan',
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten

Na afloop kun je aantonen dat je de leeruitkomsten van de professionele identiteit, de kennisring en van de beroepstaken van het eerste leerjaar beheerst (zie gids Praktijkervaring).

Inhoud

In deze module:

- maak je kennis met de praktijk van het beroep van leraar in het vo of mbo
- geef je (delen van) lessen
- reflecteer je op je eigen handelen en hoe dat zich verhoudt tot het christelijk leraarschap

De module praktijkervaring bestaat uit twee toetsen: Toets 1 'praktijkervaring lesgeven' en toets 2 'praktijkervaring opdrachten'. Studenten met een aanstelling op een school kunnen vrijstelling krijgen voor de toets 'praktijkervaring lesgeven', maar dienen de bij deze module behorende opdrachten wel uit te voeren (toets 2 'praktijkervaring opdrachten').

Het vereiste aantal te geven lessen is als volgt:

- OidS-studenten: minimaal 470 lessen in jaar 3 en 4 samen; 6 lessen per week leveren in jaar 3 en 4 samen minimaal 470 lessen op. Je mag maximaal 9 lessen per week in jaar 3 geven.
- Deeltijdstudenten met een stage (geen aanstelling): minimaal 15 lessen verspreid over 10 dagen stage.
- Studenten met een aanstelling in het vo of mbo: minimaal 4 lessen per week gedurende een heel cursusjaar.

Werkwijze

Om je praktijkervaring te ontwikkelen, ga je observeren, geef je lessen en ga je in gesprek met docenten en leerlingen. Je reflecteert (met je schoolopleider/begeleider) op je eigen handelen.

Naast een aantal gerichte praktijkopdrachten werk je aan de opdrachten waarmee je de theorie aan de praktijk verbindt. De praktijkopdrachten staan beschreven in de gids Praktijkervaring.

- Als je de route Opleiden in de School (OidS) volgt, werk je op schoollocatie aan zowel je praktijkopdrachten als aan de periodeopdrachten.
- Als je via de deeltijdroute studeert, werk je op een school voor voortgezet onderwijs/middelbaar beroepsonderwijs aan de praktijkopdrachten en maak je de periodeopdrachten als zelfstudie.

Verplichtingen

Als je de route Opleiden in de School (OidS) volgt, ben je twee dagen per week op je schoollocatie. Als je via de deeltijdroute studeert, ben je minimaal tien dagen op een school voor voortgezet onderwijs/middelbaar beroepsonderwijs.

Literatuur

Zie de gids Praktijkervaring.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

Toetsen divers leerjaar 3

GEN 3.12.5 -Reflectie op beroepstaken 1

o Toetsnaam:	reflectie op beroepstaken 1
o Cursuscode:	GEN 3.12.5
o Toetscode:	toets-1
o Aantal studiepunten:	0,5
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 3, periode 1 en 2, zelfstudie, <u>onderdeel portofolio</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	leerlijn 'reflectie op beroepstaken leerjaar 1-4
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

GEN 3.12.6 -Reflectie op beroepstaken 2

o Toetsnaam:	reflectie op beroepstaken 2
o Cursuscode:	GEN 3.12.6
o Toetscode:	toets-1
o Aantal studiepunten:	0,5
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 3, periode 3 en 4, zelfstudie, <u>onderdeel portofolio</u>
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Je werkt in periode 1 t/m 4 zelfstandig aan de volgende toetsdoelen die in relatie staan met leeruitkomsten van beroepstaken uit het beroepsprofiel:

1. Je kunt op hoofdlijnen aangeven wat je niveau is bij de beroepstaak.
2. Je kunt de belangrijkste sterke en ontwikkelpunten weergeven.
3. Je kunt een specifieke ervaring of situatie beschrijven aan de hand van de STARRT-methode.
4. Je kunt de niveaubeschrijving onderbouwen met bewijzen.

Werkwijze

Je gaat bij de *beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen'* (periode 1) en *'leidinggeven aan leerlingen'* (periode 2), *beroepstaak 5 'Ontwikkelen van onderwijs'* (periode 3) en *beroepstaak 3 'Samen ondersteunen van leerlingen'* (periode 4) je niveau beschrijven. Hierbij geef je aan in hoeverre de betreffende beroepstaak al ontwikkeld is of in ontwikkeling is in jouw handelen. Daarbij geef je aan wat de mate van complexiteit en zelfstandigheid is. Ook beschrijf je wat je belangrijkste sterke en ontwikkelpunten zijn per beroepstaak. Je sluit af door bij elke beroepstaak een ervaring of situatie te analyseren aan de hand van het model van Korthagen.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 3.12.7 -Masterclasses pedagogen 1

o Toetsnaam:	Masterclass pedagogen 1
o Cursuscode:	GEN 3.12.7
o Toetscode:	toets-1 (opdracht) en toets-2 (aanwezigheid)
o Aantal studiepunten:	0,5
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 3, periode 2, masterclass, <u>onderdeel portfolio</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	leerlijn 'pedagogen' leerjaar 1-3
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

GEN 3.12.8 -Masterclasses pedagogen 2

o Toetsnaam:	Masterclass pedagogen 2
o Cursuscode:	GEN 3.12.8
o Toetscode:	toets-1 (opdracht) en toets-2 (aanwezigheid)
o Aantal studiepunten:	0,5
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 3, periode 3, masterclass, <u>onderdeel portfolio</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	leerlijn 'pedagogen' leerjaar 1-3
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leerdoelen en beroepsprofiel

Je kunt op basis van kennis en opgedane inzichten reflecteren op het denken van de door jou gekozen pedagoog en dit verbinden met je eigen opvattingen over goed onderwijs en onderwijskundige keuzes die je maakt.

De leerlijn pedagogen levert een bijdrage aan de **professionele identiteit (PI)**. Alle vijf kernen uit het beroepsprofiel komen hierbij in de loop van je opleiding aan bod. Deze kernen zijn: *Kern 1 'Verbonden met het christelijk geloof', kern 2 'Verbonden met de naaste(n)', kern 3 'Verbonden met zichzelf', Kern 4 'Verbonden met de wereld' en kern 5 'Verbonden met verleden, heden en toekomst'.*

Inhoud

Als je kiest voor het onderwijs doe je dat vanuit idealen. Althans, dat hopen we. Soms zijn die idealen nog wat onbestemd. Wij zijn gelukkig niet de eersten die nadenken over goed onderwijs. We staan in een rijke traditie van pedagogen en andere denkers. Het is goed om daar kennis van te nemen. De pedagoog als inspiratiebron, als reisgenoot die even met je meeloopt op jouw weg naar het docentschap. Aan wie jij je vragen stelt, maar als je goed luistert hoor je dat hij ook vragen aan jou stelt. Er is immers al zo veel gezegd en uitgeprobeerd op het terrein van het onderwijs.

We hebben gemerkt dat deze momenten helpen om onderwijs en leraarschap minder eenzijdig vanuit een kennis- of vaardighedenbril te bekijken. Je krijgt meer inzicht in fundamentele vraagstukken en een beter beeld van onderwijs als geheel. Het geeft je ook een gevoel voor verhoudingen bij dat wat heden ten dage als nieuw gepresenteerd wordt en dat wat van duurzaam belang is.

Werkwijze

Om een goed beeld van de pedagogiek door de eeuwen heen te krijgen volg je twee colleges over een pedagoog naar keuze. Daarbij ontvang je een voorbereidende opdracht en na afloop een verwerkingsopdracht die je inlevert als onderdeel van je portfolio.

Verplichtingen

Twee masterclasses van een pedagoog naar keuze.

Je kiest gedurende leerjaar 1 t/m 3 voor een spreiding van pedagogen uit verschillende periodes. Zie hiervoor de gids Historische Pedagogie.

Verplichte literatuur

Murre, P.M., De Mynck, A. & Vermeulen, H. (2012 en 2014). *Vitale idealen, voorbeeldige praktijken. Grote pedagogen over opvoeding en onderwijs*. Deel 1 en deel 2. Amsterdam, Buijten en Schipperheijn Motief. (Te bestellen bij webwinkel Driestar)

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

Toets praktijkopdracht leerjaar 3

GEN 3.12.12 – Praktijkopdracht

○ Toetsnaam:	Filmfragment van lesonderdeel
○ Cursuscode:	GEN 3.12.12
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	1
○ Plaats in het curriculum:	leerjaar 3, periode 3 en 4, <u>onderdeel portofolio</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	beroepstaken 'ik kan'
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Je werkt in de periode 1 t/m 4 zelfstandig aan de toetsdoelen die in relatie staan met leeruitkomsten van BT en PI uit het beroepsprofiel van de christelijke leraar, zoals deze in de opdrachtomschrijvingen in OnderwijsOnline zijn omschreven.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

Toets portfolio leerjaar 3

GEN 3.12.13 -Portfolio en ontwikkelingsgesprek

○ Toetsnaam:	Portfolio en ontwikkelingsgesprek
○ Cursuscode:	GEN 3.12.13
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	1
○ Plaats in het curriculum:	leerjaar 3, periode 4, <u>onderdeel portfolio</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	leerlijn PI 1-4
○ Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leerdoelen

1. Je kunt een ontwikkelingsgericht en inzichtgevend beeld geven van je huidige niveau met betrekking tot het beroepsprofiel.
2. Je functioneert op voldoende niveau voor de professionele identiteit en de beroepstaken 1, 2, 3 en 5 als beginnend beroepsbeoefenaar op NLQF niveau 6 (qua kennis, vaardigheden, verantwoordelijkheid en zelfstandigheid).
3. Je onderbouwt je niveaubeschrijvingen met bewijzen die getuigen van variatie, relevantie, authenticiteit en actualiteit en kwaliteit.

Inhoud

Het portfolio in leerjaar drie is een ontwikkelingsdocument. Hierin verzamel je bewijsmateriaal waarmee je je ontwikkeling als zelfstandig als leraar in opleiding aantoont. Ook werk je aan en reflecteer je op je professionele identiteit en de vijf beroepstaken uit het 'beroepsprofiel voor de christelijke leraar'. Hiermee maak je je persoonlijke ontwikkeling in leerjaar 3 zichtbaar.

Onderdelen

Het portfolio leerjaar 3 bestaat uit de volgende onderdelen:

- ✓ Curriculum vitae
- ✓ Gegevens werkplek en -begeleider
- ✓ Leervragen en 'plan van aanpak' (zie handleiding 'portfolio')
- ✓ Reflectie op beroepstaken en professionele identiteit

Werkwijze

Het portfolio is een werkdocument gedurende een leerjaar. Je werkt er opdrachten in uit en je levert bewijsmateriaal in. Tijdens het ontwikkelingsgesprek met je schoolopleider (OidS) of docent/tutor (deeltijd) vertel je aan de hand van je portfolio in een criteriumgericht interview (CGI) over de ontwikkeling die je doormaakt.

Verplichtingen

- Je woont de PI-bijeenkomsten bij.
- Je neemt actief deel aan de PI-bijeenkomsten.
- Je rond leerjaar 3 af in de vorm van een ontwikkelingsgesprek met je docent/tutor (deeltijd) of schoolopleider (OidS).

Afsluiting

Het onderdeel 'portfolio en ontwikkelingsgesprek' is behaald wanneer het ontwikkelingsgesprek met een voldoende is beoordeeld.

Literatuur

Zie opdrachtoomschrijvingen in portfolio

Toets Generieke kennisbasis (GKB)

GEN 3.15 -Generieke kennisbasis (GKB)

○ Toetsnaam:	Generieke kennisbasis (GKB)
○ Cursuscode:	GEN 3.15
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	1
○ Plaats in het curriculum:	leerjaar 3, periode 4
○ Plaats in het beroepsprofiel:	kennisring
○ Beoordelaar:	Remindo, digitale toets
○ Beoordeling:	cijfer

Inhoud

De inhoud van deze module bestaat uit de kennisdomeinen van het beroepsprofiel van de christelijke leraar. Hiermee worden thema's van de landelijke generieke kennisbasis getoetst.

Werkwijze

Je bestudeert zelfstandig de stof waarmee je de toets kunt maken.

Verplichtingen

Alle studenten zijn verplicht om deze toets te maken.

Literatuur

Zie gids Generieke Kennisbasis.

Afsluiting

Dit onderdeel is behaald als de GKB voldoende is beoordeeld.

IIII Programmabeschrijving van leerjaar 4

Toetsen beroepstaken (BT) leerjaar 4: 'ik kan'

GEN 4.5 -BT1 Leidinggeven aan leerlingen

○ Toetsnaam:	Groepsdynamica
○ Cursuscode:	GEN 4.5
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	2
○ Plaats in het curriculum	leerjaar 4, colleges periode 1 of 3, <u>onderdeel afsluiting periode 1/3</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	'ik kan' , leerlijn BT1 leerjaar 1-4
○ Beoordelaar:	tutor/docent (deeltijd en OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Beroepstaak 3 'Pedagogisch leidinggeven aan leerlingen':** kern 1.1 'Onderhouden van een pedagogische relatie met leerlingen', kern 1.2 'Afstemmen van de leiderschapsstijl op leerlingen', kern 1.4 'Begeleiden van de omgang tussen leerlingen', kern 1.5 'Aanpakken van gedrag van leerlingen dat als problematisch wordt gezien' en kern 1.6 'Onderzoekend vermogen in het pedagogisch leidinggeven aan leerlingen'

Inhoud

In deze module ga je aan de slag met groepsdynamica. Je brengt door middel van een 3D-sociogram de groepsdynamiek van een klas in kaart. Op grond van een analyse hiervan formuleer je passende interventies.

Werkwijze

De docent/schoolopleider besteedt in de colleges specifiek aandacht aan de genoemde thema's. Tijdens de colleges is er tijd ingeruimd om de stof te verwerken en eventueel aan (delen) van de opdracht te werken. Daarnaast is er voldoende ruimte voor interactie met medestudenten over de onderwerpen die centraal staan.

Verplichtingen

De student is verplicht alle colleges aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 4.6 -BT2 Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen

o Toetsnaam:	Ontwikkeling en leren
o Cursuscode:	GEN 4.6
o Toetscode:	toets-1
o Aantal studiepunten:	2
o Plaats in het curriculum	leerjaar 4, colleges periode 1/3, <u>onderdeel afsluiting periode 1/3</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	'ik kan', 'ik denk' , leerlijn BT2 leerjaar 1-4
o Beoordelaar:	tutor/docent (deeltijd en OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen':** kern 2.1 'voorbereiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen', kern 2.4 'onderzoekend vermogen in het begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen'.
- **Kennisdomeinen:** Kennis van beroep, concepten en methodieken

Inhoud

In deze module ga je aan de slag met het evalueren en verrijken van je lespraktijk door middel van leerprincipes uit de leertheorieën cognitivisme, behaviorisme en constructivisme. Je brengt in kaart wat de kenmerken zijn van deze leertheorieën en wat volgens jou de sterke en zwakke punten ervan zijn. Ook stel je een aantal leerprincipes op aan de hand van de leertheorieën. Vervolgens voer je een kritische evaluatie uit van je huidige lespraktijk aan de hand van de leerprincipes. Daarna beschrijf je concreet welke verrijking toegevoegd kan worden. Je onderbouwt deze toevoeging en hierbij ga je ook in op de ontwikkelingsfase van de jongeren.

Werkwijze

De docent/schoolopleider besteedt in de colleges specifiek aandacht aan de genoemde thema's. Tijdens de colleges is er tijd ingeruimd om de stof te verwerken en eventueel aan (delen) van de opdracht te werken. Daarnaast is er voldoende ruimte voor interactie met medestudenten over de onderwerpen die centraal staan.

Verplichtingen

De student is verplicht alle colleges aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 4.7 -BT3 Samen ondersteunen van leerlingen

○ Toetsnaam:	Leerlingzorg
○ Cursuscode:	GEN 4.7
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	2
○ Plaats in het curriculum	leerjaar 4, colleges periode 2/4, <u>onderdeel afsluiting periode 2/4</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	'ik kan' , leerlijn BT3 leerjaar 1-4
○ Beoordelaar:	tutor/docent (deeltijd en OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **'Samen ondersteunen van leerlingen' (BT3):** kern 3.2 'In samenspraak bepalen van de ondersteuning van de leerling, kern 3.3 'Samenwerken in een integrale aanpak' en kern 3.4 'Onderzoekend vermogen in het samen ondersteunen van de leerling'

Inhoud

Als leraar ben je meestal niet alleen vakdocent maar ook mentor. Je begeleidt je leerlingen in hun onderwijsleerproces en geeft hen basisondersteuning. Wanneer blijkt dat voor een leerling deze basisondersteuning niet voldoende is, ga je in samenwerking met anderen zoeken naar welke extra begeleiding deze leerling nodig heeft. In deze module ga je daarmee aan de slag.

Werkwijze

De docent/schoolopleider besteedt in de colleges specifiek aandacht aan de genoemde thema's. Tijdens de colleges is er tijd ingeruimd om de stof te verwerken en eventueel aan (delen) van de opdracht te werken. Daarnaast is er voldoende ruimte voor interactie met medestudenten over de onderwerpen die centraal staan. Naast de colleges volg je een verdiepende masterclass.

Verplichtingen

De student is verplicht alle colleges aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework is ingeleverd en met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 4.8 - BT4 werken aan kwaliteit en beleid

o Toetsnaam:	Vakdidactisch eindwerk onderzoekend vermogen
o Cursuscode:	GEN 4.8
o Toetscode:	toets-1
o Aantal studiepunten:	10
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 4, periode 1 t/m 4
o Plaats in het beroepsprofiel:	' ik kan ', leerlijn BT4 leerjaar 1-4
o Beoordelaars:	vakdocent (eerste beoordelaar) en onderzoeksbegeleider (tweede beoordelaar) (deeltijd en OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen':** kern 2.1 'Voorbereiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen', kern 2.2 'Uitvoeren van leer- en ontwikkelingsprocessen', kern 2.3 'Evalueren van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen' en kern 2.4 'Onderzoekend vermogen in het begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerling'.
- **Beroepstaak 4 'Werken aan kwaliteit en beleid':** kern 4.4 'Doen van praktijkonderzoek' en kern 5.5 'Onderzoekend vermogen in werken aan kwaliteit en beleid'.
- **Beroepstaak 5 'Ontwikkelen van onderwijs':** kern 5.1 'Analyseren', kern 5.2 'Ontwerpen van het onderwijsproduct', kern 5.3 'Maken van het onderwijsproduct', kern 5.4 'Uitvoeren van het onderwijs', kern 5.5 'Evalueren van het onderwijsproduct' en kern 5.6 'Onderzoekend vermogen in het ontwikkelen van onderwijs'.

Inhoud

Je voert in je eigen lespraktijk een omvangrijk vakdidactisch onderzoek uit. In dit onderzoek verbind je het generieke en vakmatige perspectief van je beroep. Het onderzoek is, net als het assessment-portfolio, een eindwerk.

Werkwijze

De docent besteedt in de colleges specifiek aandacht aan het traject onderzoekend vermogen. Ook is er voldoende ruimte voor interactie met medestudenten over hun onderzoek. De persoonlijke begeleiding gebeurt door een onderzoeksbegeleider van het vak dat je studeert.

Verplichtingen

De student is verplicht alle colleges aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor één avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende is beoordeeld. De beoordeling vindt plaats door een vakdocent als eerste beoordelaar en jouw begeleider als tweede beoordelaar. Deze beoordeling verloopt als volgt: Je levert je werk in GradeWork in bij de eerste beoordelaar. Dit is dus iemand anders dan je begeleider. De eerste beoordelaar beoordeelt het werk door middel van het beoordelingsformulier. Onafhankelijk daarvan voert je begeleider als tweede beoordelaar een beoordeling uit. De beide beoordelaars komen tot een eindoordeel, dat met jou gedeeld wordt. Het eindoordeel bevat de waardering van de beoordelingscriteria, opmerkingen van zowel de eerste, als tweede beoordelaar en een gezamenlijke toelichting van beide beoordelaars.

GEN 4.9 -BT5 Ontwikkelen van onderwijs

○ Toetsnaam:	Digitale didactiek
○ Cursuscode:	GEN 4.9
○ Toetscode:	toets-1
○ Aantal studiepunten:	2
○ Plaats in het curriculum	leerjaar 4, colleges periode 1/3, <u>onderdeel afsluiting periode 1/3</u>
○ Plaats in het beroepsprofiel:	'ik kan' , leerlijn BT5 leerjaar 1-4
○ Beoordelaar:	tutor/docent (deeltijd en OidS)
○ Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten beroepsprofiel

Je werkt in deze periode tijdens de colleges en zelfstudie aan toetsdoelen die in relatie staan met de onderstaande leeruitkomsten uit het beroepsprofiel. De toetsdoelen zijn beschreven in de toetsopdracht.

- **Beroepstaak 5 'Ontwikkelen van onderwijs':** kern 'Analyseren', kern 2 'Ontwerpen van het onderwijsproduct', kern 5.3 'Maken van het onderwijsproduct' en kern 5.6 'Onderzoekend vermogen in het ontwikkelen van onderwijs'.
- **Beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen':** kern 2.1 'Voorbereiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen', kern 2.2 'Uitvoeren van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen', Kern 2.3 'Evalueren van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen' en kern 2.4 'Onderzoeken vermogen in het begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen'.

Inhoud

In de module staat digitale didactiek centraal. Je ontwikkelt tijdens deze module een lessenserie waarin digitale didactiek centraal staat. Als docent moet jij keuzes maken de juiste combinatie van didactiek, technologie en vakinhoud in te zetten binnen jouw onderwijssituatie. Technologie is niet meer weg te denken en beïnvloedt de didactiek, maar je zult ook ontdekken dat het de vakinhoud beïnvloedt.

Werkwijze

De docent/schoolopleider besteedt in de colleges specifiek aandacht aan de genoemde thema's. Tijdens de colleges is er tijd ingeruimd om de stof te verwerken en eventueel aan (delen) van de opdracht te werken. Daarnaast is er voldoende ruimte voor interactie met medestudenten over de onderwerpen die centraal staan.

Verplichtingen

De student is verplicht alle colleges aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor één avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent.

Verplichte literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework is ingeleverd en met een voldoende resultaat is beoordeeld.

Toetsen praktijkervaring leerjaar 4

GEN 4.11 -Praktijkervaring

o Toetsnaam:	Praktijkervaring lesgeven
o Cursuscode:	GEN 4.11
o Toetscode:	toets-1
o Aantal studiepunten:	14
o Plaats in het curriculum	leerjaar 4, <u>periode 1 t/4</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	'ik ben', 'ik denk', 'ik kan',
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

o Toetsnaam:	Stage po-vo
o Cursuscode:	GEN 4.11
o Toetscode:	toets-2
o Aantal studiepunten:	1
o Plaats in het curriculum	leerjaar 4, <u>periode 1 t/m 4</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	'ik ben', 'ik denk', 'ik kan',
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Leeruitkomsten

Na afloop kun je aantonen dat je de leeruitkomsten van de professionele identiteit, de kennisring en van de beroepstaken van het vierde leerjaar beheerst (zie gids Praktijkervaring).

Inhoud

In deze module:

- maak je kennis met de praktijk van het beroep van leraar in het vo of mbo
- geef je (delen van) lessen
- reflecteer je op je eigen handelen en hoe dat zich verhoudt tot het christelijk leraarschap

De module praktijkervaring bestaat uit twee toetsen: Toets 1 'praktijkervaring lesgeven' en toets 2 'praktijkervaring opdrachten'. Studenten met een aanstelling op een school kunnen vrijstelling krijgen voor de toets 'praktijkervaring lesgeven', maar dienen de bij deze module behorende opdrachten wel uit te voeren (toets 2 'praktijkervaring opdrachten').

Het vereiste aantal te geven lessen is als volgt:

- OidS-studenten: minimaal 470 lessen in jaar 3 en 4 samen; 6 lessen per week leveren in jaar 3 en 4 samen minimaal 470 lessen op. Je mag maximaal 12 lessen per week in jaar 4 geven.
- Deeltijdstudenten met een stage (geen aanstelling): minimaal 10 lessen per week gedurende 21 weken.
- Studenten met een aanstelling in het vo of mbo: minimaal 10 lessen per week gedurende een heel cursusjaar

Werkwijze

Om je praktijkervaring te ontwikkelen, geef je lessen en ga je in gesprek met docenten en leerlingen. Je reflecteert (met je schoolopleider/begeleider) op je eigen handelen. Naast een aantal gerichte praktijkopdrachten werk je aan de opdrachten waarmee je de theorie aan de praktijk verbindt. De praktijkopdrachten staan beschreven in de gids Praktijkervaring.

- Als je de route Opleiden in de School (OidS) volgt, werk je op schoollocatie aan zowel je praktijkopdrachten als aan de periodeopdrachten.
- Als je via de deeltijdroute studeert, werk je op een school voor voortgezet onderwijs/middelbaar beroepsonderwijs aan de praktijkopdrachten en maak je de periodeopdrachten als zelfstudie.

Verplichtingen

Als je de route Opleiden in de School (OidS) volgt, ben je twee dagen per week op je schoollocatie. Als je via de deeltijdroute studeert, geef je minimaal 10 lessen per week, gedurende 21 weken, op een school voor voortgezet onderwijs/middelbaar beroepsonderwijs.

Literatuur

Zie de gids Praktijkervaring.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

Toetsen divers leerjaar 4

GEN 4.16.1 -Keuzemodule 1

o Toetsnaam:	Keuzemodule 1
o Cursuscode:	GEN 4.12
o Toetscode: `	toets-1
o Aantal studiepunten:	3
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 4, periode 1-4
o Plaats in het beroepsprofiel:	leerlijn 'ik kan'
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

GEN 4.1.6.2 – Keuzemodule 2

o Toetsnaam:	Keuzemodule 2
o Cursuscode:	GEN 4.12
o Toetscode: `	toets-1
o Aantal studiepunten:	3
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 4, periode 1-4
o Plaats in het beroepsprofiel:	leerlijn 'ik kan'
o Beoordelaar:	docent (deeltijd) of schoolopleider (OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Inhoud

In de eerste jaren van de opleiding heb je een brede basis meegekregen. Dit leerjaar kiezen we voor verbinding en verdieping. In onderstaande keuzemodules komen meerdere thema's samen die gerelateerd zijn aan jouw professionele identiteit en de beroepstaken. Daarbij ligt het accent op de hogere niveaus van Bloom (analyseren, evalueren en creëren). In de opdrachten bij de keuzemodules maak je de verbinding met jouw werkplek in het onderwijs en daarmee met de door jou gekozen afstudeerrichting. Zie voor meer informatie de gids Keuzemodules leerjaar 4.

Werkwijze

Je volgt twee keuzemodules. Een keuzemodule bestaat uit een introductiecollege met voorwerk en een afsluitende opdracht. Uit het aanbod van keuzemodules worden op grond van de keuze van de studenten vier keuzemodules per semester aangeboden. Omdat elke student er twee volgt, is zodoende groeps grootte per keuzemodule niet te groot of te klein.

Verplichtingen

De student is verplicht bij het college van elke gekozen keuzemodule aanwezig te zijn. Bij absentie moet het college de eerstvolgende gelegenheid ingehaald worden.

Literatuur

Zie de gids Keuzemodules leerjaar 4 en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

GEN 4.17 -Interculturele ervaring

o Toetsnaam:	Interculturele ervaring
o Cursuscode:	GEN 4.17
o Toetscode:	toets-1
o Aantal studiepunten:	3
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 4, periode 1-4
o Plaats in het beroepsprofiel:	leerlijn 'ik ben', 'ik denk', 'ik kan'
o Beoordelaar:	docent/tutor (deeltijd en OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Inhoud

Je doet in deze module interculturele ervaring op. We spreken bewust over interculturele ervaring en niet over internationalisering, omdat interculturele ervaring ook in Nederland kan opgedaan worden. Uiteraard kun je deze ervaring ook opdoen door een activiteit in het buitenland uit te voeren.

Je kunt deelnemen aan een internationale studiereis die in het kader van het generieke programma door het instituut wordt georganiseerd. Daarnaast kun je een eigen studiereis organiseren, zoals stage lopen op een school in het buitenland. Als je niet naar het buitenland wilt, dan doe je interculturele ervaring op door middel van een activiteit in Nederland. Denk hierbij aan stage lopen op een school met een andere levensovertuiging, bij een maatschappelijk gerelateerde instelling zoals het Leger des Heils of lesgeven aan vluchtelingen.

Werkwijze

Je voert deze module zelfstandig uit. Als je niet deelneemt aan de internationale studiereis die door het instituut wordt georganiseerd, dan stel je zelf een plan op. Dit leg je ter goedkeuring aan de docent/tutor voorlegt. Het plan voer je vervolgens uit. Je kunt de module al in een eerder studiejaar uitvoeren.

Als je een buitenlandreis wilt doen die qua omvang groter is dan 3 ec, dan kun je een keuzedeel (3 ec) hiervoor gebruiken.

NB: Er zijn OidS-studenten die in het oude programma de module 'internationalisering' hebben afgerond. Dit hield een buitenlandstage van 4 ec in en een stage van 2 ec bij een school met een andere denominatie in. Deze studenten mogen de nieuwe module 'interculturele ervaring' in het vierde leerjaar opnieuw uitvoeren. Degenen die dit niet willen, voeren een extra keuzedeel uit naast de bestaande verplichting om twee keuzedelen uit te voeren.

Verplichtingen

Deze module kent geen colleges.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de opdrachtomschrijving in OnderwijsOnline.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de schriftelijke opdracht in Gradework met een voldoende resultaat is beoordeeld.

Toets assessmentportfolio leerjaar 4

GEN 4.12-Assessmentportfolio en eindgesprek

o Toetsnaam:	Filmfragment van lesonderdeel
o Cursuscode:	GEN 4.12
o Toetscode: `	toets-1
o Aantal studiepunten:	1
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 3, periode 3 en 4, <u>onderdeel portofolio</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	beroepstaken 'ik kan'
o Beoordelaar:	tutor (deeltijd en OidS)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

o Toetsnaam:	Assessmentportfolio
o Cursuscode:	GEN 4.12
o Toetscode: `	toets-2
o Aantal studiepunten:	4
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 4, periode 1-4, <u>onderdeel portofolio</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	leerlijn 'ik ben', 'ik denk', 'ik kan'
o Beoordelaars:	deeltijd: twee instituutsassessoren, waarvan één de begeleider is. Deze begeleider treedt op als tweede beoordelaar. OidS: instituutsassessor (eerste beoordelaar) en onafhankelijke schoolassessor (tweede beoordelaar)
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

o Toetsnaam:	Eindgesprek
o Cursuscode:	GEN 4.12
o Toetscode: `	toets-3
o Aantal studiepunten:	0
o Plaats in het curriculum:	leerjaar 4, periode 1-4, <u>onderdeel portofolio</u>
o Plaats in het beroepsprofiel:	leerlijn 'ik ben', 'ik denk', 'ik kan'
o Beoordelaar:	deeltijd: instituutsassessor OidS: instituutsassessor en schoolassessor
o Beoordeling:	voldoende/onvoldoende

Onderdelen

Het assessmentportfolio in leerjaar 4 bestaat uit de volgende onderdelen:

- ✓ Curriculum vitae
- ✓ Zelfevaluatie professionele identiteit
- ✓ Zelfevaluatie beroepstaken

Inhoud

Het assessmentportfolio in leerjaar vier is een assessment-document. Het is één van twee eindwerken naast het eindwerk vakdidactisch onderzoekend vermogen. In je portfolio reflecteer je op je professionele identiteit en de vijf beroepstaken uit het 'beroepsprofiel voor de christelijke leraar'. Verder verzamel je bewijsmaterialen die aantonen dat je pedagogisch en vakdidactisch startbekwaam bent.

Werkwijze

Gedurende het leerjaar verzamel je bewijsmaterialen waarmee je in je assessmentportfolio aantoont dat je startbekwaam bent. Dit portfolio wordt beoordeeld door twee assessoren. Tijdens het eindgesprek vertel je aan de hand van je assessmentportfolio in een criteriumgericht interview (CGI) over de ontwikkeling die je hebt doorgemaakt tot startbekwaam docent. Dit eindgesprek is evaluerend van aard.

Verplichtingen

Om het eindgesprek te kunnen aanvragen, moeten alle overige modules van zowel het generieke als vakinhoudelijke programma voldoende afgerond zijn.

Literatuur

Zie de handleiding Portfolio.

Afsluiting

Het onderdeel assessmentportfolio is behaald wanneer:

1. Het filmfragment met een voldoende resultaat beoordeeld is.
2. Het assessmentportfolio met een voldoende resultaat beoordeeld is. De beoordeling van het assessmentportfolio gebeurt door twee assessoren. Voor OidS-studenten zijn dit de instituutsassessor (eerste beoordelaar) en een onafhankelijke schoolassessor (tweede beoordelaar). Voor deeltijdstudenten zijn dit twee instituutsassessoren: een onafhankelijke eerste beoordelaar en de begeleider als tweede beoordelaar. De beoordeling verloopt als volgt: Je levert je werk in GradeWork in bij de eerste beoordelaar. Deze beoordeelt het werk door middel van het beoordelingsformulier. Onafhankelijk daarvan voert de tweede beoordelaar een beoordeling uit. De beide beoordelaars komen tot een eindoordeel, dat met jou gedeeld wordt. Het eindoordeel bevat de waardering van de beoordelingscriteria, opmerkingen van zowel de eerste, als tweede beoordelaar en een gezamenlijke toelichting van beide beoordelaars.
3. Het eindgesprek met een voldoende beoordeeld is. Het eindgesprek is evaluatief van aard.

INHOUD VAK MODULES

Inhoudsopgave vakinhoudelijk programma

Inhoudsopgave vakinhoudelijk programma	1
B Moduleoverzichten vakinhoudelijk programma	2
I Modulebeschrijvingen van het eerste studiejaar	4
1.1.1 Inleiding geschiedenis	4
1.1.2 Vóór-Griekse en Griekse periode	6
1.1.3 Godsdienst, cultuur en maatschappij in de vroege Middeleeuwen	8
1.1.4 De Nederlanden in de 16 ^e en 17 ^e eeuw: Opstand en Gouden Eeuw	10
1.1.5 De Romeinse en vroegchristelijke periode	11
1.1.6 Godsdienst, cultuur en maatschappij in de hoge Middeleeuwen	13
1.1.7 Bijbelwetenschap	15
1.1.8 Vakdidactiek 1	16
1.1.9 Literatuurtentamen oude geschiedenis	17
1.1.10 Eindgesprek	18
II Modulebeschrijvingen van het tweede studiejaar	19
2.1.1 Godsdienst, cultuur en maatschappij in het Herfsttij der Middeleeuwen	19
2.1.2 Europa in de 16 ^e , 17 ^e en 18 ^e eeuw:	21
Reformatie, Absolutisme, Verlichting en Revolutie	21
2.1.3 Politieke, sociaaleconomische en culturele modernisering	22
van Nederland (19 ^{de} eeuw)	22
2.1.4 Van Republiek tot natiestaat: Nederland in de 18 ^{de} eeuw	23
2.1.5 Vakdidactiek 2	24
2.1.6 Geschiedenis van de westerse filosofie I en II	25
2.1.7 De democratie bedreigd (1919-1945)	26
2.1.9 Politiek en staatsinrichting	27
2.1.10 Literatuurtentamen middeleeuwse geschiedenis	28
III Modulebeschrijvingen van het derde studiejaar	29
3.1.1 Literatuurtentamen Nieuwe Geschiedenis	29
3.1.10 Het Europese statenstelsel (1815-1918)	30
3.1.2 Nederlands als burgerlijk-verzuilde samenleving 1917-1945	32
3.1.3 De wereld: mondialisering versus versplintering (1945-heden)	33
3.1.4 Christelijke geschiedbeschouwing	34
3.1.5 Vakdidactiek 3	35
3.1.6 Groen van Prinsterer als Nederlander en Europeaan	36
3.1.7 Historiografie	37
3.1.8 Geschiedenis van de Europese integratie	38
3.1.9 Internationalisering	39
IV Modulebeschrijvingen van het vierde studiejaar	40
4.1.1 Nederland ontzuilt en zoekt nieuwe wegen (1945-heden)	40
4.1.2 Literatuurtentamen nieuwste Geschiedenis	41
4.1.3 (Vorbereiding) historisch onderzoek	42
4.1.11 Landelijke kennistoets	43

B Moduleoverzichten vakinhoudelijk programma

Het vakinhoudelijke en vakdidactische programma van de tweedegraadsopleiding geschiedenis is gebaseerd op de landelijke kennisbasis, op het vakconcept én op onze eigen opleidingsvisie vanuit het Beroepsprofiel van de christelijke leraar. Bij alle modules willen we werken vanuit de Bijbel als bron en norm van ons denken en handelen. Alle modules dragen bij aan de kennislaag ('Ik denk') van het beroepsprofiel. Bij verschillende van die modules helpt de inhoud bij het ontwikkelen van de professionele identiteit van de christelijke leraar ('Ik ben'). De modules vakdidactiek zijn gelinkt aan beroepstaak 2 en 5 uit de derde laag van het beroepsprofiel ('Ik kan'). Die beroepstaken spelen ook een rol in andere modules. Alle modules dragen bij aan het behalen van de eindkwalificaties van de opleiding. De verantwoording hiervan is te vinden in het raamwerkcurriculum van de opleiding geschiedenis.

Het vakinhoudelijke programma van de tweedegraads opleiding geschiedenis omvat de volgende onderdelen:

Eerste studiejaar cursus 2024-2025				
Modulenaam	Module-nummer	Aantal credits	Docent	Opmerkingen
Inleiding	1.1.1	3	M. Glas	
Vóór-Griekse en Griekse periode	1.1.2	5	H.J. Nijsink	
Vroege Middeleeuwen	1.1.3	3	M. Glas	
De Nederlanden in de 16 ^e en 17 ^e eeuw	1.1.4	5	H. Vermeulen	
De Romeinse en vroegchristelijke periode	1.1.5	3	H.J. Nijsink	
Hoge Middeleeuwen	1.1.6	5	M. Glas	
Bijbelwetenschap	1.1.7	3	H.J. Nijsink	
Vakdidactiek (1)	1.1.8	6	J.L. Vermeulen	
Literatuurtentamen oude geschiedenis - mondeling	1.1.9	3	H.J. Nijsink	De student maakt zelf tijdig een afspraak voor het tentamen
Eindgesprek / portfolio-beoordeling	1.1.10	0	J.L. Vermeulen H. Vermeulen	Planning door docenten
	Totaal:	36		

Tweede studiejaar cursus 2024-2025				
Modulenaam	Module-nummer	Aantal credits	Docent	Opmerkingen
Herfsttij der Middeleeuwen	2.1.1	3	M. Glas	
Europa in de 16e, 17e en 18e eeuw	2.1.2	5	M. Glas	
Modernisering van Nederland 19 ^{de} eeuw	2.1.3	3	H. Vermeulen	
Ontstaan en ontwikkeling van Nederland als natiestaat 18 ^{de} eeuw	2.1.4	3	H. Vermeulen	
Vakdidactiek (2)	2.1.5	6	J.L. Vermeulen	
Geschiedenis van de westerse filosofie I en II	2.1.6	5	J.P. Bijl	
De democratie bedreigd 1919-1945	2.1.7	5	H. Vermeulen	
Politiek en staatsinrichting	2.1.9	3	J.L. Vermeulen	

Literatuurtentamen middeleeuwse geschiedenis - mondeling	2.1.10	3	M. Glas	De student maakt zelf tijdig een afspraak voor het tentamen
	Totaal	36		

Derde studiejaar cursus 2024-2025				
Modulenaam	Module-nummer	Aantal credits	Docent	Opmerkingen
Het Europese statenstelsel (1815-1918)	3.1.10	3	J.P. Bijl	
Nederland als burgerlijk-verzuilde samenleving 1917-1945	3.1.2	3	H. Vermeulen	
De wereld: mondialisering versus versplintering (1945-heden)	3.1.3	3	H. Vermeulen	
Christelijke geschiedbeschouwing	3.1.4	5	K. Tippe	
Vakdidactiek (3)	3.1.5	6	J.L. Vermeulen	
Groen van Prinsterer als Nederlander en Europeaan	3.1.6	2	J.P. Bijl	
Historiografie	3.1.7	5	K. Tippe	
Geschiedenis van de Europese integratie	3.1.8	6	J.P. Bijl	
Internationalisering	3.1.9	2	J.P. Bijl	
Literatuurtentamen nieuwe geschiedenis - mondeling	3.1.1	3	J.P. Bijl	De student maakt zelf tijdig een afspraak voor het tentamen
	Totaal	38		

Vierde studiejaar cursus 2024-2025				
Modulenaam	Module-nummer	Aantal credits	Docent	Opmerkingen
Nederland 1950-heden	4.1.1	3	H. Vermeulen	
Literatuurtentamen nieuwste geschiedenis - mondeling	4.1.2	3	H. Vermeulen	De student maakt zelf tijdig een afspraak voor het tentamen
Historisch onderzoek	4.1.3	6	H. Vermeulen	Colleges voorbereiding historisch onderzoek worden gegeven door H. Vermeulen, de begeleider van het onderzoek is afhankelijk van het gekozen onderwerp.
Landelijke Kennistoets	4.1.11	1	n.v.t.	Als de student aan alle voorwaarden voldoet, zorgt hij zelf voor een tijdige inschrijving. De LKT wordt in mei en in december afgenomen.
	Totaal	13		

I Modulebeschrijvingen van het eerste studiejaar

1.1.1 Inleiding geschiedenis

modulenaam:	inleiding geschiedenis
modulenummer:	1.1.1
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. M. Glas

inhoud

Deze inleidende module betreft een eerste kennismaking met de geschiedenis en zal richtinggevend zijn om onze houding ten aanzien van het verleden te bepalen. In de colleges wordt aandacht besteed aan geschiedenis als wetenschap, de plaats van geschiedenis tussen andere vakgebieden, historisch denken en redeneren en de doelen en functies van het vak. De metafoor van de spiegel historicael wordt gebruikt om op een meer beschouwende wijze naar het vak te kijken.

leerdoelen

- De student heeft kennis van en inzicht in het gebruik van de metafoor spiegel historicael en weet de verbinding te leggen met de eigen levensbeschouwelijke positie
- De student kan een definitie van geschiedenis geven; weet vanuit welke perspectieven de geschiedenis kan worden beschouwd en weet wat het eigene van de geschiedwetenschap is in vergelijking met andere vakgebieden
- De student kan onder meer aan de hand van de casus Indonesië-onderzoek aangeven met welke problematiek historici te maken krijgen, hoe perspectieven kunnen verschuiven en wat functie en nut van historisch onderzoek kan zijn
- De student heeft kennis van en inzicht in de kernactiviteit 'verzamelen', soorten bronnen, de vaardigheden bruikbaarheid, betrouwbaarheid en representativiteit
- De student heeft kennis van en inzicht in de kernactiviteit 'ordenen', waaronder de elementen continuïteit en verandering, periodiseren
- De student heeft kennis van en inzicht in de kernactiviteit 'verklaren', waaronder aspecten als opvattingen/waarden/belangen als oorzaken, relatief gewicht van oorzaken, bedoelde en onbedoelde gevolgen
- De student heeft kennis van en inzicht in de kernactiviteit 'beeldvormen', waaronder elementen als inleving, standplaatsgebondenheid, waarde, norm, interpretatie, objectiviteit
- De student is in staat in een constructieve samenwerkingsrelatie met anderen te werken aan de eigen ontwikkeling en die van anderen
- De student is in staat door middel van een presentatie van een deelaspect zijn (zich vormende) professionele identiteit handen en voeten te geven.

relatie met kennisbasis

Het betreft een introducerende en beschouwende module, die in die zin met alle tijdvakken een relatie heeft.

werkwijze

Bij het behandelen van de hierboven genoemde inhoud nemen contacturen een centrale plaats in. Tijdens de hoorcolleges wordt de collegestof (bestaande uit gedeelten van het handboek, soms aangevuld met bronteksten of artikelen) interactief aan de orde gesteld. De modulestof is onderverdeeld in thema's waarin een belangrijk aspect uit de te behandelen periode wordt gepresenteerd, gerelateerd aan de handboekstof. Tijdens het behandelen van de stof is er ruimte voor samen leren en de onderlinge dialoog, bijvoorbeeld bij het maken van korte opdrachten tijdens de colleges. De student wordt uitgedaagd om op basis van de aangereikte informatie beargumenteerde afwegingen te maken en zo doende tijdens de colleges te werken aan de ontwikkeling van een authentieke professionaliteit.

Deze werkwijze krijgt een verdieping in een door de student individueel of in samenwerking met een medestudent te houden presentatie. Daarbij is het nadrukkelijk de bedoeling dat de student zijn professionele vaardigheden ontwikkelt door het ontwerpen van een korte les voor een onderbouwklas, met inbegrip van het gebruik van het DA-model en de taxonomie van Bloom.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges. Presentatie van een deelaspect.

studiemateriaal

- Van Straaten, D (2020). *Historisch denken. Basisboek voor de vakdocent* (derde herziene druk). Uitgeverij Van Gorcum.
- Kennisbasis bachelor geschiedenis
- De door de docent uitgedeelde teksten

afsluiting

De module wordt afgesloten met een schriftelijk tentamen van 1,5 uur, waarvoor het volgende bestudeerd dient te worden:

- Van Straaten, D (2020). *Historisch denken. Basisboek voor de vakdocent* (derde herziene druk). Uitgeverij Van Gorcum. Hoofdstuk 1 t/m 5
- Kennisbasis bachelor geschiedenis. Beschrijving kennisdomein 1 en 3 (p. 13-15, 19-26)
- De door de docent uitgedeelde teksten

1.1.2 Vóór-Griekse en Griekse periode

modulenaam:	Vóór-Griekse en Griekse periode
modulenummer:	1.1.2
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	5
docent:	H.J. Nijsink MA

inhoud

Het tijdvak van de Oude Geschiedenis omvat de periode vanaf het begin van de menselijke cultuurvorming (ongeschreven geschiedenis) tot en met de vroegchristelijke tijd, ca. 500 AD. Kennis van deze tijd is van belang om de grondslagen van onze eigen moderne cultuur te kennen, de context waarin de Bijbelschrijvers leefden en dachten, als ook de taal en beeldende uitingen die eeuwenlang aan het westerse denken vorm en richting hebben gegeven. Deze module bespreekt de opkomst van de grote beschavingen in het (Nabije Midden) Oosten, de opkomst van het klassieke Griekenland, de hellenistische periode en de geschiedenis van het oude Israël.

A. leerdoelen kennis

De student:

- heeft kennis van en inzicht in de hoofdlijnen van de grote culturen van de oudheid, te weten Egypte, Mesopotamië en Hellas.
- heeft kennis van en inzicht in de omstandigheden en ontwikkelingen die van invloed zijn geweest op de staats- en natievorming in de Oudheid.
- heeft kennis van en inzicht in historische verschijnselen, gebeurtenissen, processen en personen in de 'niet-westerse' wereld.
- kent de belangrijkste geografisch aspecten van deze landen en kan die relateren aan de hoofdlijnen in de geschiedenis van een volk.
- heeft kennis van en inzicht in culturen, ideologieën en geestelijke stromingen die bij de totstandkoming van de moderne samenleving van invloed zijn geweest.
- heeft kennis van en inzicht in kenmerken van het mens- en wereldbeeld in de antieke oudheid en de joods-christelijke cultuur.
- kan primaire en secundaire bronnen hanteren en relateren aan de kennis van de grote culturen en de verschillende zienswijzen onderscheiden.
- heeft kennis van en inzicht in de belangrijkste onderzoeksmethoden van de archeologie.
- weet het christelijk geloof en zijn eigen staan in het geloof te verbinden met zijn denken over de geschiedenis en dat ook een plaats te geven in zijn eigen lespraktijk.
- weet zijn kennis van de Oudheid te verbinden met zijn christelijke levensbeschouwing en dit ook gestalte te geven in zijn lespraktijk: het gaat niet om informatie of kennis maar om wijsheid.

B. leerdoelen vaardigheden

De student:

- kan beargumenteren dat een historische verklaring een interpretatief karakter heeft
- kan vanuit zijn eigen christelijke visie kijken naar de geschiedenis en haar in basale zin ook duiden
- kan vanuit de verschillende religieuze opvattingen der grote culturen samenhangen aangeven tussen geestelijke en materiële aspecten in een samenleving.
- kan primaire en secundaire bronnen hanteren en relateren aan de kennis van de grote culturen en de verschillende zienswijzen onderscheiden

relatie met kennisbasis

Tijdvak 1, Prehistorie, Tijd van jagers en boeren. Canonvenster 1
Tijdvak 2a, Tijd van Grieken, 3000 v. Chr. -1200 v. Chr.

werkwijze

In de contacturen worden onderwerpen besproken, informatie uitgewisseld en probleemstellingen uitgewerkt. In de hoorcolleges worden belangrijke teksten gelezen en geanalyseerd. Om een beter inzicht te krijgen in de denk- en leefwereld van mensen uit de Oudheid wordt d.m.v. beelden (PP) de materiële en geestelijke cultuur uit deze periode zichtbaar en invoelbaar gemaakt.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges.

studiemateriaal

De Blois, L., & B. van der Spek (2017). *Een kennismaking met de oude wereld* (7^e druk). Coutinho (ISBN 9789046905876).

afsluiting

Schriftelijk tentamen van 1,5 uur over:

- Collegestof 1-15
- De Blois, L., & B. van der Spek (2017). *Een kennismaking met de oude wereld*. zie moduleboek voor de betreffende pagina's.
- Verschillende fragmenten uit primaire bronnen en secundaire literatuur
- Het betreffende gedeelte uit de Kennisbasis lerarenopleiding
- Het betreffende gedeelte uit *Oriëntatie op geschiedenis*

1.1.3 Godsdienst, cultuur en maatschappij in de vroege Middeleeuwen

modulenaam:	Godsdienst, cultuur en maatschappij in de vroege Middeleeuwen
modulenummer:	1.1.3
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. M. Glas

inhoud

De Middeleeuwen vormen een periode van 1000 jaren (500-1500) die, formeel gedomineerd door de Rooms-Katholieke Kerk, tal van bewegingen op godsdienstig, cultureel, economisch en politiek gebied te zien geven. In deze periode verschuift het zwaartepunt van de zich vanuit tamelijk eenvoudige feodale en agrarische structuren ontwikkelende beschaving naar de stedelijke centra in Noordwest-Europa en Italië. Parallel aan deze ontwikkeling loopt een groeiende invloed van kerk en godsdienst op de samenleving, die een uitgesproken christelijk karakter verkrijgt, gefundeerd op een religieus wereldbeeld dat door de intellectuele ontwikkeling onder leiding van instituten als kloosters en universiteiten theologisch-wetenschappelijk wordt uitgebouwd.

Binnen dit tijdvak wordt een periodisering aangehouden van Vroege Middeleeuwen (tot omstreeks 1000), Hoge of Volle Middeleeuwen (1000-1300) en Late Middeleeuwen (1300-1500), waardoor de hiervoor beschreven ontwikkeling wordt gemarkeerd en de verschuiving van eenvoudige politieke en economische structuren naar een meer complexe samenleving en staatsvorming reliëf krijgen. Eindpunt ligt in de ontwikkelingen in Italië, dat in contact staat met de Arabische wereld en met de Grieks-Romeinse erfenis, ten gevolge waarvan een nieuwe oriëntatie op niet-kerkelijk en niet-religieuze waarden aan het einde van de Middeleeuwen zich manifesteert die van beslissende en verreikende invloed is op het verdere verloop van de West-Europese geschiedenis.

Deze module, waarin de Vroege Middeleeuwen centraal staan, biedt een overzicht van de geschiedenis van (West-) Europa vanaf de laat Romeinse tijd tot aan de overgang naar een agrarisch-stedelijke samenleving zoals deze zich vanaf de eeuw voltrok. Naast het aanbrengen van inzicht in sociaaleconomische, politieke en religieuze aspecten en ontwikkelingen, maakt de student ook kennis met aspecten van de mentaliteitsgeschiedenis, het analyseren en interpreteren van relevante bronnen en wetenschappelijke literatuur.

leerdoelen

De student:

- heeft kennis van en inzicht in de voornaamste visies op de problematiek omtrent de overgang van Oudheid naar Middeleeuwen
- heeft kennis van en inzicht in de beeldvorming met betrekking tot de Middeleeuwen en is in staat het standplaatsgebonden karakter hiervan te onderkennen
- kan de maatschappelijke structuur in deze periode in sociaaleconomisch en politiek opzicht (en daarmee de centrale begrippen hofstelsel en feodalisme) benoemen en verklaren,
- heeft kennis van en een visie op verschillende aspecten van de betekenis/invloed van de kerk voor/op de samenleving in de betrokken periode
- kent de ontwikkeling en de problematiek van de verhouding tussen kerk en staat in deze periode en kan deze binnen een historisch context plaatsen en verklaren
- kan de bestudeerde onderwerpen beoordelen en plaatsen in het perspectief van de (West-) Europese geschiedenis
- is in staat ten aanzien van historisch (bronnen) materiaal beargumenteerde afwegingen te maken en tot een zelfstandig oordeel te komen
- is in staat de behandelde thema's te beoordelen en te interpreteren wat betreft hun relevantie voor de huidige actuele ontwikkelingen, onder meer ten aanzien van de eigen levensbeschouwelijke positie
- is in staat in een constructieve samenwerkingsrelatie met anderen te werken aan de eigen ontwikkeling en die van anderen
- is in staat door middel van een presentatie van een historisch onderwerp zijn (zich vormende) professionele identiteit handen en voeten te geven

relatie met kennisbasis

Tijdvak 3, De tijd van monniken en ridders (500-1000), Canonvenster 3,4.

werkwijze

Bij het behandelen van de hierboven genoemde inhoud nemen contacturen een centrale plaats in. Tijdens de hoorcolleges wordt de collegestof (bestaande uit gedeelten van het handboek, soms aangevuld met bronteksten of artikelen) interactief aan de orde gesteld. De modulestof is onderverdeeld in thema's waarin een belangrijk aspect uit de te behandelen periode wordt gepresenteerd, gerelateerd aan de handboekstof. Tijdens het behandelen van de stof is er ruimte voor samen leren en de onderlinge dialoog, bijvoorbeeld bij het maken van korte opdrachten tijdens de colleges. De student wordt uitgedaagd om op basis van de aangereikte informatie beargumenteerde afwegingen te maken en zodoende tijdens de colleges te werken aan de ontwikkeling van een authentieke professionaliteit.

Deze werkwijze krijgt een verdieping in een door de student individueel of in samenwerking met een medestudent te houden presentatie over een deelaspect van de Vroege Middeleeuwen. Daarbij is het nadrukkelijk de bedoeling dat de student hierbij zijn professionele vaardigheden ontwikkelt door het ontwerpen van een korte les voor een onderbouwklas, met inbegrip van het gebruik van het DA-model en de taxonomie van Bloom.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges. Presentatie van een deelaspect van de Vroege Middeleeuwen.

studiemateriaal

- Blockmans, W., & Hoppenbrouwers, P. (2021). *Eeuwen des onderscheids* (compleet herziene editie). Uitgeverij Prometheus.
- Van Riessen, M. (2020). *Oriëntatie op geschiedenis*. Uitgeverij Van Gorcum.
- Kennisbasis docent geschiedenis bachelor.
- De door de docent uitgedeelde teksten

afsluiting

Een schriftelijk tentamen van 1,5 uur over de volgende stof:

- Blockmans, W., & Hoppenbrouwers, P. (2021). *Eeuwen des onderscheids* (compleet herziene editie). Uitgeverij Prometheus. Hoofdstuk 1 t/m 3.
- Van Riessen, M. (2020). *Oriëntatie op geschiedenis*. Uitgeverij Van Gorcum. Hoofdstuk 3.
- Pagina 29 van de Kennisbasis docent geschiedenis bachelor.
- De door de docent uitgedeelde teksten

1.1.4 De Nederlanden in de 16^e en 17^e eeuw: Opstand en Gouden Eeuw

modulenaam:	De Nederlanden in de 16 ^e en 17 ^e eeuw: Opstand en Gouden Eeuw
modulenummer:	1.1.4
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	5
docent:	drs. H. Vermeulen

inhoud

Deze module behandelt de geschiedenis van de Nederlanden tussen 1500 en 1700.

leerdoelen

A. kennis

De student kent:

1. de 16^e en 17^e-eeuwse geschiedenis van de (Noordelijke) Nederlanden in hoofdlijnen.
2. (de historische interpretaties van) de sociaaleconomische verhoudingen en ontwikkelingen van de geschiedenis der Nederlanden in de 16^e en 17^e eeuw.
3. (de historische interpretaties van) de religieuze verhoudingen en ontwikkelingen in de Nederlanden gedurende de 16^e en 17^e eeuw.
4. het politieke systeem in de Nederlanden in de 16de en 17de eeuw, de ontstaansgeschiedenis en de werking ervan.
5. het chronologisch overzicht van belangrijke gebeurtenissen, verschijnselen, vraagstukken en personen uit de geschiedenis van de Nederlanden in de vroegmoderne tijd.

B. vaardigheden

De student kan:

1. een thema uit de stof van de module vaststellen, begrenzen, bestuderen en presenteren.
2. demografische, sociale, economische, politieke, religieuze en cultureel-mentale factoren die van invloed zijn op historische verschijnselen, gebeurtenissen, processen en structuren van elkaar onderscheiden en hun onderlinge verwevenheid verklaren.
3. de hoofdlijnen van de 16^e en 17^e geschiedenis van de Nederlanden bestuderen en toepassen aan de hand van primaire en secundaire bronnen en handboeken.
4. primaire beeld- en tekstbronnen uit deze periode interpreteren.

relatie met kennisbasis

Tijdvak 5, De Tijd van ontdekkers en hervormers, de Renaissance, Canonvenster 9, 10, 11

Tijdvak 6, De Tijd van regenten en vorsten, Gouden Eeuw, 17^e eeuw, Canonvenster, 12, 14, 15, 16, 19

werkwijze

Studenten bereiden in zelfstudie de collegestof voor. De colleges zijn bedoeld om de voorbereide inhoud interactief aan de orde te stellen door bespreking, discussie en toelichting. De modulestof is onderverdeeld in thema's waarin een belangrijk aspect uit de te behandelen periode wordt gepresenteerd en geproblematiseerd. Onder leiding van de docent wordt in discussie en toelichting het thema uitgewerkt. Daarbij is er ruimte voor samen leren, voor het zoeken naar interpretaties vanuit christelijk perspectief, de onderlinge dialoog en argumentatie. De student wordt uitgedaagd om op basis van de aangereikte informatie beargumenteerde afwegingen te maken en tot een zelfstandig oordeel en positiebepaling te komen en aldus tijdens de colleges te werken aan de ontwikkeling van een authentieke professionaliteit. Deze werkwijze krijgt een verdieping in een door de student te houden presentatie over een deelaspect van de thema's die in deze module centraal staan.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges en presentatie van een onderzoek.

studiemateriaal

J.C.H. Blom, E. Lamberts (red.), *Geschiedenis van de Nederlanden*, Amsterdam 2014 // Marcel van Riessen, Frits Rovers, Arie Wildschut (red.), *Oriëntatie op geschiedenis*, uitgeverij Van Gorcum, Assen 2011 // Het betreffende gedeelte uit de Kennisbasis docent geschiedenis bachelor

afsluiting

Een schriftelijk tentamen van 1,5 uur, waarvoor het volgende bestudeerd dient te worden:

- Blom: p. 113 (III,4 De eeuw van Habsburg) t/m 203 (IV,6 De Republiek onder Willem III)
- Het betreffende gedeelte uit de Kennisbasis docent geschiedenis bachelor
- Marcel van Riessen, Frits Rovers, Arie Wildschut (red.), *Oriëntatie op geschiedenis*, uitgeverij Van Gorcum, Assen 2011, hoofdstuk 5 De tijd van ontdekkers en hervormers, en hoofdstuk 6 De tijd van regenten en vorsten.
- De inhoud van de presentaties van de student zelf en van de medestudenten
Weging: tentamen 80%, presentatie 20%. Beide onderdelen moeten voldoende zijn.

1.1.5 De Romeinse en vroegchristelijke periode

modulenaam:	De Romeinse en vroegchristelijke periode
modulenummer:	1.1.5
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	H.J. Nijsink MA

inhoud

Het tijdvak van de Oude Geschiedenis omvat de periode vanaf het begin van de menselijke cultuurvorming (ongeschreven geschiedenis) tot en met de vroegchristelijke tijd, ca. 500 AD. Kennis van deze tijd is van belang om de grondslagen van onze eigen moderne cultuur te kennen, de context waarin de Bijbelschrijvers leefden en dachten, als ook de taal en beeldende uitingen die eeuwenlang aan het westerse denken vorm en richting hebben gegeven. Deze module volgt op de module Voor-Griekse en Griekse periode, en behandelt min of meer hetzelfde tijdvak vanuit het perspectief van de opkomst van Rome als wereldmacht en eindigt met een uitbreiding naar de geschiedenis van de vroegchristelijke kerk.

leerdoelen kennis

De student:

- heeft kennis van en inzicht in de hoofdlijnen van de grote culturen van de oudheid, te weten Rome en de vroegchristelijke tijd.
- heeft kennis van en inzicht in de omstandigheden en ontwikkelingen die van invloed zijn geweest op de staats- en natievorming in de Klassieke wereld.
- heeft kennis van en inzicht in historische verschijnselen, gebeurtenissen, processen en personen in de 'niet-westerse' wereld.
- kent de belangrijkste geografische aspecten van deze landen en kan die relateren aan de hoofdlijnen in de geschiedenis van een volk.
- heeft kennis van en inzicht in culturen, ideologieën en geestelijke stromingen die bij de totstandkoming van de moderne samenleving van invloed zijn geweest.
- heeft kennis van en inzicht in kenmerken van het mens- en wereldbeeld in de antieke oudheid en de joods-christelijke cultuur.
- heeft kennis van en inzicht in de belangrijkste onderzoeksmethoden van de archeologie.
- weet het christelijk geloof en zijn eigen staan in het geloof te verbinden met zijn denken over de geschiedenis en dat ook een plaats te geven in zijn eigen lespraktijk.
- weet zijn kennis van de Oudheid te verbinden met zijn christelijke levensbeschouwing en dit ook gestalte te geven in zijn lespraktijk: het gaat niet om informatie of kennis maar om wijsheid.

leerdoelen vaardigheden

De student:

- kan beargumenteren dat een historische verklaring een interpretatief karakter heeft.
- kan vanuit zijn eigen christelijke visie kijken naar de geschiedenis en haar in basale zin ook duiden.
- kan vanuit de verschillende religieuze opvattingen der grote culturen samenhangen aangeven tussen geestelijke en materiële aspecten in een samenleving.
- kan primaire en secundaire bronnen hanteren en relateren aan de kennis van de grote culturen en de verschillende zienswijzen onderscheiden.
- is in staat de actualiteit vanuit historisch perspectief te analyseren.

relatie met kennisbasis

Tijdvak 2b, Tijd van Grieken en Romeinen. Klassieke Oudheid, 1200 v Chr. -500 n. Chr. Canonvenster 2.

werkwijze

In de tweede serie contacturen worden onderwerpen uit de geschiedenis van het Romeinse Rijk en de vroegchristelijke kerk besproken, informatie uitgewisseld en probleemstellingen uitgewerkt. In de hoorcolleges worden belangrijke teksten gelezen en geanalyseerd. Afbeeldingen van de materiële cultuur uit deze periode van de geschiedenis worden gebruikt om een beter inzicht te krijgen in de denk- en leefwereld van mensen uit de Oudheid.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges.

studiemateriaal

De Blois, L., & B. van der Spek (2017). *Een kennismaking met de oude wereld* (7^e druk). Coutinho (ISBN 9789046905876).

De Waele, D. (2021), *Ontluikend Christendom. Cultuurgeschiedenis van een nieuwe religie in de Griekse-Romeinse wereld*, KokBoekencentrum (ISBN 9789043536615)

afsluiting

Schriftelijk tentamen van 1,5 uur, waarvoor het volgende bestudeerd moet worden:

- Collegestof 1 - 8
- Naerebout F.G. en Singor H.W., *De Oudheid*, zie moduleboek voor de blz.
- De Waele, D., *Ontluikend christendom*, zie moduleboek voor de blz.
- Het betreffende gedeelte uit de kennisbasis lerarenopleiding
- Het betreffende gedeelte uit *Oriëntatie op geschiedenis*

1.1.6 Godsdienst, cultuur en maatschappij in de hoge Middeleeuwen

modulenaam:	Godsdienst, cultuur en maatschappij in de hoge Middeleeuwen
modulenummer:	1.1.6
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	5
docent:	drs. M. Glas

inhoud

In deze module wordt een overzicht gegeven van relevante thema's van de geschiedenis van (West-)Europa vanaf de opkomst van de agrarisch-stedelijke samenleving tot ca. 1300. Aandacht krijgen sociaaleconomische, politieke en religieuze aspecten en ontwikkelingen. Daartoe behoren onder meer de verhouding kerk en staat, staatsvorming, de houding ten opzichte van andersdenkenden en de vernieuwing van wetenschap en wereldbeeld door de opkomst van de universiteiten. De student maakt kennis met aspecten van de mentaliteitsgeschiedenis en het bronnenonderzoek. Onderdeel van deze module is reflectie door de student in hoeverre en op welke wijze de behandelde onderwerpen relevant zijn voor de totstandkoming van de huidige, moderne samenleving en hoe hij zich vanuit een levensbeschouwelijk perspectief daartoe verhoudt.

leerdoelen

De student

- heeft kennis van en inzicht in de ontwikkelingen op agrarisch, economisch, politiek en maatschappelijk vlak rond het jaar 1000 die de scheiding tussen de Vroege en Hoge Middeleeuwen markeren
- heeft kennis van en inzicht in de hoofdkenmerken en de aard van de maatschappelijke veranderingsprocessen in verband met de opkomst van de steden en het ontstaan van een agrarisch-stedelijke samenleving en kan de politieke, sociale en economische consequenties van deze ontwikkeling benoemen
- kent de relevante aspecten van het middeleeuwse wereldbeeld en kan deze plaatsen binnen en verklaren vanuit hun historische context en achtergrond
- heeft kennis van en inzicht in ontstaan, inrichting en doelen van het middeleeuwse onderwijs en het specifieke karakter van de universitaire wetenschapsbeoefening (scholastiek)
- heeft kennis van en inzicht in de positie van de kerk en het verloop en betekenis van de confrontatie tussen de geestelijke en de wereldlijke macht in de onderhavige periode
- heeft kennis van en inzicht in het proces van staatsvorming en centralisatie in de West-Europese context
- heeft kennis van en inzicht in de Europese expansie in deze periode en de wijze waarop de toenmalige christelijke samenleving zich verhiel tot andersdenkenden
- is in staat de behandelde thema's te beoordelen en te interpreteren wat betreft hun relevantie voor de huidige actuele ontwikkelingen, onder meer ten aanzien van de eigen levensbeschouwelijke positie
- Is in staat in een constructieve samenwerkingsrelatie met anderen te werken aan de eigen ontwikkeling en die van anderen
- Is in staat door middel van een presentatie van een historisch onderwerp zijn (zich vormende) professionele identiteit handen en voeten te geven

relatie met kennisbasis

Tijdvak 4, De tijd van steden en staten (1000-1500), Canonvenster 5, 6, 7, 8.

werkwijze

Bij het behandelen van de hierboven genoemde inhoud nemen contacturen een centrale plaats in. Tijdens de hoorcolleges wordt de collegestof (bestaande uit gedeelten van het handboek, soms aangevuld met bronteksten of artikelen) interactief aan de orde gesteld. De modulestof is onderverdeeld in thema's waarin een belangrijk aspect uit de te behandelen periode wordt gepresenteerd, gerelateerd aan de handboekstof. Tijdens het behandelen van de stof is er ruimte voor samen leren en de onderlinge dialoog, bijvoorbeeld bij het maken van korte opdrachten tijdens de colleges. De student wordt uitgedaagd om op basis van de aangereikte informatie beargumenteerde afwegingen te maken en zodoende tijdens de colleges te werken aan de ontwikkeling van een authentieke professionaliteit.

Deze werkwijze krijgt een verdieping in een door de student individueel of in samenwerking met een medestudent te houden presentatie over een deelaspect van de Hoge Middeleeuwen. Daarbij is het nadrukkelijk de bedoeling dat de student hierbij zijn professionele vaardigheden ontwikkelt door het ontwerpen van een korte les voor een onderbouwklas, met inbegrip van het DA-model en de taxonomie van Bloom.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges. Presentatie van een deelaspect van de Hoge Middeleeuwen.

studiemateriaal

- Blockmans, W., & Hoppenbrouwers, P. (2021). *Eeuwen des onderscheids* (compleet herziene editie). Uitgeverij Prometheus.
- Van Riessen, M. (2020). *Oriëntatie op geschiedenis*. Uitgeverij Van Gorcum.
- Kennisbasis docent geschiedenis bachelor
- De door de docent uitgedeelde teksten

afsluiting

Een schriftelijk tentamen van 1,5 uur over de volgende stof:

- Blockmans, W., & Hoppenbrouwers, P. (2021). *Eeuwen des onderscheids* (compleet herziene editie). Uitgeverij Prometheus. Hoofdstuk 4, 5, 6, 7, 8 (van hoofdstuk 8 alleen de pagina's 344-387).
- Van Riessen, M. (2020). *Oriëntatie op geschiedenis*. Uitgeverij Van Gorcum. Hoofdstuk 4.
- Pagina 30-31 van de Kennisbasis docent geschiedenis bachelor.
- De door de docent uitgedeelde teksten

1.1.7 Bijbelwetenschap

modulenaam:	Bijbelwetenschap
modulenummer:	1.1.7
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	H.J. Nijnsink MA

inhoud

De Bijbel is in alle opzichten een bijzonder boek. Voor de (christelijke) docent geschiedenis doet de Bijbel ertoe. Kun je de Europese (cultuur)geschiedenis begrijpen zonder kennis van de Bijbel? In deze module duiken we in de geschiedenis van de Bijbel en de Bijbelwetenschap. Hoe is de Bijbel tot stand gekomen? Hoe hebben mensen de Bijbel gelezen en begrepen? Hoe is de visie op de Bijbel veranderd in de afgelopen eeuwen en wat zijn de hedendaagse standpunten?

leerdoelen

De student:

- kent het verloop van de Bijbelwetenschap sinds de achttiende eeuw tot heden.
- is in staat om theorieën t.a.v. het gezag en de oorsprong van de Bijbel te toetsen.
- vormt zich een eigen mening over de aard van Gods betrokkenheid bij het kwaad.
- kan aangeven hoe het spreken van de Schrift gezaghebbend is.
- kan aangeven waaraan een vertaling moet voldoen om betrouwbaar te zijn
- kent de geschiedenis van de heilsopenbaring en kan aangeven wat de rol van de contemporaine geschiedenis is bij het lezen van de Bijbel.
- kan uitleggen wat de reikwijdte en de strekking van de profetie is.
- kan uitleggen welke betekenis gegeven wordt aan de tekst en daarbij allegorie en viervoudige Schriftbetekenis betrekken.
- kan uitleggen in hoeverre de aanvaarding van de Schrift een aangevochten zaak is.

werkwijze

In 15 contacturen wordt er college gegeven op een interactieve wijze.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges.

studiemateriaal

Barton, J. (2019). *De Bijbel: het boek, de verhalen, de geschiedenis*. De Bezige Bij.

afsluiting

Schriftelijk tentamen van 1,5 uur over de volgende stof:

- J. Barton, *De Bijbel*. Zie moduleboek voor te bestuderen hoofdstukken
- Collegestof

1.1.8 Vakdidactiek 1

modulenaam:	vakdidactiek 1
modulenummer:	1.1.8
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	6
docent:	drs. J. L. Vermeulen

inhoud

In deze module wordt de basis gelegd voor het beroepsmatig deel. Het doel is de student een eerste idee te geven van de kunst van het lesgeven. Lesgeven is een vak dat te leren is, maar waar wel de juiste gereedschappen voor nodig zijn. Je hebt er vaardigheden en kwaliteiten voor nodig die ontwikkeld moeten worden. Daarnaast zal voorbereiding en begeleiding met betrekking tot de stage plaatsvinden.

leerdoelen

De student:

- kan de eigenschappen van een goede geschiedenisdocent benoemen.
- kan het nut en de functie van geschiedenis duidelijk maken.
- heeft merkbaar inzicht in de verschillende keuzes die er door de tijd heen bij geschiedenismethodes gemaakt zijn.
- kan helder maken welke kenmerken jij belangrijk vindt voor een geschiedenismethode.
- kan leer- en lesdoelen correct formuleren en een lesopzet daarop in onderlinge samenhang afstemmen.
- kan met behulp van een les over een wereld zonder geschiedenis duidelijk maken wat functies van geschiedenis zijn.
- kan reflecteren op de geschiktheid van historische verhalen en indien nodig de geschiktheid vergroten
- kan de aandacht vasthouden bij het vertellen van een historisch verhaal.
- kan je tot de kerndoelen, eindtermen en de canon van het vak geschiedenis verhouden.
- kan bronnen inzetten om een beeld van de geschiedenis over te dragen.
- kan reflecteren op en een les maken over het thema 'Gods hand in de geschiedenis'.
- kan reflecteren op je vakdidactische ontwikkeling als docent geschiedenis in relatie tot je visie op het vak geschiedenis.

relatie met kennisbasis en het beroepsprofiel

Bij elke opdracht wordt de relatie met de kennisbasis en het beroepsprofiel expliciet aangegeven. In het algemeen staan behalve kennis over vakdidactiek zowel de professionele identiteit als beroepstaak 2 en 5 centraal.

werkwijze

In de contacturen worden tijdens hoor- en werkcolleges de aangegeven thema's besproken. Binnen deze uren zal het accent liggen op de zelfwerkzaamheid en het samenwerken. Er zullen ook presentaties door studenten worden verzorgd.

verplichtingen

Er zijn geen toelatingscriteria bij deze module.

Vereisten voor de colleges zijn aanwezigheid en actieve deelname tijdens alle colleges en het uitvoeren van praktische opdrachten zoals vermeld tijdens colleges / in het moduleboek.

studiemateriaal

- Arie Wilschut, Dick van Straaten en Marcel van Riessen: *Geschiedenisdidactiek. Handboek voor de vakdocent*, Bussum 2013, tweede herziene druk
- Het betreffende gedeelte uit de Kennisbasis

afsluiting

Alle opdrachten die in het moduleboek beschreven worden, worden verzameld in een vakdidactisch dossier dat uiterlijk wordt ingeleverd op 23 juni 2025.

1.1.9 Literatuurtentamen oude geschiedenis

modulenaam:	Literatuurtentamen oude geschiedenis - mondeling
modulenummer:	1.1.9
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	H.J. Nijnsink MA

inhoud

Na de colleges over de Oudheid is de interesse voor het tijdvak gewekt. De student heeft de gelegenheid eigen keuzes te maken en op onderdelen zich te verdiepen.

De student stelt een literatuurlijst Oude geschiedenis samen, welke is opgebouwd uit de volgende tijdvakken: Prehistorie, Mesopotamië -Egypte, Grieken, Romeinen en Vroegchristelijke Tijd.

leerdoelen

De student:

- heeft zelfstandig een literatuurstudie gedaan van ca. 1000 pagina's, waarvan maximaal 300 primaire en minimaal 700 pagina's secundaire literatuur.
- heeft kennis van en inzicht in de belangrijkste onderzoeksmethoden van de archeologie.
- heeft kennis van en inzicht in de hoofdlijnen van de grote culturen van de oudheid, te weten Egypte, Mesopotamië, Griekenland en Rome.
- heeft kennis van en inzicht in kenmerken van het mens- en wereldbeeld in de antieke oudheid en de joods-christelijke cultuur.
- kan primaire bronnen relateren aan het tijdsbeeld van de auteur.
- kan secundaire bronnen hanteren en relateren aan de kennis van de grote culturen en de verschillende zienswijzen onderscheiden.
- heeft kennis van en inzicht in de samenhang tussen aardrijkskunde en geschiedenis, godsdienstige opvattingen en geschiedenis en kunstzinnige vormgeving en geschiedenis en kan deze samenhang vertalen in leerinhouden.
- kan beargumenteren dat een historische verklaring een interpretatief karakter heeft en kan een keuze maken voor één van de interpretaties
- kan een persoonlijke visie op historische verschijnselen, processen en personen ontwikkelen.
- heeft kennis van en inzicht in de omstandigheden en ontwikkelingen die van invloed zijn geweest op de staats- en natievorming in de Oudheid.
- kan vanuit de verschillende religieuze opvattingen der grote culturen samenhangen aangeven tussen geestelijke en materiële aspecten in een samenleving.
- kent de belangrijkste geografisch aspecten van deze landen en kan die relateren aan de hoofdlijnen in de geschiedenis van een volk.

relatie met kennisbasis

Tijdvak 1, Prehistorie, Tijd van jagers en boeren.

Tijdvak 2, Tijd van Grieken en Romeinen. Klassieke Oudheid, 3000 v. Chr. -500 n. Chr.

werkwijze

Zelfstandige bestudering van de literatuur

verplichtingen

De student stelt zijn literatuurlijst van max. 1000 pagina's samen en overlegt met de docent over zijn voorstel. Na akkoord wordt de definitieve lijst bestudeerd. De student geeft aan wanneer hij/ zij in staat is om het mondelinge tentamen af te leggen.

studiemateriaal

Literatuurlijst naar keuze.

afsluiting

Mondeling tentamen.

1.1.10 Eindgesprek

modulenaam:	eindgesprek eerste jaar
modulenummer:	1.1.10
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	0
docent:	drs. J.L. Vermeulen en drs. M. Glas

Bespreking van studievoortgang en geschiktheid voor het beroep van leraar

II Modulebeschrijvingen van het tweede studiejaar

2.1.1 Godsdienst, cultuur en maatschappij in het Herfsttij der Middeleeuwen

modulenaam:	Godsdienst, cultuur en maatschappij in het Herfsttij der Middeleeuwen
modulenummer:	2.1.1
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. M. Glas

inhoud

In deze module worden de laatmiddeleeuwse maatschappelijke ontwikkelingen en de daarmee in verband staande sociaaleconomische, politieke, culturele en religieuze veranderingen aan de orde gesteld. Het betreft hier ontwikkelingen waarvan de gevolgen op langere termijn van grote betekenis zijn geweest voor de historische ontwikkeling van West-Europa, zoals het Humanisme en de consolidatie van staten. De student verdiept de kennismaking met aspecten van de mentaliteitsgeschiedenis en het werken met relevante bronnen/literatuur.

leerdoelen

De student:

- heeft kennis van en inzicht in de sociaaleconomische veranderingsprocessen die zich in deze periode hebben voorgedaan en kan de betekenis daarvan in relatie brengen met ontwikkelingen op andere levensterreinen
- heeft kennis van en inzicht in de positie van de kerk in de laatmiddeleeuwse samenleving en de ontwikkelingen en verschuivingen op religieus/levensbeschouwelijk terrein
- heeft inzicht in en kennis van het karakter en kenmerken van de laatmiddeleeuwse samenleving in relatie tot de opkomst van Humanisme en Renaissance
- heeft kennis van en inzicht in de ontwikkeling van het proces van staatsvorming in genoemde periode
- heeft kennis en inzicht in hoeverre de culturele, ideologische en geestelijke stromingen in de bestudeerde periode van betekenis zijn geweest voor de totstandkoming van de moderne, West-Europese samenleving en weet daarbij ook de eigen levensbeschouwelijke positie te betrekken
- is zich bewust van de wijze waarop de beeldvorming van het verleden c.q. historische periode tot stand komt en welke factoren daarbij een rol spelen en leert aldus het plaats- en tijdgebonden karakter hiervan te onderkennen
- is in staat ten aanzien van historisch (bronnen) materiaal beargumenteerde afwegingen te maken en tot een zelfstandig oordeel te komen
- is in staat in een constructieve samenwerkingsrelatie met anderen te werken aan de eigen ontwikkeling en die van anderen
- is in staat door middel van een presentatie van een historisch onderwerp zijn (zich vormende) professionele identiteit handen en voeten te geven.

relatie met kennisbasis

Tijdvak 4, De tijd van steden en staten (1000-1500), Canonvenster 5, 6, 7, 8.

werkwijze

Bij het behandelen van de hierboven genoemde inhoud nemen contacturen een centrale plaats in. Tijdens de hoorcolleges wordt de collegestof (bestaande uit gedeelten van het handboek, soms aangevuld met bronteksten of artikelen) interactief aan de orde gesteld. De modulestof is onderverdeeld in thema's waarin een belangrijk aspect uit de te behandelen periode wordt gepresenteerd, gerelateerd aan de handboekstof. Tijdens het behandelen van de stof is er ruimte voor samen leren en de onderlinge dialoog, bijvoorbeeld bij het maken van korte opdrachten tijdens de colleges. De student wordt uitgedaagd om op basis van de aangereikte informatie beargumenteerde afwegingen te maken en zodoende tijdens de colleges te werken aan de ontwikkeling van een authentieke professionaliteit.

Deze werkwijze krijgt een verdieping in een door de student individueel of in samenwerking met een medestudent te houden presentatie over een deelaspect van de Vroege Middeleeuwen. Daarbij is het nadrukkelijk de bedoeling dat de student zijn professionele vaardigheden ontwikkelt door het ontwerpen van een korte les voor een onderbouwklas, met inbegrip van gebruik van het DA-model en de taxonomie van Bloom.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges. Presentatie van een deelaspect van de Late Middeleeuwen.

studiemateriaal

- Blockmans, W., & Hoppenbrouwers, P. (2021). *Eeuwen des onderscheids* (compleet herziene editie). Uitgeverij Prometheus.
- Van Riessen, M. (2020). *Oriëntatie op geschiedenis*. Uitgeverij Van Gorcum.
- Kennisbasis docent geschiedenis bachelor.
- De door de docent uitgedeelde teksten

afsluiting

De module wordt afgesloten met een schriftelijk tentamen van 1,5 uur, waarvoor het volgende bestudeerd dient te worden:

- Blockmans, W., & Hoppenbrouwers, P. (2021). *Eeuwen des onderscheids* (compleet herziene editie). Uitgeverij Prometheus. Hoofdstuk 8 (alleen de pagina's 388-397) 10, 11, 12 (incl epiloog)
- Van Riessen, M. (2020). *Oriëntatie op geschiedenis*. Uitgeverij Van Gorcum. Hoofdstuk 4.
- Pagina 30-31 van de Kennisbasis docent geschiedenis bachelor.
- De door de docent uitgedeelde teksten

2.1.2 Europa in de 16^e, 17^e en 18^e eeuw: Reformatie, Absolutisme, Verlichting en Revolutie

modulenaam:	Europa in de 16 ^e , 17 ^e en 18 ^e eeuw: Reformatie, Absolutisme, Verlichting en Revolutie
modulenummer:	2.1.2
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 2 ^e semester
studiepunten:	5
docent:	drs. M. Glas

inhoud

In deze module worden de hoofdlijnen geschetst van de geschiedenis van het vroegmoderne Europa van de 16^e tot en met het begin van de 19^e eeuw en zal de mondiale geschiedenis van deze periode in relatie tot de Europese worden behandeld. De protestantse Reformatie vormt in deze module het beginpunt. Hoewel deze Reformatie in de kern een godsdienstige beweging was, zal in het bijzonder aandacht worden gevraagd voor de politiek-maatschappelijke gevolgen hiervan. In hoeverre het calvinisme verantwoordelijk kan worden gehouden voor het ontstaan van de Europese wereldeconomie is een andere vraag die aan de orde zal worden gesteld. Vervolgens zal worden ingegaan op de ingrijpende betekenis van de wetenschappelijke revolutie en het gedachtegoed van belangrijke filosofen in relatie tot het Europese (verlichte) absolutisme. De gevolgen van deze intellectuele ontwikkelingen zijn mede herkenbaar in de Franse Revolutie van 1789. Dit was in elk geval de visie van G. Groen van Prinsterer (1801-1876), wiens antirevolutionaire beschouwingen worden gebruikt om een reflectie en bezinning op de christelijke geschiedbeschouwing te bevorderen. De module wordt afgerond met de bonapartisering van Europa in de periode 1799 t/m 1813. Ook aspecten als historische beleving en vertaling naar het onderwijs krijgen in deze module een plaats.

leerdoelen

De student:

- is in staat de geschiedenis van het vroegmoderne Europa (1500-1800) chronologisch te ordenen en te interpreteren.
- is in staat belangrijke verschijnselen en vraagstukken uit de geschiedenis van het vroegmoderne Europa te verklaren en analyseren.
- heeft kennis van en inzicht in de culturen, ideologieën en geestelijke stromingen die bij de totstandkoming van de moderne Europese samenleving van invloed zijn geweest.
- kan reflecteren op de christelijke geschiedbeschouwing en hierbij een eigen onderbouwd standpunt innemen.
- ontwikkelt vaardigheden in het werken met en interpreteren van bronnenmateriaal.
- is in staat om aspecten van de geschiedenis van het vroegmoderne Europa naar het onderwijs te vertalen.

relatie met kennisbasis

Tijdvakken 5 t/m 7, kenmerkende aspecten 20, 21, 23, 25 t/m 30

werkwijze

De contacturen van deze module worden afwisselend in de vorm van hoor- en werkcolleges ingevuld.

verplichtingen:

Actieve participatie tijdens de colleges.

studiemateriaal

- R.R. Palmer, Joel Colton, Lloyd Kramer, *A History of the Modern World*, tenth edition, New York, 2006. ISBN-13 978-0-07-310692-2 / ISBN-10 0-07-310692-5
Ch. 2.9 t/m Ch.10.50 (77 t/m 421)
Een oudere druk is toegestaan.
- Collegestof
- Historische bronnen

afsluiting

Aan het einde van het semester zal een schriftelijk tentamen afgenomen worden met een tijdsduur van 1,5 uur. Het cijfer dient 5,5 of hoger te zijn.

2.1.3 Politieke, sociaaleconomische en culturele modernisering van Nederland (19de eeuw)

modulenaam:	Politieke, sociaaleconomische en culturele modernisering van Nederland
modulenummer:	2.1.3
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. H. Vermeulen

inhoud

In deze module wordt een overzicht gegeven van de Nederlandse geschiedenis in de negentiende eeuw. De belangrijke veranderingen die ons land in die tijd doormaakte op politiek, sociaal, economisch en cultureel terrein zullen de revue passeren.

leerdoelen

De student heeft kennis van en inzicht in:

- de vestiging en ontwikkeling van de liberaal-conservatieve Nederlandse staat na 1848.
- de ontwikkelingen in het liberale denken van deze periode.
- het ontstaan en de ideeën van de confessionele en socialistische partijen.
- de verschuiving van liberale en conservatieve dominantie naar deelname van confessionelen aan de regering.
- de belangrijkste sociaaleconomische ontwikkelingen en verhoudingen binnen ons land.
- de ideeën over en de ontwikkeling van de armenzorg.
- de achtergronden en ontwikkelingen van de schoolstrijd.
- de achtergronden en ontwikkelingen van de kiesrechtstrijd.
- de ontwikkeling van de verhouding parlement – kabinet – koning in deze periode.
- de hoofdlijnen van de Nederlandse koloniale politiek van de invoering van het cultuurstelsel tot en met de ethische politiek.
- de hoofdlijnen van de Nederlandse protestantse kerkgeschiedenis in deze periode.
- de verschillende emancipatiebewegingen, hun overeenkomsten en verschillen.
- De student is in staat relevante literatuur en bronnen (primaire en secundaire) over deze periode te bestuderen, interpreteren en presenteren.

Relatie met de kennisbasis

Subdomein 4.8: Tijdvak 8. Tijd van burgers en stoommachines (1800-1900)

werkwijze

In de colleges wordt de door de studenten in zelfstudie voorbereide de collegestof gepresenteerd en ge-problematiseerd. Daarbij is er ruimte voor samen leren, voor het zoeken naar interpretaties vanuit christelijk perspectief, de onderlinge dialoog en argumentatie. De student wordt uitgedaagd om op basis van de aangereikte informatie beargumenteerde afwegingen te maken en tot een zelfstandig oordeel en positiebe-paling te komen en aldus tijdens de colleges te werken aan de ontwikkeling van een authentieke professio-naliteit.

verplichtingen

Volgens de regeling in het OER. Absentie moet met de docent worden gecommuniceerd.

studiemateriaal

- J.C.H. Blom en E. Lamberts (red.). *Geschiedenis van de Nederlanden*. Amersfoort 2013. (Hoofdstuk 8, par. 1 en 2)
- Friso Wielenga, *Nederland in de twintigste eeuw*, Amsterdam 2009. Hoofdstuk 1 Inleiding, hoofdstuk 2 De modernisering van Nederland sinds de late negentiende eeuw.
- Kennisbasis docent geschiedenis bachelor tijdvak 8: Tijd van burgers en stoommachines.
- Marcel van Riessen, Frits Rovers, Arie Wildschut (red.), *Oriëntatie op geschiedenis*, uitgeverij Van Gorcum, Assen 2011. Hoofdstuk 8 De tijd van burgers en stoommachines.
- In de colleges besproken onderwerpen, uitgereikte kopieën en presentaties van studenten.

afsluiting

1. Elke student verzorgt een presentatie die becijferd wordt. Het cijfer telt voor 20% mee in het module-cijfer.
2. De module wordt afgesloten met een schriftelijk tentamen van 90 minuten. Het cijfer van het tentamen telt voor 80% mee in het modulecijfer.

2.1.4 Van Republiek tot natiestaat: Nederland in de 18de eeuw

modulenaam:	Van Republiek tot natiestaat: Nederland in de 18 ^{de} eeuw
modulenummer:	2.1.4
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. H. Vermeulen

inhoud

In deze module wordt een beeld geschetst van de politiek-maatschappelijke ontwikkelingen van ons land in de 18^e en in het begin van de 19^e eeuw. Beginpunt vormt de politieke en economische recessie van de Republiek als grote mogendheid, die gepaard ging met binnenlandse controverses tussen regenten en brede burgerij, prinsgezinden en patriotten. Op de achtergrond van die controverses spelen de ideeën van de Verlichting die ingang vinden onder een deel van de burgerij, maar die ook verzet oproepen. Vooral in en rond de Franse tijd zien we de uitwerking van die transformatie in wetten vastgelegd worden. Aan de hand van het politieke pamflet *Aan het Volk van Nederland* worden lijnen getrokken die de transformatie van de federale Republiek naar de liberale natiestaat markeren. Markeringspunten als 'De staatsregeling van 1798' en de inrichting van het Koninkrijk der Nederlanden worden in een politiek-ideologisch kader geplaatst en geanalyseerd.

leerdoelen

De student heeft kennis van en inzicht in:

- verval en crisis in de 18e eeuwse Republiek.
- de strijd tussen patriotten en prinsgezinden, ideeën, achtergronden en concrete situaties.
- de revolutie in het Noorden en de ontwikkelingen in de Franse tijd.
- de ideeën van de Verlichting en de relatie met de politieke, maatschappelijke en kerkelijke ontwikkelingen in de Nederlanden.
- de kerkelijke ontwikkelingen in Nederland in deze periode en de relatie met de maatschappelijke situatie en de ontwikkelingen in het denken.

De student kan:

- begrippen als regenten en orangisten, patriottentijd en Bataafse revolutie, liberaal enz. definiëren en op historische casussen toepassen.
- historische bronnen lezen, interpreteren en verbinden met de hierboven genoemde onderwerpen.

Relatie met de kennisbasis

Subdomein 4.7: Tijdvak 7. Tijd van pruiken en revoluties (1700-1800)

werkwijze

In de colleges wordt de door de studenten in zelfstudie voorbereide collegestof gepresenteerd en geproblematiseerd. Daarbij is er ruimte voor samen leren, voor het zoeken naar interpretaties vanuit christelijk perspectief, de onderlinge dialoog en argumentatie. De student wordt uitgedaagd om op basis van de aangereikte informatie beargumenteerde afwegingen te maken en tot een zelfstandig oordeel en positiebepaling te komen en aldus tijdens de colleges te werken aan de ontwikkeling van een authentieke professionaliteit.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges en het verzorgen van een presentatie.

studiemateriaal

- J.C.H. Blom, E. Lamberts red., *Geschiedenis van de Nederlanden*, Amersfoort 2013
- Tijdens de college besproken onderwerpen, uitgereikte kopieën en presentaties van studenten
- Het betreffende gedeelte uit de kennisbasis lerarenopleiding
- Het betreffende gedeelte uit *Oriëntatie op geschiedenis*

afsluiting

Iedere student verzorgt een presentatie over een thema binnen deze module. Het cijfer van de presentatie telt voor 20% mee in het eindcijfer van de module. De module wordt afgesloten met een schriftelijk tentamen van 90 minuten. Het tentamencijfer telt 80% mee in het eindcijfer van de module.

2.1.5 Vakdidactiek 2

modulenaam:	Vakdidactiek 2
modulenummer:	2.1.5
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar
aantal studiepunten:	6
docent:	drs. J.L. Vermeulen

inhoud

Deze module is een voortzetting van de module van het eerste jaar en bouwt verder op de kennis en de vaardigheden die in het eerste jaar aan de orde zijn gekomen. Hoofddoel is de historie en het denken daarover te vertalen in geschiedenisonderwijs dat betekenis heeft voor de leerlingen, waarbij gebruik wordt gemaakt van een brede variëteit aan werkvormen.

leerdoelen

De student kan:

- vragen stellen die bijdragen aan het oplossen van een historisch probleem.
- een les of een lessenserie beginnen met een pakkende introductie.
- gemotiveerd activerende werkvormen toepassen, passend bij het doel van zijn les.
- betekenisvolle lessen maken over de holocaust en zijn keuzes overtuigend beargumenteren.
- informatie logisch structureren.
- de aandacht vasthouden bij het vertellen van een verhaal
- verschillende didactische werkvormen toepassen waaronder het gebruik van beeldmateriaal.
- het verschil tussen translatie en interpretatie helder maken en dit toepassen dat op geluidsfragmenten, spotprenten en historische landkaarten.
- afsluitende verwerkingsopdrachten maken.
- een paragraaf van een methode analyseren op bruikbaarheid en moeilijkheidsgraad.
- de betrouwbaarheid en representativiteit van bronnen bevragen en bepalen.
- originele en creatieve opdrachten maken die een historische-educatief doel dienen.
- reflecteren op zijn vakdidactische ontwikkeling als docent geschiedenis in relatie tot zijn visie op het vak geschiedenis.

relatie met kennisbasis en het beroepsprofiel

Bij elke opdracht wordt de relatie met de kennisbasis en het beroepsprofiel expliciet aangegeven. In het algemeen staan behalve kennis over vakdidactiek zowel de professionele identiteit als beroepstaak 2 en 5 centraal.

werkwijze

In de contacturen worden de aangegeven thema's besproken. Binnen deze uren zal vanuit de moduledoelen het accent liggen op de zelfwerkzaamheid, samenwerken en het presenteren door studenten.

verplichtingen

Voor toelating tot deze module moet de student vakdidactiek jaar 1 hebben afgerond dan wel daarvoor vrijstelling hebben ontvangen.

Actieve deelname en het uitvoeren van praktische opdrachten tijdens de colleges in samenwerking met docent en medestudenten passend bij de randvoorwaarden zoals hieronder verwoord.

Uiteindelijk lever je tijdig je vakdidactisch dossier in.

Randvoorwaarden om jouw ontwikkeling op vakdidactisch gebied te versterken:

1. Je bent alle colleges aanwezig
2. Je bent alle colleges actief en betrokken op het educatieve proces
3. De uitvoering van opdrachten tijdens je stage of tijdens college zijn van voldoende niveau
4. Je levert je huiswerk voor elk college op de afgesproken tijd in

Als aan deze randvoorwaarden niet is voldaan, kun je de module vakdidactiek geschiedenis 2 nog niet voldoende afsluiten.

studiemateriaal

Arie Wilschut, Dick van Straaten en Marcel van Riessen: *Geschiedenisdidactiek, Handboek voor de vakdocent*. Bussum, 2013, tweede herziene druk

afsluiting

Alle opdrachten die in het moduleboek beschreven worden, worden verzameld in een vakdidactisch dossier dat uiterlijk wordt ingeleverd op 20 februari 2025.

2.1.6 Geschiedenis van de westerse filosofie I en II

modulenaam:	geschiedenis van de westerse filosofie
modulenummer:	2.1.6
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 1 ^e en 2 ^e semester
aantal studiepunten:	5
docent:	dr. J.P. Bijl

inhoud

In deze module wordt aan de hand van belangrijke filosofen en filosofische stromingen een beeld geschetst van de geschiedenis van de westerse filosofie. Naast oriëntatie en kennismaking staat hierbij ook het zelfstandig filosoferen centraal. Dit houdt in dat de centrale filosofische vraagstukken die hiermee in verband staan, worden geproblematiseerd en via het eigen denkproces worden gestructureerd. De rode draad die door de colleges heenloopt, wordt gevormd door de bezinning op de eigen positie ten aanzien van de verhouding geloof en rede. Van belang hierbij is de bereidheid tot reflecteren op de eigen vooronderstellingen en eigen waarden en normen.

moduledoelen

De student:

1. heeft voldoende kennis van de hoofdmomenten van de geschiedenis van de westerse filosofie, zoals die tot uiting komen in de antieke oudheid, de joods-christelijke cultuur en de vroegmoderne, moderne en postmoderne tijd
2. heeft inzicht in de structuur en opbouw van de behandelde denkprocessen
3. heeft kennis en inzicht aangaande het mens- en wereldbeeld in de antieke oudheid, de joods-christelijke cultuur, de vroegmoderne, de moderne en postmoderne tijd
4. kan een eigen positie m.b.t. de verhouding geloof en rede en filosofische vraagstukken innemen en beredeneren
5. kan reflecteren op de eigen vooronderstellingen, op de eigen waarden en normen en op de verhouding filosofie en geschiedenis als vak

relatie met andere modules en kennisbasis

Deze module heeft raakvlakken met alle modules en alle tijdvakken.

verplichtingen

Volgens de algemene regeling in het OER. Absentie moet met de docent worden gecommuniceerd.

studiemateriaal

G. van de Brink, *Oriëntatie in de filosofie, Westerse wijsbegeerte in wisselwerking met geloof en theologie*, Utrecht, 2023 (een oudere druk is toegestaan)

afsluiting:

De module zal worden afgesloten met twee schriftelijke tentamens met een tijdsduur van 1,5 uur. Het cijfer van beide tentamens dient 5,5 of hoger te zijn.

2.1.7 De democratie bedreigd (1919-1945)

modulenaam:	De democratie bedreigd (1919-1945)
modulenummer:	2.1.7
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	5
docent:	drs. H. Vermeulen

inhoud

De student maakt kennis met de geschiedenis van Europa en de wereld in het interbellum en tijdens de Tweede Wereldoorlog. Deze periode gaat vooral over de verwerking van de Eerste Wereldoorlog, de invloed van de wereldcrisis en het samenkomen daarvan in (de opkomst van) fascisme en nationaalsocialisme. Zowel onder het communisme als onder het nationaal-socialisme ontwikkelt zich een totalitaire staat. De grote democratieën zijn daarbij niet in staat gebleken een afdoend alternatief te ontwikkelen tegen de crisis en de opkomst van de rechtse dictaturen waardoor de Tweede Wereldoorlog onvermijdelijk werd.

leerdoelen

De student heeft kennis van en inzicht in:

1. de geschiedenis van Europa en in bredere zin de wereldgeschiedenis tussen 1919 en 1945. De onderwerpen die daarbij aan de orde komen zijn:
2. de revoluties in Rusland, Duitsland en Italië en de consolidering van de democratieën
3. inhoud en gevolgen van het vredesverdrag van Versailles, het systeem van Versailles tot 1933
4. de wereldcrisis en de reactie: fascisme, de democratieën en het communisme
5. de positie van de christelijke kerk in het Derde Rijk
6. de oorzaken en het verloop van de Tweede Wereldoorlog
7. De student is in staat relevante literatuur en bronnen (primaire en secundaire) over deze periode te verstaan en te presenteren

relatie met de kennisbasis

Subdomein 4.9: Tijdvak 9. Tijd van de wereldoorlogen (1900-1950)

werkwijze

In de colleges wordt de door de studenten in zelfstudie voorbereide collegestof gepresenteerd en geproblematiseerd. Daarbij is er ruimte voor samen leren, voor het zoeken naar interpretaties vanuit christelijk perspectief, de onderlinge dialoog en argumentatie. De student wordt uitgedaagd om op basis van de aangereikte informatie beargumenteerde afwegingen te maken en tot een zelfstandig oordeel en positiebepaling te komen en aldus tijdens de colleges te werken aan de ontwikkeling van een authentieke professionaliteit.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges. Elke student verzorgt een presentatie over een aspect van het tijdvak. Absentie moet met de docent worden gecommuniceerd. Bij afwezigheid van meer dan 20 % moet een extra opdracht gemaakt worden.

studiemateriaal

- Pieter Caljé en Jaap den Hollander, *De lange twintigste eeuw, van 1870 tot heden*. Utrecht 2011.
- Kennisbasis docent geschiedenis bachelor tijdvak 9: Tijd van de wereldoorlogen.
- Marcel van Riessen, Frits Rovers, Arie Wildschut (red.), *Oriëntatie op geschiedenis*, uitgeverij Van Gorcum, Assen 2011. Hoofdstuk 9: De tijd van wereldoorlogen.
- In de colleges besproken onderwerpen, uitgereikte kopieën en presentaties van studenten.

afsluiting

1. Elke student verzorgt een presentatie die becijferd wordt. Het cijfer telt voor 20% mee in het modulecijfer.
2. De module wordt afgesloten met een schriftelijk tentamen van 90 minuten. Het cijfer van het tentamen telt voor 80% mee in het modulecijfer.

2.1.9 Politiek en staatsinrichting

Modulenaam:	politiek en staatsinrichting
modulenummer:	2.1.9.
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. J.L. Vermeulen

inhoud

In deze module staat de democratie als regeringsvorm centraal. Aan de hand van de tegenstelling 'Theocratie of ideologie?' worden de grote lijnen van het westerse politieke denken in kaart gebracht. Hierin krijgt de ideële fundering van de macht in relatie tot de democratische praktijk van de twintigste eeuw volop aandacht. Met als nadere concretisering het politieke stromingenland in Nederland gekoppeld aan de bestaande politieke partijen. Tevens zal de tegenstelling 'Theologie of ideologie?' worden geproblematiseerd vanuit de actuele dilemma's rond besluitvorming, participatie en representatie. De staatsinrichting wordt via zelfstudie eigen gemaakt en komt zijdelings aan de orde. Ook zal de module worden vertaald naar lesgeven over politiek in de klas.

leerdoelen

De student:

- heeft kennis van en inzicht in de democratie als omstreden begrip.
- heeft in grote lijnen kennis van en inzicht in de historische ontwikkelingen van theorie en praktijk van de westerse democratie.
- is in staat de belangrijkste sociale voorwaarden voor het functioneren van de democratie te noemen en te concretiseren.
- is in staat de belangrijkste problemen en dilemma's rond besluitvorming, participatie en representatie van het Nederlandse politieke bestel te noemen en toe te passen op een casus.
- is in staat een eigen visie op de democratie te ontwikkelen en vorm te geven.
- is in staat tot een positiebepaling rond het dilemma theocratie en democratie.
- heeft kennis van en inzicht in een aantal thema's van onze staatsinrichting.
- is in staat de module concreet te vertalen naar het vo in de vorm van lesideeën, didactische werkvormen en verwerkingsopdrachten.

relatie met kennisbasis

Domein 4:

Tijdvak 2 - De tijd van Grieken en Romeinen (3000 v.C. – 500 n.C.): a

Tijdvak 7 - Tijd van pruiken en revoluties (1700 – 1800): a en d

Tijdvak 8 – Tijd van burgers en stoommachines (1800-1900): b, e en f

Tijdvak 10 - Tijd van televisie en computers (1950-heden): e

Domein 5:

5.1 – Politieke concepten 5.2 – Staatsvormen 5.3 – Kenmerken van de rechtsstaat

5.4 – Werking staatsinrichting landelijk 5.5 – Werking provinciaal bestuur

5.6 – Werking gemeentelijk bestuur 5.7 – Rechterlijke macht

werkwijze

De contacturen van deze module worden afwisselend in de vorm van hoor- en werkcollege ingevuld.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges

studiemateriaal

- Jan de Kievid, *Democratie, ideaal en werkelijkheid*, Den Haag, 2012, ISBN 978 064734496, deel 1 en 3
- H.M. de Jong en P.A. Schuszler (red.), *Staatkunde, Nederland in drievoud*, Bussum, 2002, tweede herziene druk, ISBN 90 6283 351 9, Hoofdstukken 1 t/m 3 (tekst en CD-rom), Hoofdstukken 4 en 5 (alleen CD-rom)
- eigen lesmateriaal
- collegestof
- Het betreffende gedeelte uit de kennisbasis lerarenopleiding
- Het betreffende gedeelte uit *Oriëntatie op geschiedenis*

afsluiting

Aan het einde van het semester zal een schriftelijk tentamen afgenomen worden met een tijdsduur van 1,5 uur. Het cijfer dient een 5,5 of hoger te zijn.

2.1.10 Literatuurtentamen middeleeuwse geschiedenis

modulenaam:	Literatuurtentamen middeleeuwse geschiedenis - mondeling
modulenummer:	2.1.10
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 1e-2e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. M. Glas

inhoud

Het literatuurtentamen is verbonden met de modules 1.1.3, 1.1.6 en 2.1.1. Het mondelinge tentamen kan individueel worden afgesproken. Voor het mondelinge tentamen Middeleeuwen dient de student tenminste 1000 bladzijden aan literatuur te hebben bestudeerd. De keuze is in principe vrij, mits het niveau in overeenstemming is met dat van de opleiding, zulks ter beoordeling van de docent. Daarnaast dient de student te zorgen voor een brede spreiding naar onderwerp, zo mogelijk ook naar tijd. De titels van de gelezen boeken en/of artikelen dienen conform de gebruikelijke regels beschreven te zijn.

leerdoelen

De student

- is in staat om de gekozen literatuur te karakteriseren bijvoorbeeld op basis van genre en historiografie. De student heeft zich verdiept in de biografie en geschiedbeschouwelijke opvatting van de auteur (voor de studenten van het eerste en tweede jaar betreft dit een basaal niveau).
- is in staat om de probleemstelling van de monografie of het artikel helder en in eigen bewoordingen weer te geven.
- kan de titel en/of ondertitel van de bestudeerde literatuur verklaren.
- is in staat om de bestudeerde literatuur zowel in hoofdlijnen als in relevante details weer te geven.
- is in staat om de bestudeerde literatuur te relateren aan de handboekkennis van de betreffende periode.

relatie met kennisbasis

Tijdvak 3, De tijd van monniken en ridders (500-1000), Canonvenster 3,4

afsluiting

Een mondeling tentamen.

III Modulebeschrijvingen van het derde studiejaar

3.1.1 Literatuurtentamen Nieuwe Geschiedenis

modulenaam:	Literatuurtentamen Nieuwe Geschiedenis - mondeling
modulenummer:	3.1.1
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar
aantal studiepunten:	3
docent:	dr. J.P. Bijl

inhoud

Deze module is bedoeld om bij de studenten een geheeloverzicht van het te bestuderen tijdvak (nieuwe geschiedenis) te ontwikkelen. Daartoe mogen eigen keuzes gemaakt worden, die afgezet worden tegen de kennis die opgedaan is bij de modules 'Nieuwe Geschiedenis'.

leerdoelen

De student:

- heeft zelfstandig een literatuurstudie gedaan van ca. 1500 pagina's.
- kiest de literatuur in een enigszins evenwichtige verdeling over de 16^e, 17^e, 18^e en 19^e eeuw, waarbij zowel algemene als vaderlandse geschiedenis aan de orde komt.
- kiest naast monografieën ook tijdschriftartikelen.
- kan bronnen relateren aan het tijdsbeeld van de auteur.
- kan de benaderingswijzen en domein-specifieke vaardigheden van het vak geschiedenis toepassen in het omgaan met historische literatuur en bronnen.
- kan zich een beeld vormen van historische verschijnselen, gebeurtenissen, personen en processen en rekening houden met het tijd- en plaatsgebonden karakter hiervan.
- kan beargumenteren dat een historische verklaring een interpretatief karakter heeft en kan een keuze maken voor één van de interpretaties.
- kan een persoonlijke visie op en betrokkenheid bij historische verschijnselen, processen en personen ontwikkelen.
- heeft kennis van en inzicht in de omstandigheden en ontwikkelingen die van invloed zijn geweest op de staats- en natievorming in de nieuwe geschiedenis.
- heeft kennis van en inzicht in kenmerken van het mens- en wereldbeeld in de nieuwe geschiedenis.

relatie met kennisbasis

Deze module is een verdieping van de stof die in de modules 'Nieuwe Geschiedenis' aan de orde gesteld wordt.

Tijdvak 5, Tijd van ontdekkers en hervormers, Renaissancetijd, 16^e eeuw

Tijdvak 6, Tijd van regenten en vorsten. Gouden eeuw, 17^e eeuw

Tijdvak 7, Tijd van pruiken en revoluties. Eeuw van de Verlichting of 18^e eeuw.

werkwijze

De student stelt zijn literatuurlijst van 1500 pagina's samen en overlegt met de docent over zijn voorstel. Na akkoord wordt de definitieve lijst bestudeerd. De student geeft aan wanneer hij/zij in staat is om het mondelinge tentamen af te leggen. Voorafgaand aan het tentamen levert de student de literatuurlijst (opgesteld volgens APA-normen) in via Gradework. Na afloop plaats de docent daar de beoordelingsmatrix en voert het cijfer in.

toelatingscriteria

geen (anders dan toelating tot het derde leerjaar).

aanwezigheidsplicht

niet van toepassing

verplichtingen

De student stelt een literatuurlijst voor Nieuwe Geschiedenis samen, verspreid over de 16^e, 17^e, 18^e en 19^e eeuw, per eeuw evenwichtig verdeeld over algemene en vaderlandse geschiedenis.

studiemateriaal

De literatuurlijst wordt door de student(e) zelf samengesteld.

afsluiting

Mondeling tentamen.

3.1.10 Het Europese statenstelsel (1815-1918)

modulenaam:	Ontwikkeling en ineenstorting van het Europese statenstelsel (1815-1918)
modulenummer:	3.1.10
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	dr. J.P. Bijl

inhoud

In deze module wordt vooral een beeld geschetst van het Europese statenstelsel zoals dat heeft gefunctioneerd tussen 1815 en 1914. In volkenrechtelijk opzicht kreeg het Europese statenstelsel vanaf het Congres van Wenen (1814/1815) enerzijds een andere invulling dan daarvoor, maar kon het anderzijds in aangetaste vorm tot 1914 blijven voortbestaan.

Tijdens de (werk)colleges zal vooral aandacht besteed worden aan de wijze waarop dit stelsel voor vrede en veiligheid diende te zorgen in Europa en door welke ideologische invloeden haar uitgangspunten onder druk kwamen te staan.

leerdoelen

De student:

1. heeft kennis van en inzicht in de wording, ontwikkeling en ineenstorting van het Europese statenstelsel van 1815 tot 1918, toegepast op:
  - de volkenrechtelijke uitgangspunten van het Congres van Wenen (1814/1815)
  - de symbiose van nationalisme en liberalisme, zoals die zich manifesteerde in de revolutie van 1830 en 1848
  - de Krimoorlog van 1853-1856 en de Italiaanse en Duitse eenwording
  - de buitenlandse politiek van Bismarck (1871-1890) en keizer Wilhelm II (1890-1918)
2. is op de hoogte met de belangrijkste historiografische studies over het Tweede Duitse Keizerrijk (1871-1918) en de oorzaken van de Eerste Wereldoorlog;
3. kan beargumenteren dat deze historische verklaringen een interpretatief karakter hebben;
4. heeft kennis van en inzicht in de hoofdlijnen van de wereldgeschiedenis in het algemeen en de Europese geschiedenis in het bijzonder in de periode 1815-1918;
5. kan de module op hoofdlijnen chronologisch en thematisch vertalen naar het onderwijs

relatie met kennisbasis:

Tijdvak 8 -Tijd van burgers en stoommachines (1800 – 1900)

- a. De opkomst van de politiek-maatschappelijke stromingen nationalisme, liberalisme, socialisme, confessionalisme en feminisme.
- b. Voortschrijdende democratisering, met deelname van steeds meer mannen en vrouwen aan het politieke proces
- c. De industriële revolutie die in de westerse wereld de basis legde voor de industriële samenleving
- d. De moderne vorm van imperialisme die verband hield met de industrialisatie
- e. Discussies over de 'sociale kwestie'

Tijdvak 9 -Tijd van de wereldoorlogen (1900-1950)

- d. Het voeren van twee wereldoorlogen

werkwijze

De contacturen zullen worden aangeboden in de vorm van hoor- en werkcolleges, ondersteund door historisch materiaal en historische bronnen.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges

studiemateriaal

- * N.C.F. van Sas: 'Het Europese statenstelsel, 1814/1815-1870', pag. 225-263
- * R.R. Palmer, Joel Colton, Lloyd Kramer, *A History of the Modern World*, 10e druk, New York, 2006, Ch. 10.51 t/m Ch. 13, pag. 421-559. Een oudere druk is toegestaan.
- * Pieter Caljé en Jaap den Hollander, *De lange twintigste eeuw. Van 1870 tot heden*, A.J. Caljé / J.C. den Hollander, Amsterdam, 2018, pag. 13-224, in het bijzonder pag. 175-223. Een oudere druk is toegestaan (bijv. P.A.J. Caljé / J.C. den Hollander, *De nieuwste geschiedenis, 1870 – Heden*, Utrecht, 2000).
- * Collegestof

afsluiting

Aan het einde van het semester zal een schriftelijk tentamen afgenomen worden met een tijdsduur van 1,5 uur. Het cijfer dient 5,5 of hoger te zijn.

3.1.2 Nederlands als burgerlijk-verzuilde samenleving 1917-1945

modulenaam:	Nederland als burgerlijk-verzuilde samenleving 1917-1945
modulenummer:	3.1.2
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. H. Vermeulen

inhoud

In deze module wordt een beeld geschetst van Nederland en de verzuiling in de jaren 1917-1960. Allereerst wordt aandacht besteed aan de uitbouw en consolidatie van de burgerlijk-verzuilde samenleving tijdens het Interbellum. Schaarste en onbehagen vormden in de jaren dertig een voedingsbodem voor pogingen de verzuilde politiek en cultuur te doorbreken. Die pogingen worden voortgezet tijdens de bezettingsjaren 1940-1945. Het eliteberaad van de gijzelaars van Sint-Michielsgestel en de discussies in de illegale pers kunnen als een incubatietijd voor deze vernieuwingsdrang getypeerd worden.

moduledoelen

De student heeft kennis van en inzicht in:

1. de positie van Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog
2. politieke en maatschappelijke consequenties van het algemeen kiesrecht en het principe van evenredige vertegenwoordiging
3. de politieke verhoudingen en ontwikkelingen in Nederland tijdens het Interbellum
4. het verloop van de economische crisis, de visies daarop en de maatregelen van de regering
5. de werking van de verzuiling in het Interbellum
6. de globale ontwikkelingen in Nederland tijdens de Tweede wereldoorlog
7. de Tweede Wereldoorlog in Nederland als periode van (voorbereiding van) vernieuwing
8. de onafhankelijkheidsstrijd van Indonesië, de visies daarop in Nederland, de maatregelen van de Nederlandse regering
9. het interpreteren van (primaire en secundaire) tekst- en beeldbronnen uit deze periode

relatie met kennisbasis

Tijdvak 9 – Tijd van de wereldoorlogen (1900-1950): a t/m d en f

Tijdvak 10 - Tijd van televisie en computers (1950-heden): a

werkwijze

De contacturen van deze module zullen afwisselend in de vorm van hoor- en werkcollege gevuld worden.

verplichtingen

Aanwezigheid volgens de regeling in het OER.

studiemateriaal

- Nader aan te geven handboek
- Friso Wielenga, *Nederland in de twintigste eeuw*
- Het betreffende gedeelte uit de kennisbasis lerarenopleiding
- Het betreffende gedeelte uit *Oriëntatie op geschiedenis*
- In de colleges behandelde onderwerpen, uitgereikte kopieën en presentaties van studenten

afsluiting

Iedere student schrijft een artikel voor de illegale *Trouw*. Deze opdracht maakt 20% van het eindcijfer uit. Aan het einde van het semester is er een schriftelijk tentamen met een tijdsduur van 90 minuten. Het gewicht van het cijfer is 80% van het eindcijfer van de module.

3.1.3 De wereld: mondialisering versus versplintering (1945-heden)

modulenaam:	De wereld: mondialisering versus versplintering (1945-heden)
modulenummer:	3.1.3
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. H. Vermeulen

inhoud

De student maakt kennis met de geschiedenis van Europa en de wereld na de Tweede Wereldoorlog: Koude Oorlog, de ondergang van het communisme en de 'overwinning' van democratie en kapitalisme. Maar ook de grote (nieuwe) problemen komen aan de orde: de complexe situatie in de Derde Wereld, het opkomend nationalisme en de situatie in het Midden-Oosten.

leerdoelen

De student heeft kennis van en inzicht in:

1. de Koude Oorlog: achtergronden en concrete gebeurtenissen en ontwikkelingen
2. de dekolonisatie en de daaruit voortkomende vraagstukken
3. de wereldwijde economische ontwikkelingen sinds 1945
4. de politieke en maatschappelijke ontwikkelingen in de VS, SU en West-Europa in deze periode
5. de ontwikkeling van politieke/economische concepten democratie/kapitalisme en communisme
6. de 'triomf van de democratie' en de val van het communisme
7. internationale verhoudingen na de Koude oorlog
8. het interpreteren van (primaire en secundaire) tekst- en beeldbronnen over deze periode

relatie met de kennisbasis

Subdomein 4.10: Tijdvak 10. Tijd van televisie en computer (1950-heden)

werkwijze

De docent verzorgt een combinatie van een hoorcollege met een praktische werkvorm over het thema dat tijdens het college aan de orde is. Elke student presenteert een verdieping op een bepaald thema daaruit.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens colleges. Elke student verzorgt een presentatie over een aspect van de module. Bij een afwezigheid van meer dan 20% moet de student een extra opdracht maken voor hij/zij aan het tentamen deel kan nemen.

studiemateriaal

- Pieter Caljé en Jaap den Hollander, *De lange twintigste eeuw, van 1870 tot heden*. Utrecht 2011.
- Kennisbasis docent geschiedenis bachelor: tijdvak 10 De tijd van televisie en computer.
- Marcel van Riessen, Frits Rovers, Arie Wildschut (red.), *Oriëntatie op geschiedenis*, uitgeverij Van Gorcum, Assen 2011. Hoofdstuk 10: De tijd van televisie en computer.
- Tijdens het college besproken onderwerpen, uitgereikte kopieën en presentaties van studenten.

afsluiting

- Elke student verzorgt een presentatie die becijferd wordt. Het cijfer telt voor 20% mee in het modulecijfer.
- De module wordt afgesloten met een schriftelijke tentamen van 90 minuten. Het cijfer van het tentamen telt voor 80% mee in het modulecijfer.

3.1.4 Christelijke geschiedbeschouwing

modulenaam:	Christelijke geschiedbeschouwing
modulenummer:	3.1.4
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	5
docent:	dr. K. Tippe

inhoud

De (joods-)christelijke traditie is bij uitstek een traditie waarin de geschiedenis een grote rol speelt. God is de God van de geschiedenis. Hij leidt Zijn volk Israël uit Egypte. Hij gaat door de geschiedenis van Israël heen Zijn weg naar de komst van de Messias: God die mens wordt om de geschiedenis te herscheppen. God is handelend aanwezig binnen de geschiedenis.

Dit verstaan van de geschiedenis is binnen de moderne wetenschappelijke en onderwijskundige context allesbehalve vanzelfsprekend. Het wordt veelal als on- of voorwetenschappelijk afgewezen. Is dit echter zo? Staat deze christelijke visie echt zo zwak? Of heeft zij ook vandaag nog een legitieme plaats? Zo ja: hoe zou dit dan te verdedigen zijn?

leerdoelen

De student:

- is in staat om zich – mede door verwerving van kennis van elementen van de geschiedfilosofie - een eigen visie te vormen op het thema geloof en geschiedenis en de betekenis van dit thema voor het geschiedenisonderwijs.
- kent de geschiedenis van de problematiek van geloof en geschiedenis.
- weet het christelijk geloof en zijn eigen verhouding tot het christelijk geloof te verbinden met zijn denken over de geschiedenis en dat ook een plaats te geven in zijn eigen lespraktijk.
- weet zijn kennis van de geschiedenis bewust te verbinden met zijn (christelijke) levensbeschouwing en dit ook gestalte te geven in zijn lespraktijk

relatie met de kennisbasis

Deze module sluit aan bij domein 1 (conceptuele principes van het vak). In deze module worden diverse overige elementen uit de kennisbasis ingebracht, zoals uit domein 3 (historisch redeneren). Eerder bestudeerde stof uit de verschillende tijdvakken (domein 4) wordt als casuïstiek ingebracht.

werkwijze

Bij deze module voeren we met elkaar een intensief gesprek en vormen zo een leergemeenschap. In dit gesprek kunnen de verschillende interpretaties van de geschiedenis in verbinding gebracht worden met onze eigen visie op de geschiedenis.

verplichtingen

Actieve voorbereiding van en participatie in de colleges.

studiemateriaal

- R. Kuiper, *Uitzien naar de zin*, Uitgeverij Groen, Leiden, 1996.
- E. Mackay, *Gedenkstenen in de Jordaan. Opstellen over geschiedenis, traditie en cultuur*, Heerenveen 2000, hoofdstuk 1 t/m 5.
- Aanvullend lesmateriaal dat digitaal wordt gedeeld.

afsluiting

Het college wordt afgesloten met een schriftelijk tentamen van 90 minuten.

3.1.5 Vakdidactiek 3

Modulenaam:	vakdidactiek 3
Modulenummer:	3.1.5
Plaats in de opleiding:	3 ^e jaar
Aantal studiepunten:	6
Docent:	drs. J.L. Vermeulen

inhoud

Deze module is een voortzetting van de module van het tweede jaar en bouwt verder op de kennis en vaardigheden die in de vorige jaren aan de orde zijn geweest. In dit laatste jaar vakdidactiek zoeken we naar verdieping en verbreding: het uitbreiden van ons arsenaal aan werkvormen, aandacht voor toetsing en evaluatie van ons onderwijs, de grote lijn zoeken in het maken van een lessenserie.

leerdoelen

De student:

- kan duidelijk maken waarom historische vaardigheden van belang zijn in het geschiedenisonderwijs en hierbij lesmateriaal ontwikkelen
- breidt zijn arsenaal aan werkvormen uit door kennis te nemen van actief historisch denken, daarvan één les uit te voeren en daarop te reflecteren
- kan een valide geschiedenistoets maken met een betrouwbaar correctiemodel
- kan met behulp van de principes van de didactische diamant reflecteren op zijn lespraktijk en nieuwe lessen ontwikkelen
- kan een lessenserie maken, deze uitvoeren, er feedback op vragen en op het resultaat reflecteren
- kan het vertellen van een verhaal doelmatig inzetten en de aandacht van leerlingen bij het vertellen vasthouden
- kan de waarde van omgevingsonderwijs beargumenteren en een zinvolle les ontwerpen waarin omgevingsonderwijs centraal staat
- kan in samenwerking met anderen een voorbeeldig verhaal met zelf geënceneerde foto's vertellen (fotoverhaal)
- kan reflecteren op zijn vakdidactische ontwikkeling als docent geschiedenis in relatie tot zijn visie op het vak geschiedenis

relatie met kennisbasis en het beroepsprofiel

Bij elke opdracht wordt de relatie met de kennisbasis en het beroepsprofiel expliciet aangegeven. In het algemeen staan behalve kennis over vakdidactiek zowel de professionele identiteit als beroepstaak 2 en 5 centraal.

werkwijze

In de contacturen worden de aangegeven thema's besproken. Binnen deze uren zal vanuit de moduledoelen het accent liggen op de zelfwerkzaamheid en het samenwerken en het presenteren door studenten.

verplichtingen

Voor toelating tot deze module moet de student vakdidactiek jaar 1 en 2 hebben afgerond dan wel daarvoor vrijstelling hebben ontvangen.

Actieve deelname en het uitvoeren van praktische opdrachten tijdens de colleges in samenwerking met docent en medestudenten passend bij de randvoorwaarden zoals hieronder verwoord.

Uiteindelijk lever je tijdig je vakdidactisch dossier in.

Randvoorwaarden om jouw ontwikkeling op vakdidactisch gebied te versterken:

1. Je bent alle colleges aanwezig
2. Je bent alle colleges actief en betrokken op het educatieve proces
3. De uitvoering van opdrachten tijdens je stage of tijdens college zijn van voldoende niveau
4. Je levert je huiswerk voor elk college op de afgesproken tijd in

Als aan deze randvoorwaarden niet is voldaan, kun je de module vakdidactiek geschiedenis 3 nog niet voldoende afsluiten.

studiemateriaal

Arie Wilschut, Dick van Straaten en Marcel van Riessen: *Geschiedenisdidactiek. Handboek voor de vakdocent*, Bussum 2013, tweede herziene druk

afsluiting

Alle opdrachten die in het moduleboek beschreven worden, worden verzameld in een vakdidactisch dossier dat uiterlijk ingeleverd wordt op 24 april 2025.

3.1.6 Groen van Prinsterer als Nederlander en Europeaan

Een exempel in historisch denken en Europese bestaansverheldering

modulenaam:	Groen van Prinsterer als Nederlander en Europeaan
modulenummer:	3.1.6
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	2
docent:	dr. J.P. Bijl

inhoud

In deze module staat het Europabeeld van de antirevolutionaire staatsman en historicus Guillaume Groen van Prinsterer (1801-1876) centraal. De ouverture van het exempel neemt ons terug in de tijd naar de Frans-Duitse oorlog van 1870-1871. Hierbij proberen we ons te verplaatsen in Groen en lezen de eerste commentaren op dit Europese conflict als het ware over zijn schouders mee. Om Groens reactie op deze commentaren te begrijpen zullen wij in de eerste vier akten via flashbacks nagaan hoe hij bij eerdere Europese kwesties zijn standpunt bepaalde. In de laatste twee akten keren we weer terug naar de Frans-Duitse oorlog. In de Finale worden we geconfronteerd met Groens terugblik en vooruitblik op Europa. Dit hoofdstuk begint met de nasleep van de oorlog. Het vervolg dwingt ons tot een reflectie op het historisch denken en de nadere invulling van Groens Europabeeld. Tot slot zal worden ingegaan op de vraag of dit Europabeeld vandaag de dag voor ons nog betekenis heeft.

leerdoelen

De student:

- 1 leert in 'verbondenheid' met G. Groen van Prinsterer (1801-1876) en de wijze waarop deze antirevolutionaire staatsman en historicus zijn positie als Nederlander tegenover Europa innam. De worsteling met Groens probleem dient hij van binnenuit mee te maken en vooral ook mee te beleven alsof hijzelf degene is die zijn positie als Nederlander en Europeaan bepaalt
- 2 leert in dit 'Verstehungsprozess' de binnenkant van de geschiedenis waar te nemen en diepere samenhangen tussen zichzelf en de negentiende-eeuwse Groen te ontdekken
- 3 belicht deze binnenkant via het Europabeeld van Dostojevski
- 4 moet tijdens het exempel denken, handelen, ontwerpen en experimenteren
- 5 houdt een leerdagboek bij waarin hij wekelijks zijn leeservaringen noteert
- 6 probeert via een proces van zelfreflectie vast te stellen hoe hij Groen en via Groen de historische ontwikkelingen in het negentiende-eeuwse Europa verstaat
- 7 is in staat om Groens negentiende-eeuwse Europabeeld op de Europese actualiteit toe te passen en probeert hierbij ook zijn eigen positie als Nederlander en Europeaan te bepalen
- 8 is in staat om 'het antirevolutionaire perspectief' te vergelijken met het liberale perspectief in de Europese geschiedenis van de laatste honderdvijftig jaar
- 9 is in staat de vertaalslag van dit exempel te maken naar het lesgeven in het algemeen of naar het exemplarisch onderwijs in het bijzonder.

relatie met kennisbasis

Tijdvak 8 -Tijd van burgers en stoommachines (1800 – 1900) - a. De opkomst van de politiek-maatschappelijke stromingen b. Voortschrijdende democratisering c. De industriële revolutie die in de westerse wereld de basis legde voor de industriële samenleving d. De moderne vorm van imperialisme die verband hield met de industrialisatie e. Discussies over de 'sociale kwestie'.

Deze module draagt bouwstenen aan voor de module 3.1.8: Geschiedenis van de Europese Integratie.

werkwijze

De contacturen zullen hoofdzakelijk worden aangeboden in de vorm van werkcolleges.

Verplicht studiemateriaal:

Jelle Bijl, *Vaders en zonen in antirevolutionair perspectief. Groen en Dostojevski over de Europese Revolutie*, Soesterberg, 2021 / eigen studiemateriaal

afsluiting:

De huiswerkopdrachten worden gecontroleerd en geadministreerd. Elke huiswerkopdracht dient aan het begin van het nieuwe college te zijn afgerond. Voor elke huiswerkopdracht die niet is uitgevoerd wordt een halve punt in mindering gebracht op het eindcijfer. De Finale-opdracht moet uiterlijk drie weken na het laatste college via Gradework worden ingeleverd.

3.1.7 Historiografie

modulenaam:	Historiografie
modulenummer:	3.1.7
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	5
docent:	dr. K. Tippe

inhoud

We bouwen voort op de module christelijke geschiedbeschuwing (3.1.4.). Nu kijken we uitvoeriger naar de geschiedenis van de geschiedwetenschap zelf. Bij deze module voeren we met elkaar een intensief gesprek en vormen zo een leergemeenschap. In dit gesprek worden de verschillende interpretaties van de geschiedenis in verbinding gebracht worden met de christelijke visie op de geschiedenis.

leerdoelen

De student:

- heeft kennis van en inzicht in de bestudeerde elementen van de geschiedenis van de geschiedwetenschap en geschiedschrijving van oudheid tot heden.
- kan zelf een onderzoek uitvoeren naar een historiografisch thema en dat aan de groep presenteren.
- weet het christelijk geloof en zijn eigen verhouding daartoe te verbinden met zijn denken over de geschiedenis en dat ook een plaats te geven in zijn eigen lespraktijk.

relatie met de kennisbasis

Deze module sluit aan bij domein 1 (conceptuele principes van het vak). In deze module worden diverse overige elementen uit de kennisbasis ingebracht, zoals uit domein 3 (historisch redeneren). Eerder bestudeerde stof uit de verschillende tijdvakken (domein 4) wordt als casuïstiek ingebracht.

werkwijze

Het college is interactief van aard; de studenten verzorgen individueel een presentatie.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges. Elke student verzorgt één presentatie over een aspect van de module.

studiemateriaal

- W. den Boer e.a., *Gestalten der geschiedenis. Van Thycidides tot Toynbee*, Haarlem 1980⁴
- Bij deze module via *OnderwijsOnline* verstrekte artikelen uit:
  - i. R. de Schrijver, *Historiografie. Vijfentwintig eeuwen geschiedschrijving van West-Europa*, Leuven 2013.
  - ii. A. Schwaiger, *Geschichte und Gott. Eine deutung aus christlicher Sicht*, Dillenburg 2017.
  - iii. V. Soen, *Geschiedenis is een werkwoord. Een inleiding tot historisch onderzoek*, Leuven 2021.
- M. van Riessen e.a. (red.), *Oriëntatie op geschiedenis. Basisboek voor de vakdocent*, Assen 2020. (hieruit wordt een selectie gemaakt voor de duiding van auteurs en gebeurtenissen).
- Aantekeningen college.
- Aanvullende literatuur dat digitaal wordt verstrekt.
- Papers en aantekeningen rond de presentaties.

afsluiting

- Presentatie: gewicht 1
- Schriftelijk tentamen van 1,5 uur: gewicht 2

3.1.8 Geschiedenis van de Europese integratie

modulenaam:	Geschiedenis van de Europese integratie
modulenummer:	3.1.8
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	6
docent:	dr. J.P. Bijl

inhoud

In deze module wordt in het bijzonder ingegaan op het proces van de naoorlogse Europese integratie. In de eerste colleges staat de voorgeschiedenis van dit proces centraal. Hierin worden de bouwstenen van oorsprong en wording van de Europese cultuur nader toegelicht. Vanuit de eigen identiteit worden thema's als de kerstening van Europa en de identificatie van Europa met het christendom aan de orde gesteld. De voorgeschiedenis wordt vooral belicht vanuit het perspectief van Europa als idee.

Ook het naoorlogse proces van de Europese integratie zal vanuit dit perspectief worden bekeken en geanalyseerd. Hierbij zullen 'voortgang, stilstand en achteruitgang' worden gerelateerd aan nationale, Europese en mondiale ontwikkelingen. Om de interesse voor de module te verlevendigen zal waar mogelijk tijdens de colleges worden ingegaan op de actualiteit van dit proces.

leerdoelen

De student:

1. is in staat de hoofdlijnen weer te geven van de wordingsgeschiedenis van Europa als idee
2. is in staat een eigen onderbouwde positie in te nemen ten aanzien de discussies over de Europese integratie
3. heeft kennis van en inzicht in de belangrijkste ontwikkelingen van de Europese integratie:
  - * Briandmemorandum (Interbellum)
  - * Marshallplan en Europees herstel (1945-1950)
  - * Schumanplan en EGKS (1950)
  - * Plevenplan en Europese Defensiegemeenschap (1950-1954)
  - * Beyenplan en de EEG (1957)
  - * Fouchetplan en de crisis onder De Gaulle (1960-1968)
  - * Eurosclerose in de jaren zeventig en tachtig
  - * Maastricht als fundamenteel keerpunt (1991) – recente ontwikkelingen
4. heeft kennis van en inzicht in de belangrijkste Europese instellingen
5. is in staat een vertaalslag van deze module naar het voortgezet onderwijs te maken

werkwijze

De contacturen van deze module zullen afwisselend in de vorm van hoor- en werkcollege gevuld worden.

relatie met kennisbasis

Domein 4

Tijdvak 9 – Tijd van de wereldoorlogen (1900-1950): b t/m d

Tijdvak 10 - Tijd van televisie en computers (1950-heden): a t/m c

Domein 5

5.8 Europa

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges

studiemateriaal

- Jules Hermans, A.G. Harryvan & J. van der Harst, *Uitgerekend Europa, Geschiedenis van de Europese integratie*, vierde uitgebreide druk, Amsterdam, augustus 2004. Een oudere druk is toegestaan.
- Artikelen over Europa, de geschiedenis van een idee
- Het betreffende gedeelte uit de kennisbasis lerarenopleiding
- Het betreffende gedeelte uit *Oriëntatie op geschiedenis*

afsluiting

Aan het einde van het semester wordt een schriftelijk tentamen afgenomen met een tijdsduur van 1,5 uur. Cesuur: het cijfer van het tentamen dient 5,5 of hoger te zijn.

3.1.9 Internationalisering

modulenaam:	Internationalisering
modulenummer:	3.1.9
plaats in de opleiding:	vanaf jaar 3
aantal studiepunten:	2
docent:	Dr. J.P. Bijl

inhoud

De student kan kiezen uit twee trajecten: een groepstraject of een individueel traject. Het groepstraject wordt 1 keer per 2 jaar aangeboden. De eerstvolgende Berlijn staat gepland voor het collegejaar 2025-2026. Het individuele traject kan in overleg met de verantwoordelijke docent elk collegejaar worden afgelegd.

leerdoelen

De student

1. heeft kennis van en inzicht in het nationale vraagstuk van Duitsland ('die deutsche Frage') in de periode 1870-1990
2. kan deze kennis en dit inzicht toepassen op de monumenten en locaties die in Berlijn worden bezocht
3. is in staat zich in te leven in de Duits-nationale geschiedenis of kan helder onder woorden brengen wat de mogelijkheden of onmogelijkheden van een historische beleving van de Duits-nationale geschiedenis zijn
4. kan aspecten van het thema *Berlijn en 'die deutsche Frage'* in een samenhangende lessenserie van minimaal 4 lessen (VMBO of onderbouw HAVO/VWO) verwerken / maakt een verslag van het bezoek aan de Gustav-Freytag-Schule zoals in het programmaboekje is beschreven
5. toont betrokkenheid bij de moduledoelen 1 t/m 4.

relatie met de kennisbasis

Subdomein 2: Vakdidactiek; 2.1 Doelstellingen; 2.3 Werkvormen
Subdomein 4.8: Tijdvak 8 Tijd van burgers en stoommachines (1800-1900)
Subdomein 4.9: Tijdvak 9 Tijd van de wereldoorlogen (1900-1950)
Subdomein 4.10: Tijdvak 10 Tijd van televisie en computer (1950-heden)

Werkwijze

De student neemt deel aan een reis naar Berlijn waar hij op diverse manieren kennis maakt met het nationale vraagstuk van Duitsland. Als de student voor het individuele traject kiest, organiseert hij zelf een kennismaking met een buitenlandse of internationale school om zich daar te verdiepen in het (geschiedenis)onderwijs.

Verplichtingen

Voor de groepsreis: actieve deelname aan de gezamenlijke activiteiten.

Voor de individuele route: zelfstandig organiseren van een kennismaking met een buitenlandse of internationale school en verslaglegging volgens de beoordelingsmatrix.

studiemateriaal

Programmaboek *Berlijn en 'die deutsche Frage'* met het bijbehorende bronnen- en leerdagboek.

afsluiting

Het leerdagboek wordt beoordeeld aan de hand van de in het modulenboek opgenomen toetsmatrijs. De studiepunten worden toegekend als er 55 punten zijn behaald.

IV Modulebeschrijvingen van het vierde studiejaar

4.1.1 Nederland ontzuilt en zoekt nieuwe wegen (1945-heden)

modulenaam:	Nederland ontzuilt en zoekt nieuwe wegen (1945-heden)
modulenummer:	4.1.1
plaats in de opleiding:	4 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. H. Vermeulen

inhoud

De student maakt kennis met de geschiedenis van Nederland na 1950: het is de tijd van diepgaande mentale veranderingen, politieke verschuivingen en een periode waarin economische groei en recessie elkaar opvolgen.

leerdoelen

De student heeft kennis van en inzicht in:

1. Economische ontwikkelingen tussen 1945 en de jaren zestig en het ontstaan van de verzorgingsstaat
2. Ontwikkelingen in en visies op de jaren zestig, en de doorwerking van die ontwikkelingen in de rest van de twintigste eeuw
3. (de visie op) de secularisatie
4. de toenemende (en uiteindelijk weer afnemende?) rol van de overheid sinds de Tweede Wereldoorlog, ontwikkelingen daarin en visies daarop
5. het ontstaan van de paarse samenwerking, oorzaken, gevolgen
6. de groeiende kloof tussen politiek en burgers, en de opkomst van populistische partijen
7. het interpreteren van (primaire en secundaire) tekst- en beeldbronnen over deze periode

relatie met de kennisbasis

Subdomein 4.10: Tijdvak 10 Tijd van televisie en computer (1950-heden)

werkwijze

De colleges zijn een mix van hoor- en werkcolleges, ondersteund door schriftelijke bronnen en relevant audiovisueel materiaal.

verplichtingen

Aanwezigheid volgens het OER. Actieve participatie tijdens de colleges. Elke student verzorgt een presentatie over een aspect van de module.

studiemateriaal

Een nader aan te geven handboek

Friso Wielenga, *Nederland in de twintigste eeuw*

Het betreffende gedeelte uit de kennisbasis lerarenopleiding

Het betreffende gedeelte uit *Oriëntatie op geschiedenis*

afsluiting

Elke student maakt een ingesproken presentatie die becijferd wordt. Het cijfer telt voor 20% mee in het modulecijfer.

De module wordt afgesloten met een schriftelijk tentamen van 90 minuten. Het cijfer van het tentamen telt voor 80% mee in het modulecijfer.

4.1.2 Literatuurtentamen nieuwste Geschiedenis

modulenaam:	Literatuurtentamen nieuwste Geschiedenis - mondeling
modulenummer:	4.1.2
plaats in de opleiding:	4 ^e jaar
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. H. Vermeulen

inhoud

Het mondeling tentamen bestrijkt de Algemene en Vaderlandse Geschiedenis van 1870 tot heden. Het tentamen hoort dus bij de modulenummers 2.1.3, 2.1.4, 2.1.7, 3.1.2, 3.1.3, 3.1.6, 3.1.8, 4.1.2 en 4.1.3. De complete literatuurlijst omvat tenminste 1500 pagina's en bestaat bij voorkeur uit complete monografieën en artikelen. De monografieën en wetenschappelijke artikelen zijn evenwichtig verdeeld over de periode 1870 – heden. Er is tevens een evenwicht tussen algemene en vaderlandse geschiedenis en een zeker evenwicht tussen politieke, culturele en sociaal-economische geschiedenis.

leerdoelen

De student is staat om zelfstandig een aantal (semi-)wetenschappelijke werken uit te zoeken die aansluiten bij zijn interesses. Hij is in staat om over de gelezen werken een gesprek te voeren waarbij hij de hoofdlijnen van de gelezen werken kan verbinden met relevante details en zijn algemene kennis over de betreffende periode.

relatie met de kennisbasis

Subdomein 4.9: Tijdvak 9 Tijd van de wereldoorlogen (1900-1950)
Subdomein 4.10: Tijdvak 10 Tijd van televisie en computer (1950-heden)

werkwijze

Er is een lijst met voorbeeldliteratuur beschikbaar die de student kan opvragen bij de docent. De student stelt zijn literatuurlijst samen en overlegt met de docent over zijn voorstel. Na akkoord wordt de definitieve lijst bestudeerd. De student geeft aan wanneer hij het mondeling tentamen wil afleggen. Voorafgaand aan het tentamen levert de student de literatuurlijst (opgesteld volgens APA-normen) in via Gradework. Na het tentamen plaatst de docent daar de beoordelingsmatrix en voert het cijfer in.

studiemateriaal

Handboeken: Pieter Caljé en Jaap den Hollander, *De lange twintigste eeuw, van 1870 tot heden*. Utrecht 2011. Friso Wielenga, *Nederland in de twintigste eeuw*. J.J. Woltjer: *Nederland in de twintigste eeuw*, De handboeken worden selectief bestudeerd, d.w.z. afgestemd op de gekozen literatuur.

voorwaarden voor deelname

Het mondeling tentamen sluit aan bij de modules Algemene en Vaderlandse Geschiedenis van 1870 tot heden. Dat betekent dat het tentamen in principe wordt afgelegd nadat de student deze modules gevolgd heeft. Indien een student dit tentamen eerder wil afleggen, kan hij daarvoor een gemotiveerd verzoek indienen bij bovenstaande docenten. Als richtlijn bij de beslissing op het verzoek wordt aangehouden dat de betreffende modules uit het tweede en derde jaar gevolgd zijn.

afsluiting

Mondeling tentamen van 30-45 minuten.

4.1.3 (Vorbereiding) historisch onderzoek

modulenaam:	Historisch onderzoek
modulenummer:	4.1.3
plaats in de opleiding:	4 ^e jaar
studiepunten:	6
docent:	drs. H. Vermeulen (colleges voorbereiding historisch onderzoek); de begeleider bij het historisch onderzoek is afhankelijk van het gekozen onderwerp.

inhoud

Het doen van historisch onderzoek is een verplicht onderdeel in het curriculum voor de LVO. Het gaat bij een dergelijk onderzoek om een verdieping in een onderdeel van het vakgebied. In een aantal colleges wordt het historisch onderzoek voorbereid. Dit gebeurt door het bespreken van theorie over historisch onderzoek en het oefenen in de vaardigheden die nodig zijn voor het historisch onderzoek. In de periode dat deze colleges gegeven worden, start de student met zijn eigen onderzoek.

leerdoelen

Voor de voorbereidingscolleges:

De student kan:

- zich zelfstandig verdiepen in een onderdeel van de leerstof
- een onderwerp nauwkeurig afbakenen
- een probleemstelling formuleren
- een onderzoeksopzet maken
- een onderzoek uitvoeren en de onderzoeksresultaten vaststellen
- een zakelijk historisch betoog componeren en schrijven
- een historische tekst van een medestudent kritisch lezen (d.w.z. de besproken criteria daarop toepassen) en op een juiste wijze feedback daarop geven

Voor het historisch onderzoek:

De student:

- kan historische kennis, inzicht en benaderingswijzen toetsen, waarderen en beoordelen
- verwerft (primaire en) secundaire bronnen m.b.t. de onderwerpskeuze
- ontwikkelt vaardigheden in het werken met en interpreteren van bronnenmateriaal
- kan een onderwerp nauwkeurig afbakenen, een probleemstelling formuleren en een onderzoek opzetten
- is in staat de verworven kennis en inzichten te vertalen naar een historisch werkstuk

relatie met de kennisbasis

Aangezien de kennisbasis in de loop van de leerjaren in de diverse modules aan de orde wordt gesteld, kan ook de kennisbasis helpen bij het kiezen van een thema voor de tekstopdrachten of het historisch onderzoek.

werkwijze

De colleges van deze module hebben (naast de bespreking van theorie over historisch onderzoek) het karakter van een werkcollege. Studenten krijgen concrete (schrijf-)opdrachten, beoordelen het werk van medestudenten, enz. Daarna volgt het eigen historisch onderzoek, waarbij de student begeleid wordt door een van de docenten.

verplichtingen

Aangezien het hier om werkcolleges gaat, geldt een aanwezigheidsplicht van honderd procent. Indien een student om een geldige reden daaraan niet kan voldoen, wordt dit besproken met de docent en wordt in overleg een extra opdracht vastgesteld.

afsluiting

Voor wat betreft de colleges moet de student aan de aanwezigheidsplicht voldaan hebben, actief hebben geparticipeerd in de colleges en moeten de schrijfopdrachten als voldoende beoordeeld zijn. Daarna volgt het eigen historisch onderzoek dat als voldoende beoordeeld moet worden. Voor de uitwerking van de eisen die gesteld worden aan het historisch onderzoek en de procedure die de student volgt, verwijzen we naar het moduleboek van jaar 4. De module wordt afgesloten met een eindgesprek over het historisch onderzoek.

4.1.11 Landelijke kennistoets

modulenaam:	Landelijke kennistoets
modulenummer:	4.1.11
plaats in de opleiding:	4 ^e jaar
aantal studiepunten:	1
docent:	n.v.t.

inhoud

De landelijke kennisbasistoets is gebaseerd op de Kennisbasis docent geschiedenis bachelor, zie <https://10voordeleraar.nl/publicaties>

leerdoelen

Iedere student die in het studiejaar 2011-2012 of later aan zijn studie begonnen is, moet de landelijke kennisbasistoets afleggen. Dit is een toets die in opdracht van de overheid voor alle lerarenopleidingen in Nederland is ontwikkeld. De toets wordt digitaal afgenomen op twee momenten per cursusjaar die landelijk worden vastgesteld. De toets moet voldoende worden gemaakt om het diploma in ontvangst te kunnen nemen. Het doel van de toets is dat de student laat zien dat hij de inhoud van de landelijke kennisbasis beheerst.

eisen voor deelname

Studenten die de landelijke kennistoets willen maken, moeten voldoen aan de volgende voorwaarden:

- Je hebt je propedeuse behaald.
- Je hebt 100 van de 120 studiepunten behaald van jaren 2 en 3. Voor de jaren 1, 2 en 3 moet je in totaal dus 160 punten hebben. Ook vrijstellingen tellen mee.
- Het aantal punten dat je hebt behaald in jaar 4 telt niet mee in de berekening.

Voor deelname is inschrijving verplicht. Mededelingen over inschrijfdata enz. worden via Eduweb verstrekt. Na de inschrijfperiode beoordeelt de examencommissie of de studenten die zich ingeschreven hebben aan de voorwaarden voldoen en mogen deelnemen aan de toets. De studenten die de toets mogen maken ontvangen daarna meer informatie over de afname.

te bestuderen

- De kennisbasis is voor de historische tijdvakken uitgewerkt in: Marcel van Riessen, Frits Rovers, Arie Wildschut (red.), *Oriëntatie op geschiedenis*, uitgeverij Van Gorcum, Assen. Dit boek wordt niet alleen bestudeerd voor de landelijke kennisbasistoets. Bij alle colleges die een relatie met de kennisbasis hebben, is het betreffende gedeelte uit dit boek onderdeel van de tentamenstof.
- De andere onderdelen van de kennisbasis zijn uitgewerkt in Dick van Straten (red.), *Historisch denken, basisboek voor de vakdocent*, uitgeverij Van Gorcum, Assen 2012.
- Raadpleeg ook de kennisbasis zelf via www.10voordeleraar.nl.
- Op www.10voordeleraar.nl staan de toetsgids (uitleg hoe de LKT is opgebouwd), de begrippenlijst bij de kennisbasis en een proeftoets.

Driestar hogeschool

Driestar educatief

Burg. Jamessingel 2 Postbus 368 2800 AJ Gouda
T 0182-540333 info@driestar-hogeschool.nl

www.driestar-hogeschool.nl

*Driestar hogeschool leidt - al sinds 1944 - leraren op die met hart en ziel een bijdrage leveren aan het christelijk onderwijs. Wij zijn een onderdeel van kenniscentrum **Driestar educatief** en werken nauw samen met **Driestar onderwijsadvies**.*